

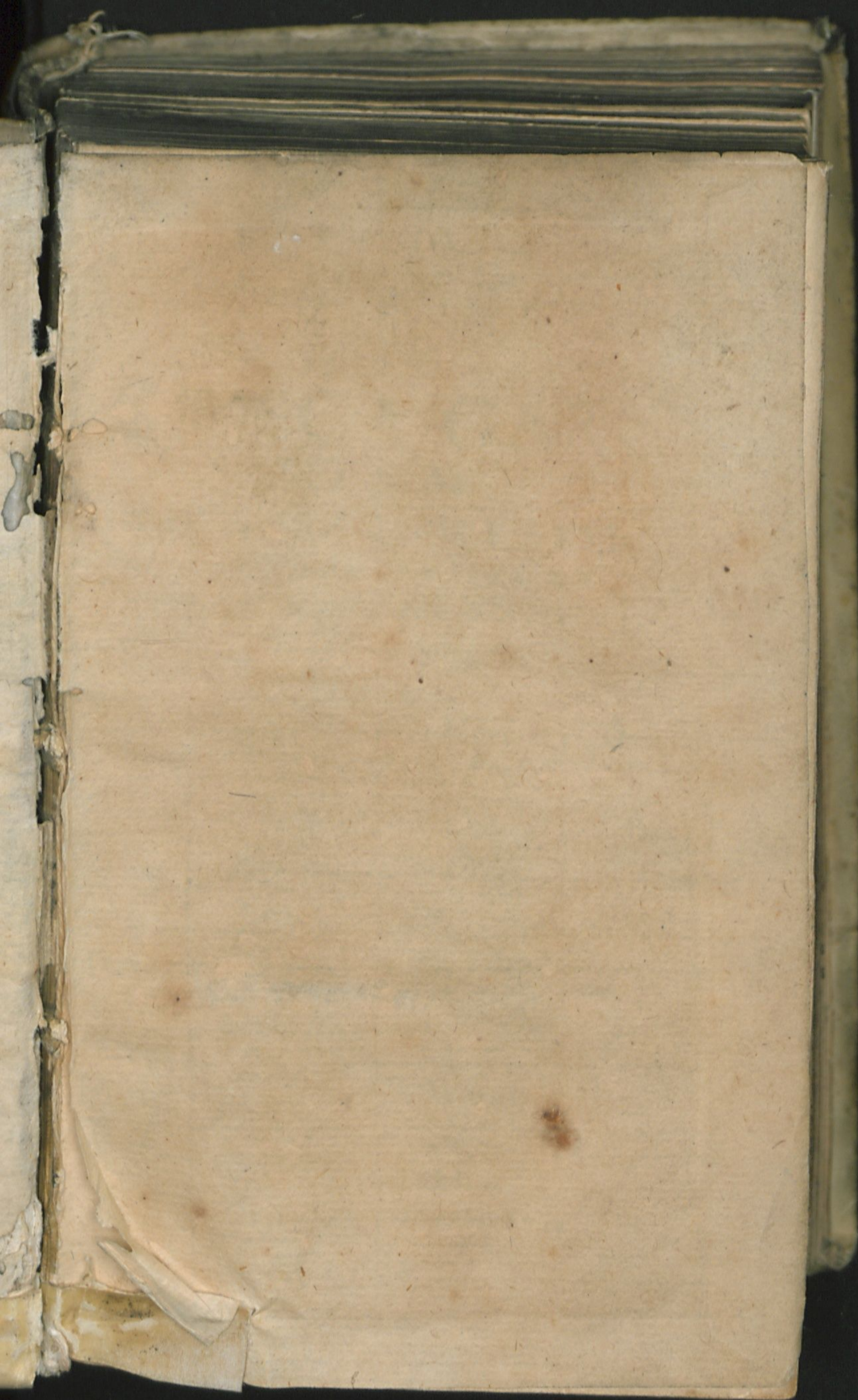
P V I S

1 6 1 8



EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

EF 14



Faint, illegible handwritten text or markings on the page.

IACOBI

SANNAZARII

OPERA OMNIA.

6 QVORVM INDICEM SE-
quens pagella continet.

NUNC DEMVM A QVAM
PLVRIMIS MENDIS,
quibus ante scatebant, diligen-
ter repurgata.



COLONIAE.

APVD PETRVM HORST.

Anno d. b. LXXXVII.

²
I N D E X O P E R V M

S A N N A Z A R I I

* *
*

De partu Virginis libri tres.
Lamentatio de CHRISTI morte.
eclogæ quinque.
Fragmentum.
Elegiatum libri tres.
Epigrammaton libri tres.

C L E M E N T I V I I . P O N .

M A X . A C T I V S S Y N -

C E R V S .

*Magne parens, custosq; hominum, cui ius datur vn̄e
Claudere cœlestes, & referare fores:
Occurrent si qua in nostris malè firma libellis,
Deleat errores aqua litura meos.
Imperijs venerande tuis submittimus illos:
Nam sine te recta non licet ire via.
Ipse manu, sacrq; potens Podalyrius herbis
Vlcera Pæonis nostra lenabis ope.
Quippe mihi toto nullus te præter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honos, summo se præside posse iueri:
Rarior, à summo præside posse legi.*

ACTII

3

ACTII SYNCE
RI SANNAZARII NEA.
POLITANI, VIRI PATRICII
de Partu Virginis.

LIBER PRIMVS.



IRGINEI partus, magnoq³ æquena
parenti
Progenies, superas cœli qua missa per
auras
Antiquam generis labem mortalibus
agris

Abluit, obstructiq³ viam patefecit olympi,
Sit mihi Cœlicula primis labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos audite ab origine causas.
Et tami seriem (si fas) euoluite fasti.

Nec minus ð Musæ vatum decus, hic ego vestros
Optarim fonteis, vestras nemora ardua rupeis:
Quandoquidem genus è cœlo deducitis: & vos
Virginitas sanctisq³ iuuat reuerentia fama.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis huius
Tangit honos, monstrate viam, qua nubila vincam:
Et mecum immensi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec vobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec vos orientia cœlo
Signa, nec Eoos reges latuisse putandum est.

Tuq̄, adeo spes fida hominum spes fida deorum
 Alma parens, quam mille acies, quaq̄, aetheris altè
 Militia est, totidem currus, tot signa, tubaq̄,
 Toc litui comitantur, ouantiq̄, agmina gyro
 Adglomerant: niueis tibi si solennia templis
 Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
 Exciso in scopulo, fluctus vnde aurea canos
 Despiciens, celso si culmine Mergilline
 Adtollit, nautisq̄, procul venientibus offert:
 Si laudes de more tuas, si sacra, diemq̄,
 Ac coetus latè insigneis, ritusq̄, dicamus,
 Annua felicitis colimus dum gaudia partus:
 Tu vatem ignarumq̄, via, insuetumq̄, labori
 Diua mone, & pauidis iam læta adlabere cœptis.
 Viderat aetherea superùm regnator ab arce,
 Vndiq̄, collectas vectari in Tartara prædas:
 Tisiphonenq̄, imo canantem cuncta profundo
 Vertere, & immaneis stimulantem ad dira sorores:
 Nec iam hominè prodesse; alto quod semina cœlo
 Duceret, aut varios animum excoluisset ad vsus:
 Tantum letifera poterant contagia culpa.
 Tum pectus Pater æterno succensus amore,
 Sic secum: Ecquis erit finis? tantisne parentum
 Prisca luent pœnis feri commissa nepotes?
 Vt quos victuros semper, superisq̄, creatam
 Penè pareis, tristi patiar succumbere leto,
 Imformeisq̄, domos, obscuraq̄, regna subire?
 Non ita: sed diuùm potius reuocentur ad oras,
 Vt decet, & manuum poscunt opera alta mearum:

Deser

Desertosq; foros vacuiq; sedilia cœli
 Actutum complere parent: legio vnde, nefandis
 Acta odijs trepidas ruit exturbata per auras.

Quumq; caput fuerit, tantorumq; vna malorum
 Fœmina principium, lacrymasq; & funera terris
 Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq;
 (Quà licet) afflictis imponat fœmina rebus.

Hæc ait: & celerem stellata in veste ministrum,
 Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
 Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis,
 Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,
 Fide vigil, pars militia fortissima nostræ,
 Te decet ire, nouumq; in secula iungere fœdus:
 Nunc animum huc aduerte, atq; hæc sub pectore serua
 Est vrbeis Phœnicum inter, lateq; fluentem
 Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
 Iudæam appellant, armisq; & lege potentem.
 Hic claris exorta atavis, vatumq; ducumq;
 Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
 Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
 Seruat adhuc nullos non seruatura per annos:
 (Mirus amor) seniunq; sui venerata mariti
 Exiguus degit ihalamis, & paupere tecto,
 Digna paulo regnare, alioq; effulgere diuûm
 Concilio, & nostros æternum habitare penates.
 Hanc mihi virginibus iampridem ex omnibus vnâ
 Delegi, prudensq; animo interiore locavi:
 Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
 Conciperet, ferretq; proos sine semine partus.

6 DE PARTV VIRG.

Ergo agè, nubiuagos molire per aëra gressus:
 Deuentensq; locum castas hæc iussus ad aureis
 Effare, & pulchris constantem hortatibus imple:
 Quandoquidem genus è stygijs mortale tenebris
 Eripere est animus, fauosq; arcere labores.

Dixerat. illæ altum Zephyris per inane vocatis
 Carpi iter, scindit nobulas, atq; aëra tranat
 Ima petens. pronusq; leucis vix commouet alas.
 Qualis, vbi ex alto notis Meandria ripis
 Prospexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,
 Precipitem sese candenti corpore cygnus
 Mittit agens iamq; implumis senisq; videtur
 Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
 Victor aquis: sic ille auras, nubeisq; secabat.
 Ast vbi palmifera tractu stetit altus Idumes:
 Reginam haud humileis voluentem pectore curas
 Adspicit: atq; illi veteres de more Sibyllæ
 In manibus: tum si qua æuo referanda nepotum
 Fatidici casto cecinerunt pectore vates.
 Ipsam autem securam animi, letamq; videres
 Autorem sperare suum. namq; adfore tempus,
 Quo sacer athereis delapsus spiritus astris
 Incorrupta piæ completeret viscera matris
 Audierat. Proh quanta alti reuerentia cœli
 Virgineo in vultu est! oculos deiecit modestos
 Suspirat, matremq; Dei venientis adorat:
 Felicemq; illam humana nec lege creatam
 Sæpe vocat: necdum ipsa suos iam sentit honores.
 Cum subito ex alto iurionis demissus olympo,

Purpura-

Purpureos retigit vultus: numenq; professus
 Incessuq; habituq; ingenteis explicat alas:
 Ac rectis late insuetum diffundit odorem.
 Mox prior hac. Oculis salve lux debita nostris,
 lampridem notum caelo iubar, optima Virgo:
 Cui sese tot dona, tot explicuere merenti
 Diuitia superum: quicquid rectiq;, probiq;
 Aeternade mente fluit: purissima quicquid
 Ad terras summo veniens sapientia caelo
 Fert secum, & plenis exundans gratia riuus.
 Te genitor stabili firmam sibi lege sacrauit.
 Perpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
 Mansuramq; tuo fixit sub pectore sedem.
 Idcirco coetus inter veneranda pudicos
 Vna es, quam latis caeli in regionibus olim
 Tot diuum celebrent voces. proh gaudia terris
 Quanta dabis! quantis hominum subcurrere votis
 Incipies! Stupuit confestim exterrita Virgo:
 Demisitq; oculos: totosq; expalluit artus.
 Non secus, ac conchis si quando intenta legendis
 Seu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
 Nuda pedem virgo, lata noua gloria matris
 Veliferam aduerit vicina ad littore puppin
 Aduentare, timet. nec iam subducere vestem
 Audet, nec tuto ad socias se reddere cursu:
 Sed trepidans silet, obtutuq; immobilis haeret.
 Illa Arabum merceis, & fortunata Canopi
 Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
 Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.

Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
Copia, diuiniq; fluunt è pectore rores
Ambrosiæ, quibus ille acreis mulcere procellas
Possit, & iratos pelago depellere ventos:

Exue Dia metus animo, paritura verendum
Cœlitibus numen, sperataq; gaudia terris,
Aeternamq; datura venis per secula pacem.
Hæc ego siderea missus tibi nuntius arce.
Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
Vaticinor non insidias, non neçtere fraudes
Edoctus longe à nostris fraus exulat oris.
Quippe tui magnam magnâ incrementa per orbem
Ipsa olim partus Virgo sobolisq; beatæ
Adspicies. vincet pro auos: proauitaq; longo
Extendet iura imperio: populisq; vocatis
Ad solium, latè ingentes moderabitur vrbeis:
Nec sceptri iam finis erit, nec terminus aui,
Quin iustis paulatim animis pulcherrima surget
Religio. non monstra, pijs sed numina templis
Placabunt castæ diris sine cedibus aræ.

Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
Substitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
Conceptusne mihi tandem partuq; futuros
Sanctæ refers? mène attactus perferre virileis
Passe putas? cui vel nitenti matris ab aluo
Protinus inconcussum, & ineluctabile votum
Virginitas fuit vna: nec est cur soluere amatæ
Iura pudicitie cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
Imò istas, quod tu minime iam rere, per aureis

Excipis

asie

Excipit interpres, foecundam spiritus aluum
 Influet: implebisq₃ potenti viscera partu,
 Flammifero veniens caelo, atq₃ micantibus astris.
 At tu virgineum mirata tumescere ventrem,
 Harebis pauitans: demum formidine pulsa,
 Gaudia seruari capies inopina pudoris.
 Neue haec vana putes, dictis aut territa nostris
 Indubites: seræ dudum concessa senectæ
 Dona oculos pone ante tuos. Nam sanguine auito
 Iuncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauiq₃
 Pressa æuo) haud quaquam speratum hoc tempore pig^{us}
 Fert vtero, & felix sexta sub mense laborat.
 Usq₃ adeo magno nil non superabile caelo est.

His dictis, Regina oculos ad sidera tollens
 Coelestumq₃ domos superas, atq₃ aurea tecta,
 Adnuit, & taleis emisit pectore voces:
 Iam iam vince fides, vince obsequiosa voluntas:
 En adsum: accipio venerans tua iussa, tuumq₃
 Dulce sacrum pater omnipotens: nec fallere vestrum est
 Coelicolæ: nosco crineis, nosco ora, manusq₃
 Verbaq₃, & aligerum caeli haud variantis alumnum.
 Tantum effata, repente noua micuisse penateis
 Luce vides: nitor ecce domum complebat: ibi illa,
 Ardentum haud patiens radiorum, ignisq₃ corusci,
 Extimuit magis. At venter (mirabile dictu)
 (Non ignota cano) sine labe pudoris,
 Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto
 Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complens
 Descendit, Deus ille, Deus: totosq₃ per artus

Dat sese, miscetq̄, vtero: quo tacta repente
 Viscera contremuere: silet natura panetq̄,
 Adtonita similis: confusaq̄, turbine rerum
 Insolito occultas conatur quærere causas.
 Sed longè vireis alias, maioraq̄, sentit
 Numina: succutitur tellus: lauumq̄, sereno
 Intonuit cœlo rerum cui summa potestas,
 Aduentum nati genitor testatus: vt omnes
 Audirent latè populi, quos maximus ambit
 Oceanus, Tethysq̄, & raucifona Amphitrite.

Hos inter medios cœli terraq̄, fragores
 Aequatis properans volucer pulcherrimus alis,
 Omnia dum trepidant, discesserat, altaq̄, nabat
 Per loca, cum virgo celsis in nubibus illum
 Alternantem humeros videt atq̄, immensa secantem
 Ventorum spatia, & iam versicolore per auras
 Fulgentem pluma, ac cœli conuexa petentem
 Quem demum tali adspectans sermone secute est
 Magne ales, celsi decus ætheris, inuisa rerum
 Qui penetras, longeq̄, & nubila linquis, & Euros
 Anteuolans, lato seu te felicia tractu
 Sidera, quaq̄, suos voluuntur signa per orbis
 Expectant redeuntem: alti seu certe reposcit
 Crystalli domus, & vitrei plaga lucida regni:
 Seu propria vocant supremo tecta Tonanti,
 Qua patet in summum regio flammatis olympi,
 Teq̄, amor, & liquidis flagrans alit aura:
 I precor, i nostrum testis defende pudorem
 Nec plura his: tum verò aciem deflectit, & omneis

Haud

Haud mora sollicito percurrit lumine monteis:
 Agnatamq; animo conceptaq; pignora versat,
 Multa putans: serumq; vteri miratur honorem.
 Interea maneis descendit fama sub imos,
 Pallenteuq; domos veris rumoribus implet:
 Optatum aduentare diem, quo tristia linguant
 Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
 Immanemq; vlulatum, & non lathabile murmur
 Tergemini canis: aduerso qui carceris antro
 Excubat insomnis semper, rituq; trif. uci
 Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
 Personat, & morsu venienteis alpetit umbras
 Tum verò heroës latati, animaq; piorum,
 Ad cœlum crestas cœperunt tendere palmas,
 Atq; hic insignis funda, ciuthaq; decorus,
 Insignis scepro senior, per opaca locorum
 Dum graditur, neclitq; sacros diademat crineis:
 Dum legit, effœtos Leithæo in gramine flores,
 Quà tacite labuntur aqua, muta q; volucres
 Ducunt per sterileis æterna silentia ramos:
 Adtonita subitos concepit mente furores,
 Diuinamq; animam & consueto numine plenus,
 Intorquens oculos, venientia fata recenset.
 Nascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
 Et tantos genitor voluit perferre labores.
 Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
 Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis,
 Nascere, venturum si te mortalibus olim
 Pectore veridico promissimus: igneus ut nos

Viribus

Viribus adflatos caelestibus ardor agebat
 Insinuans: si sacra peregrimus, & tua late
 Iussa per immensum fama vulgavimus orbem.
 En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
 Impulsi caelo, diuisq; antoribus aethi
 Orbe alio properant Reges. Saluete beati
 Aethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
 Scilicet huc vestris adfertis munera regnis.
 Accipe dona puer: tuq; o sanctissima mater
 Sume animos: iam te populiq; ducésque frequentant
 Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
 Ille autem aurora fulgens in veste sacerdos
 Iam canus, iam maturo venerabilis ævo
 Quid sibi vult? sacras puerum qui sistit ad aras,
 Sic venerans? letoq; inspectans aethera vultu?
 Seq; dehinc facili clausurum humina fato,
 Exclamat: quod speratum per secula munus,
 Promissamq; diu pacem, certamq; salutem
 Terrarum exorta liceat sibi luce tueri
 Optanti seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
 Sed quid ego (heu) dira conspersos cæde penateis
 Infantum, & subito currenteis sanguine riuos
 Adspicio? tristisq; meas vagitus ad aureis
 Fertur? id scelus est partus iugulare recenteis.
 Crudelis, quid agis? nihil hi meruere: neq; illum,
 Quem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
 Nunc nunc o matres scelerata abscedite terra,
 Dum licet, inq; sinu pueros abscondite vestros:
 Nam ferus hostis adest. propera iam regia virgo,

Inq;

Inq̄ Parethonias transfert tua pignora terras:
 Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
 Tuta domus tutiq̄ illic tibi Dia recessus.
 Verum vbi bis senas hyemes, bis senaq̄ nati
 Solstitia, & tantos superaues anxia casus:
 Ingenteis imo deces de pectore questus,
 Aureaq̄ assiduis pulsabis sidera votis,
 Nam puerum, quamuis per compia saepe vocatum,
 Sape expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
 Perquires nequicquam amens, nec chara petentem
 Oscula, nec sera redeuntem nocte videbis.
 Treisq̄ illum totos mœrenti pectore soles,
 Et totidem trepidas somni sine munere nocteis
 Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
 Flebitis, indigno perculsi corda dolore
 Tuq̄, senexq̄, tuus. Quarta sed Lucifer ortu
 Purpureos tremulo cum tollet ab æquora vultus
 Inuentum dabit, & quarentibus offeret vltro.
 O quas tunc lachrymas, o quæ tunc oscula mater,
 Quos dabit amplexus, misto inter gaudia fletu:
 Cum natum ante aras Patris, & delubra sedentem,
 Mulcentemq̄ senes dictis, animosq̄ trahentem,
 Aspicias gausa! ipso admirante senatu
 Primitias pueri ingenteis nec inane sagacis
 Pectoris indicium, nataq̄ ad grandia mentis.
 Tu verò quid in arma ruis celerata iuuentus,
 Quid galeas, enseiq̄ virum, & fulgentia cerno
 Agmina? scutasq̄ procul sub nocte cohorteis
 Obscura, & crebris radianteis ignibus hastas?

Tótne'

Totne vnum telis petitur caput? heu furor, heu mens
 Cæca hominum, semperq; odijs adcinctâ nefandis.
 Iamq; oleas, montemq; sacrum circumq; supraq;
 Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
 Quid feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
 Infontem modò quem latas mira illa per verbeis
 Edentem, patriq; palàm præcepta docentem
 Adtoniti stupuere illum regemq; Deumq;
 Humanamq; Ducem vitæ, fontemq; salutis
 Haud verui populo circum plaudente fateri.
 Heu facinus: mortemne etiam, & crudele minantur
 Supplicium? sæuos stringunt in vulnera fasceis
 Horrenteisq; parant paliuro intexere dums,
 Tormenti genus: & capiti premerè inde coronam
 Vulnificam. Viden' alternos vt arundinis ictus
 Incutiunt? geminantq; truci conuitia lingua?
 Parte alia ingenteis video de stirpibus iuis
 Euerti palmas, altas ad sidera palmas,
 Infelix opus, vnde hominum lux illa, decorq;
 Pendeat. ab trepidis dirum, & miserabile terris
 Cum patri athereo moriens liuentia pandet
 Brachia, turpatosq; atra de morte capillos
 Oraq;, demissosq; oculos, frontemq; cruore
 Iam madidam, & lato patefactum pectus hiatus
 At mater, non iam mater, sed flentis, & orba
 Infelix simulacrum ægra ac sine viribus vmbra,
 Ante crucem demissa genas effusa capillum
 Stat lachrymans, tristiq; inorat pectora fletu.
 Ac si iam comperta mihi licet ore profari

Omnia

Omnia defessi spectans morientia nati
 Lumina, crudelis terras, crudelia dicit
 Sidera: crudelem sese, quod talia cernat
 Vulnera saepe vocat: tum luctu sono vlulatu
 Cunctis replens, singultanti sic incipit ore:
 Incipit, & duro figit simul oscula ligno
 Exclamans: qui me miseram, quis culmine tanto
 Deiectam subitis inuoluit, gnate, procellis?
 Nate patris vires, sanguis meus, vnde repente
 Hac fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
 Qua manus indignos foedauit sanguine vultus?
 Cui tantum in superos licuit? bella impia caelo
 Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores
 Postq̄, tot infelix elapsa incommoda vita
 Adspicio? tunc illa tua lux vnica matris?
 Tunc anima pax, & requie, spesq̄, vltima nostra
 Sic raperis? si me solam, exanimemq̄, relinquis
 O dolor. extincto iam te pro fratre sorores,
 Pro natis toties exornauere parentes:
 Ast ego pro nato, pro te dominoq̄, deoq̄,
 Quem misera exorem? quo tristia pectora vertam?
 Cui querar? o tandem dira me perditte dextra:
 Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
 Obruite: in me omneis effundite pectoris iras:
 Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem
 Quaerogant, & Stygias tecum duc nate, sub umbras:
 Ipsa ego te per dura locorum inamœnaq̄, viuis
 Regna sequar liceat rumpentem cernere portas
 Acrasas: liceat pulchro sudore madentem

Euerse

Eversorem Erebi materna abstergere dextra.
 Hos illa plureis fundet de pectore questis.
 Quod scelus Eois vi primum cernet ab undis
 Sol: indignanteis retro conuertere currus
 Optabit, frustra^q suis luctatus habenis,
 Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
 Inficiet, mœstamq³ diu sine lumine frontem
 Ostendet terris: ut qui iam ploret ademptum
 Autorem, regemq³ suum. quin ipsa nigranti
 Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
 Cynhia; caruleo vultus obnubet amictu,
 Auertetq³ oculos. lachrymas effundet inaneis,
 At contra horrisono tellus concussa tremore,
 Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris
 Emitter simulacra. Quid ô, quid abire paratis
 Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
 Conditio, paucis remeare ad lumina vitæ
 Concessum. Sed tempus erit, cum Martia rauce
 Mugitu cœlum quatiet tuba: cumq³ repente
 Corpora per terras omneis latè omnia surgent.
 Nunc autem sat Tartarei si claustra tyranni
 Effringat Rex ille: & caligantia pandat
 Atria: diffugiant immisso lumine diræ
 Deumidum facies tactis in terga colubris.
 Quas atro vix in limo Phlegethontis adustum
 Accipe nemus, & fumant condat in vlua.
 Tum variæ pestes: & monstra horrentia Diis
 Ima petant: trepident Briareia turba, Cerasta,
 Semiferumq² genus Centauri, & Gergones atra,
 Scylla

Scylla^q, Sphinges^q, ardentis^q ora Chimera,
 Atq³ Hydra, atq³ Canes, & terribiles Harpyia.
 Ipse catenato fessus per tartara collo
 Ducetur Pluton: tristi quem murmure circum
 Inferni fractis mœrebunt cornibus annes:
 At nos virginea præcincti tempora lauro,
 Signa per extentos caeli victricia campos
 Tollemus, læto^q ducem clamore sequemur:
 Victor id, bellator id, tu regna profunda,
 Tu maneis, Erebum^q, potestates^q coërces
 Aërias, lethum^q tuo sub numine torques.
 Ille alto temone sedens, leuibus^q quadrigis
 Lora dabit, volucres^q reget placido ore iugaleis,
 Non iam cornipedum ductos de semine equorum,
 Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.
 Primus enim valido subnixus eburnea collo
 Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus,
 Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
 Aurea, & auratis horrent palearia setis:
 Per^q pedes bifida radiant noua sidera gemma.
 Torua boui facies: sed qua non altera cœlo
 Dignior, imbriferum qua cornibus inchoët annum,
 Nec qua tam claris mugitibus astra laceffat.
 Et iuxta nemorum terror, rex^q ipse ferarum
 Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
 Conuestit iuba: pectoribus generosa superbit
 Maiestas non iam vt cedeis, aut prælia sæuus
 Adpetat (innocuis armanur dentibus ora:
 Grata^q tranquillo rider clementia vultu)

B

Sed

Sed caelo ut spatietur, & alta ad sidera tendat.

Hos post insequitur pulchros pennata per artus
 Alituum regina: sacra cui vertice pluma
 Adsurgunt: flauoq; caput diadēmate fulget.
 Ipsa ingens alis, ingentis fulminis instar
 Supra hominum tecta, ac monteis, supraq; volucres
 Fertur, & obstanteis cursu petit obuia nubeis.

Vltimus humana sociat ceruice laborem
 Alatus tergo iuuenis: cui lutea leuo
 Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
 Pendet: eam variant centum longo ordine Reges,
 Antiquum genus, & Solyma primordia gentis,
 Ostro intertexti. veros cognoscere vultus
 Est illic: veros monteis, & flumina credas:
 Et vera extremo Babylon nitet aurea limbo.
 Tali sidereas curru subuectus in auras,
 Indutos referens spolijs pallentibus axeis,
 Perueniet, recto qua panditur orbita tractu
 Lactea, & ad sedeis ducit candentis olympi.
 Illic aurata muros mirabimur vrbis,
 Auratasq; domos & gemmea tecta, viasq;
 Stelliferas: vitreosq; altis cum montibus amneis.
 Atq; ibi seu magni celsum penetrale Tonantis,
 Siue alios habitare lareis: at tecta minorum
 Caelicolūm dabitur, stellas numerare licebit,
 Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
 Sub pedibus spectare, & longos ducere soleis,
 Longaq; venturis protendere nomina seclis.
 Hæc vbi dicta: patres plausu excepere frequentes
 Fatidi-

Fatidicum vatem, sublatumq; aggere ripæ
 Atrollunt humeris, latumq; per auia ducunt.
 Intremuere Erebi sedes, obscuraq; Ditis
 Limina. suspirans imo de corde Megæra
 Dat gemitum, & toruas spectat sine mente sorores:
 Tum caudam exululans sub ventre recondidit atram
 Cerberus, & fonteis latratu terruit umbras:
 Commotisq; niger Cocitus inhorruit antris:
 Et vaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

LIBER SECVNDVS.



REGINA vt subitos imo sub pectore mo-
 tus

sēsit, et adflatu diuini numinis aucta est:
 Haud mora, digressu volucris suspensa
 ministri,

Exurgit: monteisque procul contendit in altos
 Festinans. ea cura animo vel prima recursat,
 Matronam defessam æuo, cui nulla fuissent
 Dona vteri (mirum dictu) iam segnibus annis
 Fœcundam; sextiq; grauem sub pondere mensis
 Protinus adfari, vocemq; audire loquentis,
 Et spectare oculis sterili data pignora matri.
 Ergo adcinctâ viâ nullos studiosa paratus
 Induitur, nullo disponit pectora cultu:
 Tantum albo crineis iniectu vestis inumbrans:
 Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
 Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens

Aurora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.

*Quaę pedes mouet, hęc casiam terra alma ministrat,
Pubenteisę rosas, nec iam męstos hyacinthos,
Narcissumę, crocumę, & quicquid purpureum ver
Spirat hians, quicquid florum per gramina passim
Subgerit immiscens varios natura colores.*

Parte alia celeres sistunt vaga flumina cursus:

Exultant vallesę, caua collesę, supini:

Et circumstantes submitunt culmina pinus:

Crebraę palmiferis erumpunt germina syluis.

Omnia latantur, cessant Eurię, Notię:

Cessat atrox Boreas. tantum per florea rura

Regna tenent Zephyri, cœlumę tepentibus auris

Mulcent, quaę datur, gradientem voce salutant.

Vt ventum ad sedes: vultu longaeva verendo

Obcurrit coniux iusti senis: atę, repente

Plena Deo, subitoę vteri concussa tumultu,

Excipit amplexu venientem, ac talibus insit:

O decus, o laudis mulier dux pręuia nostrę,

Cœlitibus sola humanum quę digna reperta es

Conciliare genus, cœtusę, ad tollere ad astra

Fœmineos: gremium cuius diuinus obumbrat

Palmes, inexhaustis terras qui compleat vuis:

Quis me, quis tanto superũm dignatur honore?

Tũne procul visura humiis Regina penateis

Venisti? tũne illa mei pulcherrima regis

Mater ades? viden' vt nostra puer excitus aluo,

Cum mihi vix primas vocis sonus ambiat aureis,

Iam salit, & dominum ceu pręcursorus adorat.

Felix

Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
 Credulitas dedit vna: in te nam plena videbis
 Omnia, quæ magni verax tibi dixit Olympi
 Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.
 Illa sub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
 O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
 Vox queat? exultant dulci mea pectora motu
 Authori tantorum operum: qui me ima tenentem,
 Indignamq; humilemq; suis respexit ab astris.
 Munere quo genteis felix ecce vna per omneis
 Iam dicar: nec vana fides: ingentia quando
 Ipse mihi ingenti cumulauit munera dextra
 Omnipotens, sanctumq; eius per secula nomen,
 Et quæ per magnas clementia didit a terras
 Exundat, qua passim omneis sua iussa verenteis
 Vsq; fouens, nullo neglectos deserit auo.
 Tum fortem exertans humerum, dextramq; coruscantem,
 Insanos longè fastus, menteisq; superbas
 Dissulit afflixitq; super: solioq; potenteis
 Deturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
 Extollensq; humileis aliena in sede locauit:
 Pauperiemq; famemq; fugans impleuit egenos
 Diuitijs: vacuos contra nudosq; reliquit,
 Qui nullas opibus metas posuere parandis.
 Postremo sobolem (neq; enim dare maius habebat)
 Aeternam genitor sobolem, seclisq; priorem
 Omnibus, æqualemq; sibi de sanguine fidi
 Suscepit pueri (tantis quod honoribus vnum
 Deerat adhuc) non ille animi, morumq; suorum



Oblitus . quippe id meditans promiserat olim
Sacrificis proauorum atavis, stirpiq₃ nepotum.

Hæc virgo. At senior, nullus cui vocis ademptæ
Vfus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
Virgineosq₃ pedes, tactæq₃ dat oscula terra:
Nunc latus tollit duplicis ad sidera palmas:
Quoq₃ potest solo testatur gaudia nutu:
Ostenditq₃ manu vatum tot scripta priorum:
Quæ quis agente Deo, quondam, dum vita manebat,
Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
Scilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
Lanigerum in tergus: germenq₃ è stirpe vetustæ
Arboris exurgens: incombustumq₃ sonoro
Igne rubum: & priscis stellam de patribus ortam.
Quæ dum cuncta graui, venturi haud inscia, visu
Percurrit relegens, alto cum corde volutat
Conceptus Virgo insolitos, & ab æthere lapsam
Progeniem, pluuiæ in morem, quæ vellere molli.
Excepta haud vllos sonitus, nec murmura reddit.
Seq₃ rubum, virgamq₃, alto sed deniq₃ missam
Sidus grande mari prorsum agnoscitq₃, videtq₃.
Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
Munere: sed tacito affectu tibi maxime diuûm
Grateis rector agit, mentemq₃ ad sidera tollit.
Et iam Luna cauum ter luce repleuerat orbem,
Ter solitas de more intrarat ceca latebras:
Cum Virgo in patriam reditum parat, omnia quando
Certa videt. subeunt dilectæ grata parentis
Adloquia, adsuetæq₃ pijs sermonibus edes:

Quæq₃

Quæq; salutantis voces, ac verba ministri
 Audyt, & primos excepit cella volatus:
 Cella choris superum lustrata, & cognita caelo.
 Ergo iter inceptum charis digressa propinquis
 Adcelerat, relegitq; viam per nota locorum:
 Nec mora, nec requies vsquam: nec lumina flectit,
 Coelicolum quamuis sacro circumdata cœtu,
 Donec ad optatum peruenit sedula limen.
 Atq; ibi dum consueta suo cum pectore versat
 Gaudia paulatim maturi tempora ventris
 Aduentare videt, scires iam numen in illa
 Grande tegi, nullos aded sentire dolores
 Dat superum genitor, nullaq; ex parte grauari.

Interea terra parta iam pace, mariq;
 Augustus pater aratis bella impia portis
 Clauserat, & validis arctarat vincula catenis;
 Dumq; suas regnator opes, vireisq; potentis
 Imperij, exhaustasq; armis ciuilibus vrbeis
 Nosse cupit, magnum censerit iusserat orbem,
 Describi populos late numerumq; referri
 Cunctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
 Sustinet, & rapido complectitur equore Nereus.
 Ergo omneis lex vna mouet, sua nomina mittunt,
 Qui monteis Aurora tuos, regna illa feracis
 Armenia, qui conualleis, atq; alta Niphata
 Saxa tenent, longè pictis gens nota pharetris,
 Gens sineis lustrare suos non segnis, & arcu,
 Quæ vagus Euphrates, quæ deuius exit Araxes,
 Felices tractus, & late munere diuum

B 4

Concessos

Concessos defendere agros bene olentis amomi:
 Censetur Tauri passim, censetur Amani
 Incola: prædatorq; Cilix: & Isaurica quisquis
 Rura domat: quicunq; tuas Pamphylia sylvas:
 Quiq; Lycaoniam felicia iugera: quiq;
 Flauentem curuis Lyciam perrumpit aratris
 Iam clari bello Leleges, populisq; propinqui
 Iussa obeunt: gens quæq; suo dat nomina ritu.
 Qui ceramon, bimaremq; Gnidon, quiq; alta tuentur
 Mœnia, dispositis vbi circumsepta columnis
 Tollit se niuei moles operosa sepulcri,
 Barbara quam raptò posuit regina marito:
 Et quos Mæandri, toties ludente recursu,
 Vnda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster.
 Herbose niueos dum margine pascit olores.
 Quosq; metalliferis veniens Pactolus ab antris
 Circuit, & rutila non parcior Hermus arena.
 Mysorum manus omnis: Apollineaq; Celena:
 Idaq; Rhœtæaq; arces, celebrataq; Musis
 Pergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
 Regna armis, ducibusq;, ducum nunc nota sepulcris:
 Quæ nauta, augustum dum præterit Hellespontum,
 Ostendens socijs, hoc, inquit, littore flentes
 Nereides steterant, passis cum mœsta capillis
 Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
 His & Bithynæ classes, & pontica latè
 Adcedit regio. paret scopulosa Carambis:
 Parendi studio feruet simul alta Sinope:
 Feruet Halys: quiq; immensis procul amnibus auctus
Cappæ

Cappadocum medios populos discriminat Iris:
 Thermodoonq₃, Halybesq₃, adtritaq₃ saxa Prometheo.
 Prætereà qua se Thracum Mauortia tellus
 Pandit, & argentem Rhodope procurrit in Aemum:
 Quà Macedum per saxa ruit torrentibus vndis
 Axius, vmbrosaq₃ tegunt Halyacmona ripæ:
 Quaq₃ iacet diris omen Pharsalia bellis,
 Et bis Romana ferales clade Philippi,
 Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
 Vos etiam vestros his adiunxistis alumnos
 Vicinæ passim vacuis iam mœnibus vrbes,
 Antiquæ Graiorum vrbes, gens optima morum
 Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
 Seu quæ littoreos tractus, monteisque tenetis:
 Seu quæ per medias dispersæ exurgitis vndas.
 Tum latus Epiri quæ formidabile nautis
 Adtollunt summo caput Acroceraunia cælo.
 Vrget opus, iamq₃ Alcinoi dat regia censum,
 Illyricæq₃ manus, impacatiq₃ Liburni,
 Littoraq₃ Ionio passim pulsata profundo.
 Nec tu cui latè imperium terræq₃, marisque
 Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
 Non populos, non ipsa tuas terra inlyta genteis
 Describis, terra vna armis, & foeta triumphis,
 Vna viris longè pollens, atq₃ æmula cælo:
 Nubifera quam præruptis anfractibus Alpes
 Præcingunt, mediamq₃ pater secat Apenninus,
 Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
 Descripsere suos (quamuis non axe sub vno)

Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
 Danubius, qui sylvarum per vasta volutus,
 Pascere non populos, non lambere desinit vrbeis,
 Donec ad optatam rapido venit agmine Peucem,
 Quin & proceras scrutatur Gallia sylvas,
 Gallia Casaveis Latio dignata triumphis:
 Quam Rhodanus, quam findit Arar, quā permeat ingens
 Sequana, piscosq; interluit amne Garumna.
 Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
 Rupibus, Herculeas prospectat ad vsq; columnas,
 Cogit Anas: cogit ripa formosus utraq;
 Duria, & albenti Batis præcinctus oliua,
 Auratamq; Tagus voluens sub gurgite arenam,
 Quiq; suo terras insignit nomine Iberus.
 Parte alia vastas circumuocat Africa vireis:
 Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci
 Atlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
 Scribitur & vacuis ut quisq; inuentus arenis
 Seu pastor, seu subcinctis venator in armis
 Obseruans sauos latebrosa ad tesqua leones.
 Massylūm quicumq; domos, quicumq; repostos
 Hesperidum lucos, munitaq; montibus arua
 Incolit, & ramis natuum decutit aurum:
 Et qui vertenteis immania saxa iuuenos
 Flectit arans: quā deuicta Carthaginis arces
 Procubuere, iacentq; infausto in littore turres
 Euerse. Quantum illa metus, quantum illa laborum
 Vrbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis!
 Nunc passim vix reliquias, vix nomina seruans
Obruitur

Obruttur proprijs non agnoscenda ruinis,
 Et querimur genus infelix humana labare
 Membra æuo: cum regna palàm moriantur, & vrbes.
 Iamq̃ Macas idem ardor habet: venere volentes
 Barcaï: venere suis Nasamones ab aruis:
 Nauisfragas qui per Syrteis, infidãq̃ circum
 Littora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
 Insiliunt nudì cumulos extantis arena,
 Inq̃ suas vertunt aliena pericula prãdas.
 Postremo Psylli, Garamanticaq̃ arua tenentes:
 Quiq̃ Cyrenæas suspendunt vomere glebas,
 Laudatasq̃ legunt succis præstantibus herbas:
 Quiq̃ Iouis palmeta, Hasbytarumq̃ recessus:
 Marmaricas qui latè oras: qui pascua seruant
 Aegypti, Meroësq̃, sacer quos Nilus inundat,
 Nilus ab aethereo ducens cunabula cœlo.

Nec minus & casta senior cum Virgine custos
 Ibat, vt in patria nomen de more, genusq̃
 Ederet, & iussum non segnis penderet aurum.
 Ille domum antiquam, & regnata parentibus arua
 Inuisens, secum proavos ex ordine reges,
 Claraq̃ facta ducum, pulchramq̃ ab origine gentem,
 Mente recensabat tacita: numerumq̃ suorum,
 Quamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
 Agnatis, longè adueniens explere parabat.
 Iam sineis Galilæa tuos emensus, & imas
 Carmeli valleis, quæq̃ altus vertice opacat
 Rura Thabor, sparsamq̃ iugis Samaritida terram
 Palmiferis, Solymas à laua liquerat arceis.

Cum

Cum simul è tumulo muros, ac tecta domorum
 Prospexit, patriaq; agnouit mœnia terræ:
 Continuo lacrymis urbem veneratur obortis:
 Intenditq; manus, & ab imo pectore fatur:

Bethlemia turres, & non obscura meorum
 Regna patrum, magniq; olim saluete penates,
 Tuq; ô terra parens regnum, visuraq; regem,
 Cui sol & gemini famulantur cardinis axes,
 Salue iterum te vana Iouis cunabula Crete
 Horrescet, ponetq; suos temeraria fastus:
 Mœnia te Dircaea tremant, ipsamq; pudebit
 Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.
 Parua loquor: prono veniet diademate supplex
 Illa potens rerum, terrarumq; incluta Roma:
 Et septem geminos submittet ad oscula monteis.
 Dixit, & extrema mouit vestigia voce:

Maturatq; viam senior: tardumq; fatigat
 Vectorem: & visas gressum molitur ad oras.

Et iam prona dies fluctus vrgebat Iberos,
 Purpureas pelago nubeis, aurumq; relinquens.
 Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
 Protinus, vt venere, extremo è limine portæ
 Adspiciunt. Mistum confluxerat vndiq; vulgus
 Turba ingens. credas longinquo ex æquore vectas
 Ad merceis properasse, aut deuastantibus arua
 Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
 Cernere erat perq; anfractus, perq; arcta viarum
 Cuncta repleisse viros, confusoq; ordine matres:
 Permistos pecori agricolas, hos iungere plaustra:

Hos

Hos intendere vela, alios discumbere apertis
 Porticibus, resono compleri cuncta tumultu:
 Accensos varijs lucere in partibus igneis.
 Quæ pater admirans, tacito dum singula visu
 Percurrit, circumq; domos, & limina lustrat,
 Nec superesse locum tecto videt: ibimus, inquit,
 Quo Deus, & quò sancta vocant oracula patrum.

Est specus haud ingens paruis sub mœnibus vrbis,
 Incertum, manibusne hominum genione potentis
 Natura formatus, vt hæc spectacula terris
 Præberet, tantosq; diu seruatus in vsus,
 Hospitio cœlum acciperet, cui plurima dorso
 Incumbit rupes, pendentibus vndiq; saxis
 Aspera: & exesa cingunt latera ardua cautes:
 Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
 Huc heros tandem superata ambage viarum
 Sic monitus ducente Deo, cum coniuge sancta
 Deuenit, multaq; senex se nocte recepit.

Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:
 Stramineoq; toro comitem locat, agra cubantis
 Membra super vestem inuoluens: mox adligat ipsos
 Permulcens, iam non duros, iam sponte sequenteis
 Quadrupedes, vt fortè aderat scœnile saligna
 Subfultum crate, & palmarum vimine textum.

Nunc age, Castalijs quæ nunquam audita sub antris,
 Musarumue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
 Expediam: vos secretos per deuia calleis
 Cœlicola, vos (si meruit) monstrate recessus
 Intactos: ventum ad cunas, & gaudia cœli,

MIRAN

Mirandosq; ortus, & tecta sonantia sacro
Vagitu, stat ferre pedem, qua nulla priorum
Obuia sint oculis vatum vestigia nostris.

Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
Nondum stelliferi mediam peruenit olympi
Ad metam, & tacito scintillam sidera motu:
Cum syluaq;, vrbesq; silent: cum fessa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:
Non fera, non volucris, non picto corpore serpens
Dat sonitum. iamq; in cineres confederat ignis
Vltimus: & sera perfusus membra quiete
Scruposo senior caput adclinauerat antro.
Ecce autem nitor ex alto nouus emicat, omnemq;
Exuperat veniens atra caliginis vmbra:
Auditiq; choris superum, & caelestia curuas
Agmina pulsantum citharas, ac voce canentum:
Agnouit sonitum partusq; instare propinquos
Haud dubijs Virgo sensit latissima signis.
Protinus erigitur stratis, caeloq; nitentis
Adtollit venerans oculos, ac talia fatur:

Omnipotens genitor, magno qui sidera nutu
Aëriosq; regis tractus, terrasq;, fretumq;,
Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
Efferat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depositum: tu nequa pio iactura pudori
Obrepat, summo defende, & consule caelo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem

vbera

Vbera charè puer, molli studiosa fauebo
 Amplexu: tu blanda tuæ dabis oscula matri
 Adridens: colloq̄, manum & puerilia nectes
 Brachia: & optatam capies per membra quietem.
 Sic memorat, fruiturq̄, Deo, comitumq̄, micantib̄
 Agmine, diuinisq̄, animum concentibus explet.
 Atq̄, olli interea reuoluto sidere felix
 Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem
 Diua tuum, rege dius tuum, feror arduus altas
 In nubis: video totum descendere cœlum
 Spectandi excitum studio. Da pandere factum
 Mirum, indictum, insuetum, ingens: absistite curæ
 Degeneres, dum sacra cano. iam lata laborum
 Iam non tacta metu, seculi regina futuri
 Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
 Nil mortale putans, illam natusq̄, paterq̄,
 Quiq̄, prius, quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
 Spiritus obscuras ibat super igneus vndas,
 Stant circum, & magnis permulcent pectora curis
 Præterea redeunt animo quæcunq̄, verendus
 Dixerat interpres: acti sine pondere menses,
 Seruatusq̄, pudor: clausa cum protinus aluo
 (O noctem superis letam, & mortalibus agris)
 Sicut erat folijs, stipulaq̄, innixa rigenti,
 Diuinum spectante polo, spectantibus astris
 Edit onus. Qualis rorem cum vere tepenti
 Per tacitum matutinus desudat Eous:
 Et passim teretes lucent per gramina gutta:
 Terra madet: madet aspersa sub veste viator

Horat.

Horridus, & pluuiæ vim non sensisse cadentis
 Admirans, gelidas vdo pede proterit herbas.
 Mira fides. puer æthereas iam lucis in auras
 Prodierat, fœnoq; latus male fultus agresti,
 Impulerat primis resonum vagitibus antrum.
 Alma parens nullos intra præcordia motus,
 Aut incurstanteis deuexi ponderis ictus
 Senserat: hærebant immotis viscera claustris.
 Haud aliter, quàm cum purum specularia Solem
 Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omneis
 Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
 Illa manet illæsa: haud vlli peruia vento,
 Non hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
 Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
 Exceptumq; sinu blandeq; ad pectora pressum
 Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelos
 Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas?
 Protinus agnoscens dominum procumbit humi bos
 Cernuus: & mora nulla, simul procumbit asellus
 Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
 Fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
 Polluet, antiqui referens mendacia furti,
 Sidoniam mare per medium vexisse puellam.
 Aut sua dum madidus celebrat portenta Cytharon,
 Infameis inter thyrsos, vinosaq; sacra
 Arguet obsequio senis insudasse profani.
 Solis quippe Deum vobis, & pignora cœli
 Nosse datum, solis cunabula tanta tueri.
 Ergo dum refluxo stabit circumdata fluctu

Terra

Terra parens, dum præcipiti vertigine cælum
 Voluetur, Romana pius dum templa Sacerdos
 Rite colet: vestri semper referentur honores,
 Semper vestra fides nostris celebrabitur aris.
 Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde voluptas?
 O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
 Ac circum de more sacros referentia ritus
 Adspiceres domino genua inclinare potenti,
 Et sua commotum trahere ad spectacula cælum?
 Magne pater, quæ tanta ruderis prudentia sensus
 Leniit? in formi tantos quis pectore motus
 Exciuit calor, & pecudum in præcordia venit?
 Ut quem non reges, non accepere tot vrbes,
 Non populi, quibus vna aras, & sacra tueri
 Cura fuit: iam bos torpens, iam segnis asellus
 Autorem latè possessoremq; salurent?

Vocibus interea sensim puerilibus heros
 Excitus, somnum expulerat, noctemq; fugarat
 Ex oculis, iamq; infantem videt, & videt ipsam
 Maiorem ad spectu, maiori, & lumine matrem
 Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentem;
 Sublimemq; solo, superùm cingente caterua
 Aligera. Qualis nostrum cum tendit in orbem,
 Purpureis rutilat pennis nitidissima Phoenix:
 Quam variè circum volucres comitantur euntem.
 Illa volans, Solem nativo prouocat auro
 Fulua caput, caudam & roseis interlita punctis
 Ceruleam. stupet ipsa cohors: plausuq; sonoro
 Per sudum strepit innumeris exercitus alis.

C

Miratur

Miratur lucem insolitam: miratur ouanteis
 Coelicolum cautus senior. tum victus, & amens,
 Adtonituq; animi, tantuq; ardoribus impar
 Corruit, & geminas vultum demisit in vlnas
 Affususq; diu telluri, immobilis hesit.

Hic illum superi iuxta videre iacentem:
 Vidit Dia parens: nec longum passa senileis
 Obduci tenebris oculos dat surgere, & agrum
 Sustentare genu, tremuluq; insistere plantis,
 Diuinosq; pati vultus superiq; nitorem
 Ignis, & aethereas vibrantia lumina flammis.
 Ille vbi paulatim vireis, animunq; resumpsit,
 Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
 Agmina, reginamq; Deum de more salutat.
 Mox ipsum adcedens praesepe, vluuq; palustri
 Impositum spectans dominum terraq; mariq;
 (O timor, o mentis pietas) puerilia membra
 Non ausus tractare manus, cunctatur. ibi auram,
 Insperatam auram diuino efflantis ab ore
 Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
 Adflatusq; Deo, sic tandem voce quieta
 Incipit, & lacrymis oculos subfundit obortis:

Sancte puer, non te Pharijs operosa columnis
 Atria, non variata Phrygum velamina textu
 Excepere (iaces nullo spectabilis auro)
 Angustum sed vix stabulum, male commoda sedes.
 Et fragiles calami, lectaq; paludibus herba
 Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
 Tecta, & regifico capiant aulae paratu.

Te pater aeterno superum ditavit honore
 Illustrans: tibi siderei domus aurea caeli
 Plaudit, inextinctosq; parat nature triumphos.
 It tamen hanc sedem reges, hac vndiq; magni
 Antra petent populi: longe quos caerulea Calpe
 Littore ab occiduo, nigruq; impellet ab Indis
 Sol oriens, quos & Boreas, & feruidus Auster
 Diuerso inter se certantes cardine mittent.
 Tu pastor, tu dispersas reuocare per agros
 Missus oueis late, pectusq; obferre periculis,
 Prodigus ab nimium vita, per tela, per hosteis
 Obscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
 Compesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
 O mihi certa fides superum, decus addite terris,
 Nate Deo, Deus ipse aeterno e lumine lumen:
 Te te ego, te circum genitrix, latiq; ministri
 Concinnimus, primi q; tuos celebramus honores,
 Longa q; perpetuis induimus Orgia fastis.

LIBER TERTIVS.



Vratum interea culmen bipatentis
 Olympi
 Conscendit genitor, rerum inuiolata
 potestas,
 Lata fouens tacito sub pectore: mox in-
 bet omneis
 Ad sese acciri superos, quiq; atria longè
 Obseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant;
 Præterea quos Eoos Aurora per ortus,

Et quos occidua propior videt Hesperus ora.
 Namq³ ferunt olim leges cum conderet aquas
 Rex superum, & valido mundum suspenderet axe,
 Diversas statuisset domos, diuersaq³ diuis
 Hospitia, & dignos meritis tribuisse penateis
 Ordine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
 Armaq³ & aratis adfigunt nomina valuis.
 Haud mora fuit: celerant iussi: volat aethere toto
 Cœlicolũm glomerata manus, pars igne corusco
 Tota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
 Ipse sedens, humeris oblamydem fulgentibus aptat
 Ingentem, & cœlum pariter, terrasq³ tegentem.
 Quam quondã (vt perhibent vigilans nocteiq³, diesq³)
 Ipsa suo neuit rerum natura Tonanti:
 Adiecitq³ sacra decus admirabile tela,
 Per medium, perq³ extremas subtegminis oras
 Immortale aurum intexens, grandeisq³ smaragdos.
 Illic nam varia mundum distinxerat arte
 Gnara operum mater, certusq³ elementa figuris,
 Et rerum species, animasq³, & quicquid ab alta
 Fundit mente pater. Generis primordia nostri,
 Cernere erat limum informem. iam præpete penna
 Deferri volutreis liquidum per inane videres:
 Iam syluis errare feras, pontumq³ natari
 Piscibus, & vero credas spumescere fluctu.
 Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
 Accepere, pater solio sic insit ab alto:
 Atherei proceres (neq³ enim ignoratis et ausus
 Infandos, dirumq³ acies super astra frementeis)

Si mecum iuuat antiquos ab origine motus
 Inspicere, & veterum pariter meminisse laborum:
 Quandoquidem hæc vobis peperit victoria laudem:
 Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
 Vos, cum omne arderet cælum feruilibus armis,
 Arctoumque furor pertenderet impius axem
 Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones:
 Fida manus mecum mansistis: & vltima tandem
 Experti, cælo victricia signa tulistis:
 Aeternumque alta fixistis in arce trophaum.
 Quos ego pro meritis insigni munere palma
 Donavi: regnique in partem, operumque recepi,
 Precipuosque habui, lectosque ad iussa ministros:
 Usque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
 Nec minus & nostras audistis sæpe querelas,
 Vidistisque grauis flammæ pectoris æstus,
 Tunc cum prima nouas egit dementia genteis
 Arboris auricomæ cælestia carpere poma:
 Poma graui seros gustu lasura nepotes.
 Munere quin superum indignas spoliatis, & vmbra
 Sacrorum late nemorum: adsiduoque labore
 Multastis miseras, vitæ & breuioribus annis.
 Quid repetam veteri sumptas de crimine pœnas?
 Exiliumque informe Erebi, tenebrasque repostas?
 Quæ tacito mecum spectastis lumine: & ijdem
 Terrarum sortem mæsti indoluistis acerbam:
 Aut etiam vt nostri longo post tempore tandem
 Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
 Visque arcana leueis sensim demissa per auras

Fœcundam intacta complevit Virginis aluum?
 An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
 Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
 Quò terraq; polusq;, homines, diuiq; vicissim
 Fœderibus starent certis, & pignore tanto
 Seruarent memorem cognata stirpis amorem.
 Quare agite, & iam nunc humana capeſſite fata:
 Ac primum duris parui sub cauiibus antri
 Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
 Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recentis
 Submissi cunas adcedite, dum pia mater
 Complexu in molli natum fouet, vbera pernox
 Indulgens teneris pueri rorantia labris.
 Nec procul in stipula denisso pectore mutum
 Procumbit pecus: & domini vestigia lambens
 Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
 Hic faustos orius pueri, noctemq; verendam
 Discursu per inane leui, passimq; canoris
 Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
 Omnia felicem ventura in secula pacem,
 Certatimq; venascentis cunabula mundi,
 Victum anguem, victumq; anguis furiale venenum.
 Sic placitum, sic auersos coniungere terris
 Cœlicolas: sic ferre homines ad sidera certum est.

Hæc ubi dicta: nouum superis inspirat amorem,
 Quo subito veteres deponant pectoris iras,
 Obliti scelerum: patriq; exempla secuti,
 Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
 Nec mora: Latitiam choreis tum forte vacantem

Aduocat

Aduocat (hæc magni motusq̄, animosq̄, Tonantis
 Temperat, & vultum discussa nube serenat)
 Letitiam, quæ cœlicolûm per limina semper
 Discursat, raroq̄, imas petit hospita terras:
 Curarumq̄, expers, lacrymasq̄, exosa virago,
 Exultat, totoq̄, abigit suspiria cœlo.
 Ut stetit ante patrem, terrasq̄, adcedere iussa est:
 Mobilibus pictas humeris adcommodat alas,
 Lenimenq̄, viæ comites vocat. Illicet adsunt
 Iucundæ visu facies Cantuq̄, Choriq̄,
 Gaudiaq̄, plausuq̄, & honestis ignibus ardens
 Rectus Amor: quem nuda Fides, spesq̄, inscia luctus
 Videntem, mira vnanimis pietate sorores
 Obseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
 Gratiaq̄, & niueam suadens Concordia pacem.
 Cumq̄, propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
 Dicitur, æternumq̄, micat radiata coruscis
 Astrorum signis: quando mortalibus agris
 Dant nimbos alia, & damnant caligine terras
 Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
 Insomnes Horæ: namq̄, his fulgentia diuûm
 Limina, & ingentis custodia credita cœli.
 Protinus æratos impulso cardine posteis
 Cum sonitu, magnoq̄, polos quassante fragore
 Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
 Obscura sub nocte nitens: gratantur eunî
 Sidera. iam festas meditatur Luna choreas:
 Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
 Plaustra auro, totosq̄, auro fulgere iuuenos,

Tunc primum visa est, miseri post fata parentis,
Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
Armatoq; ensis subducitur Orioni.

Vt verò vmbrosis posuit vestigia syluis,
Culmina conscendit pastorum: atq; omnia latè
Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
Adplaudens: pictosq; sinus sub nocte coruscans,
Subrisit letum, puraq; in luce refulsit.

Primi illam sensere canes: sensere iacentes
Hædorum passim per dura cubilia matres:
Balatuq; ouium valles sonuere propinqua,
Saxaq; & adtoniti caput erexere magistri.

Tunc ait: O parui vigiles gregis, o bona pubes
Sylvarum superis gratum genus, ite beati
Pastores, ite antra nouis intendite sertis:
Reginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
Cernere dat. properate: nouiq; tepentia lactis
Munera, cumq; suo date condita subere mella:
Insuetum & syluis stipula deducite carmen,
Nec plura effata in nubis tacitura recessit:
Et penitus nigra noctis se condidit vmbra.

Olli inter sese vario sermone volutant,
Quid superum mandata velint, quas querere cunas,
Quos iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
Continuo varijs innectunt tempora ramis:
Nectitur & lentiscus, opacq; arbutus vmbra,
Rosq; maris, buxusq; & densa coma terebinthus:
Cunctaq; frondenti redimitur turba corona.

Mox

Mox syluam exquirunt omnem: salusq; repostos
 Flammiferis luçant tedis. Ardere putares
 Arua procul, totumq; incendi lumine montem.
 Tandem inter dumos fessi, sub rupe cauata
 Speluncam adspiciunt: vocemq; rudentis aselli
 Auribus accepere. Vident ipsumq; bouemq;
 Longeuumq; senem, stantemq; ad lumina matrem
 Insomnem, & pressis refouentem pignus in vlnis
 Ergo insperata gauisi munere sortis,
 Ocyus ingentem procero stipite laurum,
 Auulsamq; solo palmam ab radicibus imis
 Adtollunt humeris: perq; interualla canentes
 Cum plausu, choreisq; & multisono modulatu
 Vestibuli ante aditum statuunt; omnemq; coronant
 Fronde locum: grandaeis oleas, cedrosq; comanteis
 Adfigunt: longisq; aduelant limina fertis:
 Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
 Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
 Campellat senior: placidaq; hac voce profatur:
 Dicite pastores (neq; enim sine numine, credo,
 Tam certam tenuistis iter) cui tanta paratis
 Munera? cui virideis ramis frondentibus umbras
 Texitis? ane aliquis superum patre missus ab alto
 Has docuit sedes, locaq; hac adcedere iussit?
 Sic memorans, sese laetum venientibus obfert.
 Illi autem: Noua per tenebras, noua lucis imago
 O genitor, media visa est modò lumina sylua
 Spargere, & in nostras diffundere gaudia mentis:
 Sive Deus caelo veniens, seu forte deorum

Nuntius, in dubio est: nos vultum, habitumq; loquentis
 Vidimus: & motas per noctem audiuius alas.
 Sic fati, iungunt dextras: mox ordine longo
 Antrum introgressi, calathis syluestria plenis
 Dona ferunt: matrem & lato simul ore salutant.
 Inni puero adstantes Lycidas, & maximus Aegon,
 Aegon, Getulis centum cui pascua campis,
 Centeni per rura greges Massyla vagantur:
 Ipse caput latè, quà Bagrada, qua vagus erras
 Triton, Cinyphia quà deuoluntur arena,
 Ingens agricolis, ingens pastoribus Aegon.
 At Lycidas vix vrbe sua, vix colle propinquo
 Cognitus, aequoreas carmen deflexit ad vndas:
 Et iam hi non voce pares, non viribus equis,
 Inter adorantum choreas, plaususq; Deorum
 Rustica septena modulantur carmina canna.

Hoc erat alme puer, patrijs quòd noster in antris
 Tityrus adtritæ spreuit rude carmen auena,
 Et cecinit dignæ Romano Consule syluas.

Ultima Cumæi venit iam carminis ætas:
 Magna per exactos renouantur secula cursus.
 Scilicet hæc virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
 Hæc noua progenies cælo descendit ab alta,
 Progenies, per quam toto gens aurea mundo
 Surget, & in medijs palmes florebit aristis.
 Qua duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua soluent formidine terras:
 Et vetitum magni pandetur limen olympi:
 Occidet & serpens, miseros quæ prima parenteis

Blusia

Elusit, portentificis imbuta venenis.
 Tunc Deum vitam accipies? diuisq; videbis
 Permistos heroas, & ipse videberis illis?
 Pacatumq; reges patrijs virtutibus orbem?
 Adspice felici diffusum lumine caelum,
 Camposq;, fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas.
 Adspice venturo laentur vt omnia seculo.
 Ipsa lacte domum referent distenta capella
 Vbera: nec magnos metuent armenta leones.
 Agnaq; per gladios ibit secura nocenteis:
 Buq; superfusos seruabit tincta rubores.
 Interea tibi parue puer munuscula prima
 Contingent, hederæq;, intermistiq; corymbi.
 Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
 Et dura quercus sudabunt roscida mella:
 Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
 At postquam firmata virum te fecerit atas,
 Et tua iam totum notescent facta per orbem:
 Alter erit tum Tiphys, & altera qua vehat Argo.
 Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
 Atq; ingens Stygias ibis prædator ad vndas.
 Incipe parue puer risu cognoscere matrem
 Chara Dei soboles, magnum caeli incrementum.
 Talia dum referunt pastores: auiæ longe
 Responsant nemora: & voces ad sidera iactant
 Intonsi montes: ipsa per confragarupes,
 Ipsa sonant arbusta: Deus Deus ille Menalca.
 Hic subito magnum visi per inane volatus
 Cœlestum, cursusq; alacres, alacresq; recursus:

Audiatq;

Auditaq; procul voces, sonituq; rotarum
 Scilicet innocuis per sudum exercitus armis
 Ibat ouans, diuisa acies, terna agmina ternis
 Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.
 Ter clypeis iam credenteis inuadere nubeis
 Adspiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
 Ter clamare ducem: mox disita cogere signa,
 Atq; vnam leta faciem praeferre phalangis:
 Rursus & aërios percurrere milite campos:
 Semotosq; alios constanti incedere passu
 Nubila per, lataq; vias: & iungere nexu
 Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
 Gestanteq; manu nostra argumenta salutis,
 Spinasq; clauosq; horrenti & vimine fascis,
 Hastamq; hastam lateri, medicataq; felle
 Pocula, sublimemq; crucem, immanemq; columnam,
 Ibant, & dulci mulcebant athera cantu.
 Innumeras alij laudes, & magna parentis
 Facta canunt: vt prima noui fundauerit orbis
 Mœnia, telluremq; vagis discluserit vndis:
 Vt passim varios caelo suspenderit igneis,
 Lunamq;, stellaq;: vt magni lumina Solis,
 Iam late extremo tenebris Oriente fugatis,
 Protulerit. Tu belligeras metuende cohorteis
 Deijcis, exturbasq; polo: tu fulmine quassas
 Cum duce signa suo, nigroq; inuoluis Auerno,
 Cocytumq; iubes, tristeisq; habitare lacunas.
 Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
 Victorem cecinit, vastis cum fluctibus aequor.

Nec

Nec te hominum fraudes, non auertere nefanda
 Crimina: sed lato spectas mortalia vultu:
 Dignatasq; tuo solaris numine terras.
 Salue magne opifex cœli, rex maxime diuûm,
 Terrarumq; hominumq; salus: quem sidera, quem sol,
 Quem metuunt reges tenebrarum, et Tartarus ingens:
 Cui latè humanum seruit genus: omnia solus
 Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille,
 Mille potestatum, regnorum insignia mille,
 Salue autor: salue immensi dominator olympi:
 Et nobis felix, terrisq; labantibus adsis.
 Ingeminant plausum nubes: lateq; per auras
 Discursat vox: & cœli conuexa resultant.

Herbofo tum fortè toro, vndisonisq; sub antris
 Venturas tacito voluebat pectore sorteis
 Cœruleus rex, humentum generator aquarum
 Iordanes. quem iuxta hilari famulantiâ vultus
 Agmina densentur natæ pulcherrima Glaucæ,
 Dotoq;, Protoq;, Galenaq;, Lamprothoëq;,
 Nudæ humero, nudis discinctæ veste papillis:
 Callirhoë, Byroq;, Pherusaq;, Dinameneq;,
 Asphaltisq;, adsueta leueis fluitare per vndas:
 Ipsaq;, odoratis perfusa liquoribus Anthis,
 Anthis, qua non vlla nouos miscere colores
 Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
 Mox Hyale, atq; Thoë, & vultu nitidissima Crene,
 Congisteq;, Rhoëq;, & candida Limnoria,
 Et Dryope, & virideis Botane resoluta capillos:
 Ore omnes formosæ, albis in vestibus omnes,

Omnes

Omnes puniceis euincta crura cothurnis,
 Ipse antro medius, pronaque ad cliuis in vrna
 Fundit aquas, nitet vrna nouis variata figuris
 Crystallo ex albo, & puro perlucida vitro,
 Egregium decus, & superum mirabile donum.
 Umbrosis hic sylua comis, densisque virebat
 Arboribus. cerui passim, capreaque fugaces
 Aestiuum viridi captabant frigus in umbra.
 In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
 Errabat campo, & cursu lata arua secabat.
 Hic iuuenis fuluis velatus corpora setis
 Stans celso in scopulo, regem, dominumque Deorum
 Vorticibus rapidis, medioque in fonte lauabat.
 At viridi in ripa lecti de more ministri
 Subcincti expectant: pronique in flumina palmis
 Protendunt niueas caelestia lintea vesteis.
 Ipse pater caelo late manifesta sereno
 Signa dabat, natoque leuem per inane columbam
 Insignem radijs mittebat, & igne torusco.
 Adtonita circum venerantur numina nymphae:
 Et fluuius refugas ad fontem conuocat vndas.
 Talia celata genitor dum spectat in vrna
 Fatorum ignarus, oculosque ad singula voluit
 Admirans: videt insolitos erumpere fonteis,
 Ingentemque vndare domum cauaque antra repleri
 Fluctibus, atque nouum latices sumpsisse saporem.
 Dumque haeret, pauit atque simul, dum subleuat vndis
 Muscosum caput, & taurino cornua vultu:
 Adspicit insuetas late florescere ripas,

Claraque

Claraq; per densas discurrere lumina sylvas
 Pastorum ludo: & letos ad sidera cantus,
 Diuina q; audit voces, & numina passim
 Aduenisse Deum testantia Protinus ambas
 Ad cœlum palmas hilaris cum voce tetendit:
 O maris, ô terra, diuûmq; hominumq; repertor,
 Quis tua vel magno decreta incognita cœlo
 Detuli huc audax, medijsq; abscondit in vndis?
 Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum
 Sape agitat, repeti q; volens, narrare solebat
 Caruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
 Non tamen hoc vanas effudit carmine voces.
 Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
 Adueniet, mihi crede, inquit: certissima cœlum
 Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:
 Qui te olim Nili supra septemplex ortus,
 Supra Indum, & Gargen, fontemq; binominis Istrû
 Adollet fama qui te Tyberiq; Padoq;
 Praferet, atq; tuos astris aquabit honores.
 Cuius in aduentu tristes discedere morbi
 Corporibus passim incipient. iam victa repente
 Cessabit, turpes squamas, maculasq; remittet
 Dira lues: lacerosq; elephas effusus in artus,
 Ulcera sanguineo sistet manantia tabo.
 Quin & lethales (dictu mirabile) febres
 Diffugient iussa, possessaq; membra relinquent:
 Cedet & infesta violentior ira Diana:
 Ira nocens qua fulminea velut icta ruina,
 Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni

inter

Interdum, nunc perdere aqua (miserabile visu)
Festinat. Stygio nimirum armata veneno
Exuperat vis, & spumas agit ore tumenteis.

Nec iam ultra longo vireis minuente veterno,
Tabificus per operta impune vagabitur hydrops
Exitio obrepens miserorum, atq; omnia late
Viscera per varios perdet tumefacta dolores.

Non alias vincta tam crebra silentia lingue
Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasq; priores
Excutient oculi, qui nunquam sidera, nunquam
Ardentem magni viderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed vera, sed ipsos
Quae teneant spectantum oculos, possum ore referre:
Sed propero: ventura tamen mirabitur aetas.

Cernere erit, claudos passim genua agra trahenteis
Firmato subito extendere poplite gressus.
Tum nervis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
Restrungi, et validas cum robore sumere vireis:
Atq; alius raptus iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passuq; in templacitato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & iunnumera circum donaria voces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.

Parte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
Ad suam iam cernes reuocari munera dextram.

Nec minus & tacta compepsi veste cruorem
Foemineum: exanguisq; artus, pallentiaq; ora
Ilicet obstructis calefacta rubescere venis

Ipsas

Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
 Immaneis Erebi furias: tum fessa leuari
 Pectora, vexatosq; malis cruciatibus artus:
 Hinc vacuas late impleri stridoribus auras
 Divarum frustra clamantum, ac saeva trementum
 Verbera, perq; cauas conantum euadere nubeis.

Iam deploratis vitam post funera reddi
 Corporibus video, iam moestam incedere pompam;
 Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
 Insperata, patrumq; hilares verso ordine fletus,
 Et circumfusam populis letantibus urbem:
 Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis,
 Et (miram) in suetas curuare cacumina sylvas
 Adspicies? Quoties humenti in gramine ripae
 Aut solantem aestus, aut lencis pectore somnos
 Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
 Maeste tuis merito ripis, maeste omnibus vndis.
 Ad te deposito properabunt numina fastu:
 Nudabuntq; sacros artus, & carmina dicent
 Ad numerum, cum tu felix iam flumine sancto
 Antorem rerum, diuumq; hominumq; parentem
 (Tantus bonos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti)
 Exutum veste accipies: atq; hospite tanto
 Adtonitus trepidas hortabere voce Napeas:
 Ite cita, date iura pias adolenda per aras
 Caruleae comites, viridiq; sedilia musco
 Instruite: & vitreis suspendite ferta columnis:
 Purpureas miscete rosas, miscete hyacinthos,
 Liliaq;: & pulchros regem coospergite nimbo:

D

Tunc

Tunc nomen latè clarum Iordanis ad auras
 Adtollemt montes: Iordanem maxima circum
 Aequora, Iordanem sylvæq³, amnesq³, sonabunt.
 Illa autem humanis quamvis latura ruinis
 Auxilium, finemq³, dies, gratissima quamvis
 Urbibus adueniat, totumq³, optanda per Orbem
 Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
 (Si qua fides, si qua est veri prudentia Proteo)
 Ostendet roseos stellis videntibus ortus.
 Quandoquidem non diuitias, non quæret honores
 Ille patris decus, ac virtus, mortalia postquam
 Membra sibi, & fragileis iam sponte induxerit artus:
 Non sceptrum inuadet Cypri: non Caspis regna
 Diripiet: non exuuijs Babylona superbam
 Eruet: aut alto scandet Capitolia curru,
 Militibus circum, & lato comitante senatu.
 Sed maris undisoni tractus: & littora longè
 Curua secans, media socios sibi quæret in actas
 Dispersosq³, mari nautas, nudosq³, colonos
 Undarum, sinuosa fretis iactare paranteis
 Retia, vexatas aut iam reparare sagenas
 Sollicitos, patris ad solium, ac sua tecta vocabit.
 Atq³, ollis ius omne, potestatemq³, medendi
 Adijciet: pellent morbos, denteisq³, retundent
 Vipereos, Orciq³, acies, ac monstra fugabunt.
 Quin & custodes foribus radiantis olympi
 Praeficiet seruare aditus, & claustra iubebit
 Aurea: queis non vlla queat vis seua nocere
 Eumenidum, duriq³, umbrarum obsistere postes.

Tum sedes passim emeritis duodena per astra
 Instituet: distincta suos de more sequetur
 Turba duces, illi leges, & sancta vocatis
 Iura dabunt, plausu sociorum, atq; agmine lati.
 Felices: qui iam cymba, remisq; relictis
 Alta serenati conscendent culmina caeli.
 Praeterea (si certa fides, nec vana futuri
 Gaudia) cognatas etiam spectabimus vndas
 Lenaos verti in latices. Ea prima Deum Rex
 Arcana, hos primos per signa ostendet honores
 Accepti late imperij, mirabitur auctus
 Lympha suos, iussa insuetum spumare capaceis
 Per paternas, largeq; nouum diffundere nectar,
 Et mensas hilarare, & feliceis hymenaeos.
 Nel semel ille altum remis euectus in equor
 Cum iam frustrato focios redysse labore
 Accipiet, prada ingenti ditabit, & vdos
 Squamigerum stratâ cumulos exponet in algâ.
 Iratos etiam fluctus, tumidasq; procellas:
 Misentei q; imo turbatam gurgite arenam.
 Iamq; superiecto mensuras aequore puppim,
 Imperio premet increpitans cadet arduus vnda
 Impetus: atq; audisse minanteis iussa putares.
 Eurosq; Zephyrosq; & ouanteis turbine Coros.
 Quid loquar, vt gemino numerosas pisce cateruas,
 Nunere & exiguo Cereris, miserabile vulgus,
 Matres, atq; viros pariter per gramina pascet:
 Vt iam bis senis redeant fragmenta canistris?
 Aut intempesta gradiens vt nocte per altum

Libera substrato ponet vestigia ponto:
 Vixq₃ vndas sicco tanget pede? scilicet olli
 Adnabunt blanda Nereides. humida passim
 Sternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
 Excitus, agnoscat dominum: positoq₃ tridente
 Cum Phorco, Glaucoq₃, & semifero comitatu
 Profiliet, trepiduq₃ sacris dabit oscula plantis.
 Sed quid ego exili vectus super alta phaselo
 Cuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
 Antra mihi: sacrosq₃ aditus atq₃ aurea pandant
 Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
 Ora sonent, certumq₃ arato è gutture lingua
 Vocibus expumens agitantem pectora Phæbum:
 Laudatos valeam venturi principis actus
 Enumerare, nouoq₃ amplecti singula cantu.

Hæc senior quondam felici pectore Proteus
 Vaticinans (vt forte meo diuenterat antro)
 Premonuit: nunc euentus stat signa futuri
 Expectare. Nitox roseo sed fulsit ab ortu
 Clarior: & radijs dux præuia matutinis
 Oceani procul extremo se littore tollit
 Exoriens Aurora: sinusq₃ induta rubenteis,
 Ante diem citat auricomos ad fræna iugaleis.
 Et iam consuetis tempus me currere ripis
 Vndantem, magnosq₃ lacus, & prata secantem
 Vorticibus. Viden' vt nostros agit impetus amneis?
 Iordanemq₃ vocat tumidarum murmur aquarum?

Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
 Insolitos: quos pulchræ vdis neuere sub antris

Naiades,

Naiades, molli ducentes stamina musco,
 Sidonioq; rudeis saturantes murice telas,
 Aurea consperso variarunt sidera limbo:
 Atq; ita se tandem currenti reddidit alueo
 Spumeus, & motas aspergine miscuit vndas.
 Haecenus o superi partus tentasse verendos
 Sit satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
 Pausilypus, poscunt Neptunia littora, & vdi
 Tritones, Nereusq; senex, Panopeq;, Ephyreq;,
 Et melite: quaeq; in primis mihi grata ministras
 Ocia, Musarumq; cauas per saxa latebras,
 Mergillina: novos fundunt vbi citria flores,
 Citria Medorum sacros referentia lucos:
 Et mihi non solita nectit de fronde coronam.

F I N I S.

ACTII SYNCERI SANNA-
 ZARII DE MORTE CHRISTI
 Domini ad mortales
 Lamentati.



I quando magnum mirati surgere So-
 lem
 Oceano, & toto flammis diffundere
 caelo:
 Certatimq; suo terras ambire meatu:
 Noctiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis:
 Aeternosq; astrorum igneis, caeliq; micantibus

D 3

Scin-

Scintillare oculos: aliquem dare iura putastis,
 Atq; polo regnare hominum, rerumq; parentem,
 Cui mare, cui tellus cui pareat: arduus aether,
 Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul agris
 Mortales (si vestra dolor praecordia tangit)
 Adspicite immiti traiectum pectora ferro,
 Pectora, foedatasq; manus, perfusaq; tabo
 Ora, cruentatumq; caput, creneisq; reuulsos,
 Adspicite, & plenos lacrymarum fundite riuos.
 Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
 Rector: & amisso torpent elementa magistro.
 Quin etiam vacuum adsueto sine pondere caelum
 Nutat, & ipsa suum quarunt solia aurea regem,
 Quem diuersa procul seuo cum crimine tellus
 Ignotum populus caput, & miserabile corpus
 Sustinet, exanguisq; sinu complectitur artus,
 Et tremefacta, graueis testatur murmure questus.
 Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
 Iam latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
 Tu quoq; deformisq; genas, pallentiaq; ora
 Contegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,
 Auratum flauo tendens de vertice crinem,
 Et lachrymas vda fundens in nocte tepenteis.
 Nec minus abruptis fama est exisse sepulcris,
 Perq; vias errasse nouis simulacra figuris;
 Excitasq; umbras medias vlulasse per vrbeis
 Sub noctem, & notos questu impleuisse penateis.
 Quid? non & pelagi rabies adiollere fluctus
 Immaneis visa est? monteisque euoluere aquarum,

Deus

Deiectura vrbeis, terrasq; haustura profundo?
 Cum simul & caput vndisonis emersus ab antris
 Ceruleus Triton rauco super aquora cornu
 Constreperet, nautasq; horrenda voce moneret
 Natura cecidisse patrem, regemq;, deumq;.
 Haue manus vasti iunxerunt fœdera mundi?
 Harum opus est, quodcumq; iacet, quodcumq; mouetur?
 Quicquit vbiq; parens rerum Natura gubernat,
 Frugiferens tellus, fœtumq; animantibus aquor,
 Vitalisq; aër, atq; ignibus æthra coruscis?
 Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocentum
 Flagitia!) immensis dant peruia vulnera clavis,
 Liuentisq; atro fœdant squallore lacertos.
 Heu caput indignum spinis, venerandaq; cælo,
 Et toties clara stellarum impexa corona
 Casaries: heu pectus hians: conuulsaq; dira
 Barba manu: tunsiq; artus: & frigida membra.
 Vosne pedes cælum premere, & vaga sidera sueti,
 Fulgenteisq; domos superùm, sublimia tecta,
 Tam seua immaneis perpepsi cuspidis ictus,
 Et terram, & duras sparsistis sanguine cauteis?
 Nec trepidat mens cæca hominum? Quæ tanta tenaci
 Durities in corde riget? num nigra videtis
 Tartara, tot claris hominum viduata trophæis,
 Desertasq; in nocte domos, & tristia regna?
 Feliceisq; animas letum Pæana canenteis
 Pone sequi regem, & cælo insedissereno?
 Quid si non tantos subiisset sponte labores,
 Humanamq; sua pensasset morte salutem

Ille sator rerum, & summi mens certa parentis,
 Qui nutu ingenteis mundi moderatur habenas?
 Ut tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
 Post obitum aeternæ donaret munere lucis,
 In partemq₃ suorum operum, regniq₃ vocaret:
 Tantus amor generis seruandi, & gloria nostri.
 Quare agite, ex animis mortales pellite vestris,
 Siquid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
 Mendaceisq₃ deos, & detestanda priorum
 Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
 Imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
 Nec miser ille sua diuulsus ab vberis matris
 Ignotos agnus balet super hostia cultros.
 Viuat ouis, viuat quicquid sub sole creatum est.
 Mentem, animumq₃ Deo, non tura, aut exta parate.
 Has illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
 Cernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
 Brachia? & ingratas vocet ad sua vulnera genteis?
 Oblitasq₃ via moneat meminisse relictæ,
 Scilicet amplexus non reiecturus amicos?
 At vos obtusas ignari aueritis aureis,
 Infelix genus, & saua ludibria mortis:
 Nec, quanta à tergo iam instent tormenta, videtis.
 Tempus erit, cum vestra illum commissa notantem,
 Multantemq₃ reos, altaq₃ in nube sedentem
 Adspicietis: & horrentis tremor opprimet artus.
 Nec iam ferre oculos flammaram ardore coruscas,
 Aut timidos acie vultus contendere contra
 Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in igneis

Turba.

Turba nocens: fonteisq₃ exoluet corpore pœnas:
 Pallenteisq₃ æternum amneis, vastasq₃ lacunas
 Cocyti colet: & furias horrescet hianteis:
 Atq₃ animum monitis non intendisse pigebit.
 Tunc vos exacta capient mala tædia vitæ
 Experteis cœli, atq₃ aurâ sub nocte profunda:
 Inq₃ caput trifidos nequicquam optabitis igneis:
 Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
 Quos superùm cœtus, & fortunata piorum
 Agmina vix lacrymis poterunt spectare retentis,
 Inuidiæ stimulis, dirisq₃ vlticibus actos.
 Ergo vitaleis miseri dum carpitis auras,
 Dum compos mens ipsa sui est, dum certa facultas,
 Dum ratio, tempusq₃ sinunt: simul ite frequentes.
 Ite p̄ veniam factis exposcite vestris:
 Ite, animos purgate, Orciq₃ inhibete rapinas:
 Et tandem patrio mentem conuertite cœlo.
 Sic rex ille hominum vacui spoliator Auerni,
 Oblitus scelerum, cognata stirpis amore,
 Promissiq₃ memor, menteis intrabit amicas,
 Vestraq₃ posthabitis recolet præcordia templis,
 Postq₃ tot exhaustos vitæ oblitusq₃ labores,
 Illo quo pluuias, quo pellit nubila vultu,
 Ablutos labe excipiet, latuq₃ reponet
 Sidereos inter proceres, sanctumq₃ senatum,
 Sub pedibusq₃ dabit stellantia cernere claustra.

F I N I S.

D E S A C T A E

58
ACTII SYNCERI SANNASARI
ECLOGA PRIMA
Phyllis.

LYCIDAS, MYCON.



IRABAR, vicina Mycon per littora
nuper
Dum vagor, expectoq, leues ad pabula
thygnos,
Quid tantum insuetus streperet mihi
coruus, & vda

Per scobulos passim fulicae, perq, antra repostae
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec curuus resiliaret ab aequore delphis,
Nec solitos de more choros induceret vndis.
Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terra
Condidimus, tumuloq, piis defleximus umbras
Ab miseri: & posthac nec tristes linquimus auras:
Nec dubitat sauus solatia ferre Pylemon.
MY. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq, lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lachrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum, o Lycida, tumuliq, ad sacra vocabat.
LY. Eheu chare Mycon, qualis spectacula pompa
(Nunc recolo) quas ipse manus, quaeue ora notavi
His oculis: his inquam oculis quae funera vidi

Infelix

Infelix: nec me tandem dolor improbus egit
 In scopulos, in saxa, rogōne absumpsit eodem
 Ignea vis, vel saltem aliquis Deus aequore mersit.

MY. O Lycida Lycida: nōne hoc felicius illi
 Euenisse putas, quā si fumosa Lycota
 Antra, vel hirsuti tegetem subiisset Amynta?
 Et nunc heu viles hamo sibi quæreret escas:
 Aut tenui laceras sarciret vimine nassas?

Sed tu, si quid habes veteres quod lugeat ignes,
 Quod manes, cineresq; diu testetur amatos:

Incipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
 Sternit, & insani posuerunt murmura fluctus.

LY. Immo hæc quæ cineri nuper properata parabam
 Carmina, ab extremo cum iam caua littora portus
 Prospicerem, & niuei venerarer saxa sepulcri:

Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus
 Sparge manu, & viridi tumulum superintege myrto.

MY. En tibi cerulei muscum aequoris, en tibi conchas
 Purpureas, necnon toto quasita profundo,

Et vix ex imis euulsa corallia saxis
 Adferimus. tu solennes nunc incipe cantus:

Incipe, dum ad solem Baianus retia Mylcon
 Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.

LY. Quos mihi nunc, diuæ, scopulos, quæ panditis antra
 Nereides! quas tu secreti littoris herbas

Glauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
 Ostendes nunc Glauce! quibus tellure relicta,

Ah miser, & liquidi factus nouus incola ponti,
 Te sequar in medios mutato corpore fluctus,

Et feriam bifida spumantia marmora cauda:
 Nam quid ego (heu) solis vitam sine Phyllide terris
 Exoptem miser? aut quidnam raptam mihi luce,
 Dulce putem? quid sic hic sperem? quid iam morer ultra
 Infelix? an ut hac vili proiectus in alga,
 Arenteis tantum frutices, desertaque cernam
 Littora, & ingrato iactem mea verba sepulcro?
 Scilicet hos thalamos, hos felices hymeneos
 Concelebrem? sic sperata mihi gaudia tede
 Dat Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
 Quis mihi quis te te rapuit dulcissima Phylli,
 Phylli mea quondam requies spesque vnica vita,
 Nunc dolor, aternusque imo sub pectore luctus.
 Non licuit tecum optatos coniungere somnos,
 Dulcia nec prima decerpere dona iuuenta,
 Aut simul extremos vitam producere in annos.
 Nunc te (quis credat?) lapis hic habet; & mihi nusquam es,
 Nusquam terrarum Phyllis: sed fabula, & umbra
 Frustrantur miseras per dira insomnia noctes.
 Me miserum: qua te tandem regione requiram?
 Quaeue sequar? per te quondam mihi terra placebat,
 Et populi, lataque suis cum moenibus vrbes,
 Nunc iuuat immensi fines lustrare profundi,
 Perque procellosas errare licentius undas
 Tritonum immistum turbis, scopulosaque Cete
 Inter, & informes horrenti corpore Phocas,
 Quod nunquam terras videam. iam iam illa tot annis
 Culta mihi tellus, populi que, vrbesque valete:
 Littora chara valete: vale simul optima Phylli.

Nos

Nos tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
 Ponemus: septemq; tibi de more quotannis
 Monstra maris magni vitulos maectabimus hirtos:
 Et tibi septenis pendebunt ostrea fertis,
 Ostrea muricibus variata, albiq; lapillis:
 Hic tibi Nisæ, & flauos resoluta capillos
 Cymodoce, mitisq; pia cum matre Palæmon,
 Et Panope, & Siculi custos Galatea profundis
 Solenneis nectent choreas, & carmina dicent:
 Quæ Proteus quondam diuino pectore vates
 Edocuit, magni cum funera fleret Achillis,
 Et Thetidis luctus consolaretur amarus.
 At tu siue altum felix colis æthera, seu iam
 Elysios inter manes cætuq; verendos
 Lethæos sequeris per stagna liquentia pisces,
 Seu legis æternos formoso pollice flores,
 Narcissumq; crocumq; & viuaceis amaranthos,
 Et violis teneras misces pallentibus algas:
 Adspice nos mitisq; veri. tu numen aquarum
 Semper eris, semper latum piscantibus onem.
 Vt nymphis, Nereosq; vt flauicoma Amphitrite,
 Sic tibi victrices fundent libamina cymbæ.
 Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
 Carmen, quod tenui dum nectit arundine linum,
 Piscator legat: & scopulo suspiret ab alto.
 In gremio Phyllis recubat Sirenis amata.
 Consurgis gemino felix Sebethæ sepulcro.
 MY. Dulce sonat Lycida tua carmina: nec mihi malim
 Halcyonum lamenta aut vdo in gramine ripe
 Propter

Propter aquam dulces cygnorum audire querelas.
 Sed tu: sic faciles vicina Megeria semper
 Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline
 Ostrea, saxosaq; ferat tibi rupis echinos:
 Quandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
 Necdum permensus cœlum Sol: incipe rursus,
 Atq; itera mihi carmen. Habent iterata leporem.
 LY. Nè miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
 Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
 Obduxit fauces: quatit & singultibus imum
 Pectus: anhelantemq; animam vox agra relinquit.
 Et tamen hæc aliàs tibi nos, & plura canemus,
 Fortasse & meliora, aderit si Musa canenti.
 Quin & veliferis olim hæc spectanda carinis
 Seu Prochyta, seu Miseni sub rupe patenti
 Inscribam, grandevq; notas ferrugine ducam:
 Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto:
 Et dicat: Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
 Sed quoniam socij passim per littus ouantes
 Expectant, poscuntq; tuas ad retia vires:
 Eia agè iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo,
 Tu socios inuisit: escas nam querere tempus:
 Et tibi nunc vacua fluitant sine pondere nassa.

E C L O G A S E C V N D A

G A L A T E A:

Forte Lycon vacuo fessus confederat antro
 Piscator, quæ se scopuli de vertice lato
 Ostendat pelago pulcherrima Mergilline.

Dumq;

E C L O G A I I.

63

Dumq̄, alij notosq̄ sinus, piscosq̄, circum
 Aequora collustrant flammis, aut linea longe
 Retia, captiuosq̄, trahunt ad littera pisces:
 Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.

Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
 Nil nostra mouere preces? verba irrita ventis
 Fudimis: & vanas scopulis impegimus vndas.
 Adspice, cuncta silent, Orcas, & maxima Cete
 Somnus habet, tacite recubant per littora Phoca.
 Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
 Aequora: sopito conuiuent sidera caelo.

Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
 Nocte itero, somnum tota de mente fugavi,
 Nec tamen vlla mea tangit te cura salutis.

At non Praxinoë me quondam, non Polybotas
 Filia despexit, non diuitis vxor Amynta,

Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
 Quin etiam Aenaria (si quicquam credis) ab alia
 Sape vocor. solet ipsa meas laudare camœnas
 In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
 Clarus auis: cui tot terra, tot littora parent:
 Quæq̄, vel in medijs Neptunum torreat vndis.

Sed mihi quid profunt hæc omnia, si tibi tantum
 (Quis credat Galatea?) tibi si deniq̄, tantum
 Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
 Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
 Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
 Mille tibi misi: totidem sub gurgite vasto
 Pausilypus, totidem vitreis Euploea sub vndis

SERUAS

Seruat adhuc: pluresq; Nesis mihi seruat echinos,
 Quos nec vere nouo folijs lentiscus amaris
 Insicit, aut vacuae tenuant dispendia Luna:
 Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
 Muricibus: didicit Tyrios cognoscere succos:
 Quoq; modo plena durent conchyliæ testa.
 Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
 Qua miteas, superesq; alias Galatea puellas:
 Lana maris spumis quæ mollior, hanc mihi pastor
 Ipse olim, dedit hanc pastor Meliseus, ab alta
 Cùm me forte senex audisset rupe canentem:
 Et dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
 Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
 Ex illo in calathis seruauit, ut mittere possem.
 Sed tu (nequæ mihi superet spes nequæ futuri
 Conditio Galatea) manum mihi dura negasti.
 Hoc est, hoc miserum quod perdidit. ite Camœna,
 Itæ procul, spreuit nostras Galatea querelas.
 Scilicet exigua videor quod nauit a cymba.
 Quodq; leues hamos, nodosaq; retia tracto
 Despicias: an patrio non hoc quoq; littore Glaucus
 Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arena,
 Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
 Sed nec, quæ nimium vel me sic falsa fatigat,
 Fabula te moueat Lydæ. licet illa puellis
 Iactet, nescio quas mihi se misisse corollas:
 Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
 Nereidasq; omneis si fallo, naufragus illas
 Experiâr, salsosq; bitam sub gurgite fluctus.

Heu

Heu quid agam? externas trans pontum querere ter-
ras

Iam pridem est animus: quo nunquam nauita, nunquam

Piscator veniat: fors illic nostra licebit

Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe

Stagna petam, & rigidis nunquam non cana pruiniis?

An Libya rapidas, Austrig³ tepentis arenas,

Et videam nigros populos, Solemq³ propinquum?

Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,

Quò me cunq³ pedes ducent, mens agra sequetur?

Vitantur venti: pluuia vitantur, & æstus:

Non vitatur amor. mecum tumuletur oportet:

Iam saxo me ex illo demittere in vndas

Præcipitem iubet ipse furor. Vos ò mihi Nymphæ,

Vos maris vndisoni Nymphæ præstate cadenti

Non duros obitus, seuasq³ extinguere flammæ.

Scilicet hæc olim, veniens seu littore curuo

Caietæ, seu Camarum naualibus altis

Dum loca transibit, raucus de puppe magister

Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,

In latus ò socij dextras deflectite in vndas?

Vitemus scopulos infameis morte Lyconis.

Talia ne quicquam surdas iactabat ad auras

Infelix piscator, & irrita vota fouebat:

Cum tandem extremo veniens effulsit ab ortu

Lucifer, & roseo perfundit lumine pontum.

E

Ecloga

66
E C L O G A T E R T I A
M O P S V S.

C E L A D O N, M O P S V S, C H R O
M I S, I O L A S.

Dic mihi (nam Baulis, verum rettulit Aegon,
Bis senos vos, Mopse, dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid vester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat vnda,
Ecquid desertis vacui lusistis in antris?

M O P. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neq; tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
Raraq; per longos pendebant retia remos,
Ante pedes cistaq; leues, hamiq;, iacebant:
Et calami, nassaq;, & viminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimem spectans his, inquit, ab oris
(Ab dirum exilium) nostræ soluere carina:
Cum regem post bella suum cemitata iuventus
Ignotis pelagi vitam committeret vndis.
Quæ tamen (vt fama est) Liqueum per saxa, per altas
Stechadas emicuit: Rhodaniq; inuecta per amnem
(Nam benè si memini, Rhodanum referebat Amilcon)
Oceani madidas vidit resluentis arenas,
Et quæ ceruleos procul adspicit ora Britannos,
Quæ (nisi vana ferunt) quoties maris vnda resedit,
Indigina captant nudos per littora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:

SAT

Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad vndam
 Narravit Lycabas: Solem se scilicet illic
 Trans fluctus, trans & nubes vidisse cadentem,
 Haud aliter, quàm si nostris è montibus illum
 Caieta adspiceret longe post littora ferri?
 Et strepitum sensisse raentis ab æthere currus.
 Præterea mores populorum, vrbesq̃, locosq̃,
 Exposuit, quernasq̃, domos, & lignea tecta
 Addidit, & varias (heu barbarà nomina) gentes:
 Bellouacos, Morinosq̃: & quos quis dicere possit?
 Tarbellos: latus errare & flumina campis:
 Nescio quem Ligerim tectis se inasse carinis.
 Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
 Tu modo si quid habes (& te quoq̃ Chloridis ardor
 Excruciat) scopulo hoc mecum meditare vicissim.
 Audiet, & gracilem percurreret Mopsus auenam,
 Sic illi: ast ego nil contrà, sed quæ mihi collo
 Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est:
 Scilicet alternos conabar arundine versus
 Excipere, alternis nam dicere vterq̃, parabat.
 Nec mora, iam Chromis hos, hos & referebat Iolas.
 CHR. Nereides pelagi sacrum genus, aut mihi vestris
 Munera ferte vadis, duram queis Chlorida placem:
 Aut, si muneribus flecti nequit, æquore, toto
 Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
 IOL. Sirenes mea cura, audite hæc vltima vota.
 Aut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam.
 Aut videat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
 Fluctibus, hæc misero vilis dabit alga sepulchrum,

CHR. Qualis tranquillo qua labitur equore cymba
 Cum Zephyris summa crispantur leniter vnda
 Tuta volat, luditq̄, hilaris per transtra iuuentus:
 Talis vita mihi, mea dum me Chloris amabat.

IO L. Adspicis, irata periant vt saxa procellæ:
 Vt validis imæ Choris turbentur arena.

Iam scopulis furit vnda, tremat iam terra tumultu:
 Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?

CHR. O Proteu pastor liquidi maris, ô pater, ô rex,
 (Quandoquidem insanos odistis numina fastus)
 Quare Pitheculas tu, cui licet, atq̄, superba
 Dic Hyale, falsum te pascere monstra per equor.

IO. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
 Qui prior terra est: illum pete Glauce natatu:
 Neue manus duri contemnat Nisæ mariti,
 Dic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,
 Iunoniq̄, Samos, Vulcano maxima Lemnos:
 Aenariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
 Nec Samos Aenariam vincet, nec maxima Lemnos.

IO L. Gradivus Rhodopem, & Mercurius Cyllenem,
 Ortygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton:
 Nisæ colit Prochytem: Prochytes si commoda norint,
 Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.

CHR. Hic specus, hic rupes, texendisq̄, optima nassis
 Vimina sunt, iunci densaq̄, per auia myrtus:
 Si mihi nunc Pholoë, vel tantum Chloris adesset,
 Quàm benè pugnaces possem contemnere ventos!

IO L. Nulla mihi sine te vident loca, displicet equor,

Sordet

Sordet terra, leues odi cum retibus hamos.

At si aderis tu Nisa, placebunt omnia: letus

Tunc ego vel Libycis degam piscator arenis.

CH. Dat Rhombos Sinuessæ, Dicarchi littora Pagros

Herculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:

Partenope teneris scates ambitiosa puellis:

Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?

IO L. In fluuius Mugil versatur, Sargus in herbis,

Polypus in scopulis, medijs Melanurus in vndis:

Ante tuas me a Nisa fores ego semper oberro:

Qua mihi det tales iucundior insula portus?

M O P. Hactenus ô Celadom resonis sub rupibus illos

Inter se vario memini contendere cantu,

Horrida ventosi videntes murmura ponti:

Qui tamen & laudes, & munera digna tulere

Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:

Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cepi

Natiuis concham maculis, & murice pictam:

Ille recuruato nodosa Corallia trunco.

FERDINANDO FEDERICI

Regis F. Aragonio, Calabriae Duci,

ecloga quarta.

P R O T E V S.

Nunc primum notas velis maioribus vndas

Currimus ô Nymphæ Craterides: ordine quando

Suadet amor, charæ primos telluris honores

Dicere: caruleæ magni Crateris alumna.

E 3

Telluris

Telluris primos chara dicamus honores,
Dum radijs feruens medium sol excoquit æquor.

Tu verò patriæ iuuenis decus, edite cœlo,
Spes generis tanti: seu te nimboſa Pyrene
Pro dulci Latio, pro noſtris detinet aruis:
Seu vagus obiecto munimine claudit Iberus,
Rumpe moras: nec te latis Hiſpania regnis
Adliciat ſtirpisue tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuſo Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus ſpumanti perluat vnda.
Nam mihi, nam tempus veniet, cum reddita ſceptra
Parthenopes, fractosq̃, tua ſub cuspide reges
Ipſe canam: nuñc littoream ne deſpice muſam
Quam tibi poſt ſylvas, poſt horrida luſtra Licæi
(Si quid id eſt) ſalſas deduxi primus ad vndas,
Auſus in experta tentare pericula cymba.

Quæ vada non norunt, quis neſcit Protea portus?
Illum olim veteris paſcentem ad ſaxa Mineruæ,
Mulcentemq̃, ſuas diuino carmine Phocas,
Et puppi ſenſere Melanthius & Phraſidamus,
Vt fortè à capreis obſcura nocte redibant:
Senſere & vario delphinis ludere curſu,
Tritonumq̃, choreis longe freta pulſa ſonare
Ipſe autem, haud quaquam mortali digna referri
Verba ſono, vacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena vt quondam matris de ventre Tiphœus
Exiliens, infanda deos ad bella vocaſſet:
Vt fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
Inſtructus, denſas ductauerit ipſe cateruas:

Vt nisu ingenti parteis de monte reuulsas
 Aenariam, Prochytenq₃, altis immiserit astris,
 Ac totum subito cœlum tremefecerit ictu:
 Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
 Immaneis acies deiecerit, atq₃ trophœum
 Iusserit ardenteis testari sulfure Baias,
 Quod gens victa illis lauisset vulnera lymphis.

Hinc magni Alcidaëtauros, stratumq₃ profundum
 Aggeribus memorat, ductamq₃ per oppida pompam.

His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
 Vatis & horrendæ lucos, Triuiaq₃ recessus:
 Cimmeriumq₃ domos, & opaca in vallibus antra.

Te quoq₃ formosæ captum Nesidos amore
 Pausilipe irato compellat ab æquore quæstu.

Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
 Ad celeras? cupit in medios euadere fluctus
 Infelix: cupit insuetum finire dolorem.

At tibi nec curæ est, eam Neptuniam monstra
 Circunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.

Ah miser, ah male caute, vltra quid brachia tendis?

Siste gradum, riget illa iugis adsueta niuosis

Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem

Per saltus, vos hanc Panope, vos candida Dyrmo,

Cymothoëq₃, Rhoëq₃, Pherusaq₃, Dinamenaq₃

Accipite, & vestris sociam lustrate choreis.

Tum canit antiquas sedeis, opulentaq₃ regna

Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulcrum,

Sacraq₃, Chalcidicosq₃ deos magnisq₃ per æquor

Auspicijs vectas hæc ipsa ad littora classeis.

Tum liquidos fonteis subter caua mœnia ducis,
 Ad tollitis arceis, & culmina montibus æquat
 Tectorum: vastas protendit in æquora moleis
 Eupleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
 Atq; Pharon iungit scopulos, præruptaq; saxa
 Theleboûm, Sarniq; amneis, & pinguia culta.

Tum canit, vt Corydona sacro Melisæus in antro
 Viderit, & calamos labris admouerit audax:
 Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
 Dixerat & musam Damonis, & Alphefibœi:
 Queis fretus, dictante dea, tot sidera nobis
 Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.

Quid referam aut Stabias, aut quàm tenuisse canoris
 Virginibus fama est abeunteis saxa carinas?
 Aut vt terrifici sonitus, ignemq; Vesui,
 Et desolatas passim destleuerit vrbeis
 Prostremò reges, regnumq; ex ordine pugnas
 Enumerat: belliq; arteis, & præmia narrat:
 Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum
 Italia infelix (sine id grauis ira deorum,
 Seu sors dura tulit) trans altas euehit Alpeis.
 Nox agit Oceani prope littora: deniq; sistis
 Spumantem ad Ligerim, paruaq; includit in vrna.

Heu sortè miserandam, heu pectora ceca futuri.
 Hæcine te fessum tellus extrema manebat
 Hospitijs, post tot terraq; marisq; labores?
 Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
 Aut moueant sperata tuus tibi funera regnis,
 Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulcrum.

Hæc

Hac ille, & quæ vix audita prioribus annis
 Heroum longæua queat meminisse vetustas
 Commemorat. socio respondent æquora plausu:
 Luna suam donec paulatim fundere lucem
 Cœpit, & ad vitreas redierunt numina sedeis.

C A S S A N D R A E M A R-
 chesæ, mulieri præstantiss.
 ecloga quinta.

H E R P Y L I S P H A R-

M A C E V T R I A.

D O R Y L A S, T H E L G O N.

Sed iam vulgatos & nos referamus amores:
 Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
 Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgon
 Certantes docuere: quibus caua littora, & ipse
 Aequoreus Platamon, sacrumq; Serapidis antrum
 Cum fonte, & Nymphis adsultauere marinis.

Tu mihi, seu doctas percurris Palladis arteis,
 Maoniaq; aurum, & subtegmina vincis Arachnes:
 Seu Dryadum choreis, coetuq; immista Diana
 Haud minor incidis: pictaq; adcinctâ pharetra
 Venatu Prochyten, maternaq; regna fatigas:
 Siue Dicarchæis quâ molibus adsilit æquor,
 Ludentis spectas Neridas: en agè nostros
 (Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
 Non ingratas cano, penitusq; iniussa. Neq; vnquam
 Arguerint ventura meis te secula chartis

E S

Præterit

Præteritam, faueat modo non inuitus Apollo,

Et quæ me facili vexere per æquora remo

Pierides: queis longa dies, & nomina cura.

Interea Dorylam iuuat hic audire canentum.

DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis vndans,

Herpylis Euboidum non vltima: quam pater Alcon

Erudyt, Musis & Phœbo cognitus Alcon.

Venerat, & socij partem subitura laboris

Vnanimis soror, & calathum de more ferebat

Ipsa comas effusa, pedemq; exuta sinistram

Cum philtris longum submurmurat: atque ita fatur:

Pone aram, & viues hauri de flumine rores,

Canaq; vicino decerpe absinthia campo.

Illum illum magicis conabor adurere sacris,

Qui miseram tota spoliata mente reliquit.

Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.

Rhombus ad Aemonias reuocetur ahenius arteis:

Sistere qui pluuias, qui pellere nubila cœlo,

Qui potit & trepidos vndis abducere pisceis.

Voluite præcipitem mea licia voluite rhombum.

Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti

Spargitur, & rapidis absumitur arida flammis:

Sic mihi sic Maon vraris adusq; medullas.

Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.

Ter muscum Clearista, ter hunc sine forcipe cancrum

Vre simul, cumq; his dic, viscera Maonis vro.

Voluite præcipitem mea licia voluite rhombum,

Spongia nunc lacrymis perfunditur. heus bona magno

Spongia nata mari, lacrymas bibe sedula nostras.

Vtq;

Vtq̄ rapis sitiens illas, sic Maonis omnem
Maonis ingrati rapias de pectore sensum.

Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.

Vt pumex pinguescit, vt æquoris vnda quiescit,

Quæ ventis agitata huc illuc concitata fertur.

Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore

Imprecet, & vanis iactam conuitia ventis?

Maon tot mihi damna, ego Maoni verba rependam?

Voluite præcipitem mea licia voluite rhombum.

Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda

Sæue Trigon, & tu proprium cui sistere nauceis

Veliferas Echenæis, adeste: & Maonis acreis

Tu retinere pedes, tu figere corda labora.

Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.

Tonde iecur, spumamq̄ simul Torpedinis atræ.

Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:

Ebibat, & subito pallenteis torpeat artus.

Voluite præcipitem mea licia voluite rhombum.

Scinde manu Leporem, Leporis penetrabile virus

Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,

Docta Aegle, iussitq̄ inimicum tangere limen.

Curre agè, tange simul, simul obline. cras mihi pœnas

Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Maon.

Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.

Conterere & Halcyonis nidum mihi. Pellere ventos

Dicitur, & sauas pelagi mulcere procellas.

Forsitan hic nostros sedabit pectore æstus.

Sistite præcipitem iam sistite licia rhombum.

Hactenus ille. quid huic subiunxerit ordine Thelgon,

Accipe

Accipe. non omneis vnus dolor angit amanteis.

T H E L. Rupe sub hac mecum sedit Galatea: videbamus

Et capreas, & quæ Sirenum nomina seruant

Rura procul. veteres alia de parte ruinas

Herculis, ambusta signabat ab arce Veseuus,

Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.

Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,

Ipse potes curua resonans super aquora concha

Et scopulis narrare, & fluctuagis Balanis,

Exere cæruleos Triton pater exere vultus.

Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:

Hic niueam formosa manum porrexit, & (eheu,

Quid recola?) tacitos in me deflexit ocellos.

Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.

Huc ades ô mea cura. quid ô quid lenta moraris:

Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.

Exere cæruleos Triton pater exere vultus:

Hic tibi consuetas formosior explicat umbras

Populus. amplector saepe hanc, atq; oscula figo

Corticibus: saepe ipsa pedum vestigia quero:

Et si quid manibus tetegisti, floribus orno.

Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.

Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te

Arbuta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:

Nos quoq; non gracileis nunc primum iungere auenas

Discimus. inuisas implent mea carmina fagos.

Et mea Manalijs pendet iam fistula syluis.

Exere cæruleos Triton pater exere vultus.

Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti

Dimitis

Diuitia pelagi sparsos qui cogere pisceis
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem

Exere caruleos Triton de gurgite vultus.

Non ego Delphinis, te iudice, non ego Thynnis

Aequore vel medio dubitem certare natando.

Quid tibi me iactem? cui vix numerare vel hamos

Nunc vacat, aut restes, onerataq; retia plumbo,

Et Sinuessano textas de vimine nassas!

Exere caruleos Triton pater exere vultus.

Me Ligurum dura rupes, me Gallica norunt

Littora piscantem pariter me Varus, & ingens

Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britannis.

Obrue caruleos Triton sub gurgite vultus.

Et post hac (heu) dura fugis non te mihi tellus

Extera, non venti rapuere. sed accipe munus.

Accipe: non vltra tecum Galatea sedentem

Adspicies. I, lata nouas meditate choreas

Obrue caruleos Triton pater obrue vultus.

TRAIANO CABANILIO

Troia, ac Montellæ

Domino.

SALICES.

SI vacat, & blandos etiamnum ventilat igneis

Quæ dea carulea vehitur super æquora concha,

Turrigeramq; Paphon, ditemq; Amathunta tuetur:

Accipe flumineas properatum carmen ad vndas,

O mihi non dubia Cabanili cognite fama,

sed

Sed longe varios rerum spectare per vsus.
 Nam tibi me docta sic deuinxere sorores,
 Sic mea felici permulcent pectore cura:
 Vt vix illa queam melioris tempora vitæ
 Te sine vix placitos per noctem ducere somnos
 En agedum Traiane tuis hac præuia iussis
 Tractanti, iam iamq; animo maiora paranti
 Da veniam, & tenuis ne dedignare camœnas.

Fortè inter virideis (si vera est fama) genistas
 Capripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
 Numina, cum Faunis, & montiuagis Sylvanis
 Exercet dum Sol raucas per rura cicadas:
 Vitabant æstus, qua pinguia culta vadofus
 Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
 Grata queis nemorum manantibus vndiq; riuus,
 Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
 Dumq; leueis aptant calamos, dum sibila pressis
 Explorant digitis, tenuiq; foramina cera
 Obducunt, vario modulantes carmina cantu:
 Auricomæ viridi speculantur ab ilice Nymphæ
 Dulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
 Sed propè ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
 Audierant Pona tuos: & qualibus olim
 Infelix eheu virgo Nonacria fatis,
 Infelix virgo (quid enim non illa moueret?)
 Pana metu fugiens è vertice Cyllenæo,
 Pana deum Arcadiæ quamuis pulcherrima, quamuis
 Dianæ. sacros inter lectissima cœtus.
 Nodosa tenerum mutarit arundine pectus,

Quas

Quas simul ac nemorum petulans, effrenaq; pubes
 Semiferi videre per herbida prata vagantes,
 Occultamq; imis flammam traxere medullis:
 Sic timidas blandis hortantur vocibus vltro:
 Huc huc o tenere placidissima turba puella:
 Quid procul adstatis? potius succeditæ ripæ
 Et viridi in prato molleis de more choreas
 Ducite: quandoquidem calamos inflamus inerteis:
 Et frustra ad surdas iactamus carmina sylvas.
 Ille nil contrà: celeri sed nuda parabant
 Crura fuga, tutosq; agitabant mente receptus,
 Si qua fortè viam per saxa irrumpere, & altis
 Euasisse iugis, Deus, aut sua fata dedissent.
 Tum iuuenes, procul o, clamant, procul iste puella
 Sit timor: ignaras animo depellite curas.
 Nulla hîc insidia: nulla per aperta latebræ:
 Cuncta patent nullas abscondunt hac loca fraudeis.
 Nos quoq; non Lerna monstris, non igne Chimera,
 Scillaîsue-lupis geniti, aut latrante Charibdi,
 Qui vestra immani laceremus viscera morsu:
 Sed diuisum genus, & qui semper rupibus altis
 Vobiscum crebris venatibus insultemus.
 His dictis permulsi animi, securaq; tristem
 Corda metum eijciunt: gressuq; per vda citato
 Prata, deis tandem cupidis, ripaq; propinquant.
 Tum manibus simul implicitis per gramina festas
 Exercent choreas: aliosq; aliosq; reflexus
 Inter se læta repetunt: nunc corpora librant
 In saltus: nunc molle latus: nunc candida iactant

Bra chia

Brachia : & alterna quatiunt vestigia planta.
 Hic Satyri, quanquam voces audire canentum
 Crudeles, quanquam niueas spectare papillas
 Exultant, oculisq₃ bibunt sitientibus ignem:
 Tanta tamen saui gliscit vis effera morbi
 Pectoribus, præcepsq₃ amor, & malesana libido:
 Ut calamis sensim eiectis, ruptoq₃ repente
 Fœdere, surgentes ab humo, vento ocyus omnes
 Exiliant: spretaq₃ Deum pietate, fideq₃
 Ab pavidas Nymphas, subitoq₃ horrore rigenteis
 Inuadunt auidi, saeuorum more luporum,
 Qui letas medijs proturbant lusibus agnas,
 Oblitasq₃ sui passim rapiuntq₃, trahuntq₃.
 Dum viridi in campo cursant, aut vale sub alta,
 Et custos ignarus abest, & amica canum vis.
 Sic illi, at misera discisso pectore Nymphæ
 Frondiferam mœstis syluam clamoribus implent:
 Atq₃ huc, atq₃ illuc fugiunt. non saxa, neq₃ altis
 Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
 Prærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros
 Adtonite circumspiciunt via nulla salutis:
 Et iam spes prærepta fugæ: tum deniq₃ ad vndas
 Consistunt trepida, flauosq₃ à vertice crineis
 Cum lachrymis, gemituq₃, & flebilis lamentis
 Abscindunt, Sarnumq₃ vocant, liquidasq₃ sorores:
 Dumq₃ vocant, fundo properat chorus omnis ab imo
 Naiadum, properat vitreae rex cerulus vnda
 Sarnus, inexhaustumq₃ vadis ciet agmen aquarum
 Rauca sonans: sed. quid Sarnusq₃, aut illa natantum
 Agmina

Agmina Naiadum possint, vbi ferrea contra
 Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
 Ergo defecta cura, auxilioq; deorum,
 Ac cœlum pariter Nympha, lucemq; perosa,
 Vnum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
 Finem optant, iamq; in fluium se mergere adortâ,
 Membra reclinabant, & aquas pronò ore petebant:
 Cum subitò obriguere pedes: lateq; per imos
 Exspatiata vngueis radix, fugientia tardat,
 Adfigitq; solo vestigia. tum vagas ipsis
 Spiritus emoritur venis, indignaq; pallor
 Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
 Nec morâ: pro digitis ramos exire videres,
 Auratasq; comas glauca canescere fronde:
 Et iam vitalis nusquam calor: ipsaq; cedunt
 Viscera paulatim venienti frigida ligno.
 Sed quamuis totos durata corporis artus,
 Caudicibusq; latus, virgultisq; vndiq; septa,
 Ac penitus salices: sensus tamen vnica illis
 Syluicolas vitare deos, & margine ripa
 Hærentes, medio procumbere fluminis alueo.

F I N I S.

F R A G.

FRAGMENTVM EIVS
DEMAVTORIS.

Optatos iam Euplea mihi circunspice portus,
 Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
 Et Zephyris releuare graues spirantibus æstus,
 Si qua mouet cupidam velocis gratia cymbæ.
 Tuq; ades ô nostri merces non parua laboris.
 Quem Phœbus mihi, quem doctæ, mea turba puella
 Conciliant: dumq; ipse ratem de littore pello.
 Da vela insinuans, pelagoq; excurre patenti
 Pars animæ Pudrice meæ. te nam sua Nereus.
 Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu,
 Dum latè horrifonū campus strepit omnis aquarum.
 Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
 Aenariæ: Prochytæq; manus: Zephyraus opaca
 Scilicet Aenaria, Prochyta venit Eutyclus alta,
 Insignes ambo calamis, & versibus ambo,
 Aptus vterq; fretis, piscantibus aptus vterq;
 Ille hamos versare, hic retia soluere in æquor.
 Tum prior hæc Zephyraus: Adeste. ô litore ab omnî
 Piscatorum artes, liquidas exquirite sedes,
 Vertite Tritonum latebras, penetrare recessus
 Nereidum: nunquam nostros sedabitis ignes:
 Nunquam me Pholoë, nunquam me Chloris amabit.
 Ede tuos mecum tandem caua buccina cantus.
 Testis Cymethoë, testis mihi candida Clotho,
 Optaui quoties medijs in fluctibus ægram
 Projicere hanc animam: quoties ego gurgite in alto
 Occurris

Occurri monstris immanibus, horrida Cete
Ut saltem miseros lacerarent dentibus artus.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.
Omnia tentavi, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumq³ domos, & tempora quatuor anni:
Omnia sed nocuere simul. vos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arcescite nostris
Nunc alios succos, aliasq³ Melampodis herbas.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.
Non magicos versus, ignotaq³ nomina rerum,
Disimileisq³ Deos, Erebumq³, Chaosq³, refugi.
Ipsos quin etiã filò conuoluere rhombos
Edidici, parteisq³ meas de littore Echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus vndam.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.

F 2

ACTII

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

ACT II

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]



85

A C T I I S Y N C E R I
S A N N A Z A R I I N E A P O -
L I T A N I , V I R I P A T R I -
C I I , E L E G I A R V M
L I B E R I .

A D L V C I V M C R A S S V M .



E fœcunda tenent saxosi rura Petrini,
Rura olim proavis facta superba
meis:
Et Sinuessanas spectas, mea gaudia,
Nymphas,
Quiq̄, nouo semper sulphure fumat ager.
Et modò miraris veteres in littore portus,
Nunc Liris gelida quæ fluit amnis aqua.
Cunçtaq̄, felici sigis vestigia cura,
Obseruas Latia dum monumenta via.
At mihi pagana dicunt syluestria Muse
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidaq̄, secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis vocibus antra sonant.
Nec tantum populos, nec tantum horrescimus vrbeis.
Quantum non iustæ seuitiam domina.
Hoc vitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probeat vmbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis:
Et tam constanti laudet amasse fide.

F 3

Inde

Inde super tumulumq₃ meum, maneisq₃ sepultos

Tityrus ex edera ferta virente ferat.

Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:

Damcetas floras sparget viraq₃ manu:

Fluminibus sacris umbras inducet iodas.

Dum coget saturas Alphefibæus oueis.

Non mihi Mæonidem Luci, non cura Maronem

Vincere: si fiam notus amore, sat est.

Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?

Quid pius Aeneas, Ascaniusue puer?

Ista canant alij quorum stipata triumphis

Musa vagum è tumulis nomen in astra ferat.

At mihi tete auidis liceat vincere lacertis,

Osculaq₃ optata sumere longa mora.

Et liceat posita mirari membra lucerna.

Noctæ & insolitas neçtere blanditias:

Atq₃ manus, atq₃ ora tuis componere in vultis,

Teq₃ meo lassam sæpe fouere sinu.

Sed quid ego, hei misero, ventosus inania fingo,

Somnia qua forsàn non feret vlla dies?

Felix qui potuit duram exorare puellam,

Et capere optati gaudia coniugij.

Ille dies, noctesq₃ suos decantat amores,

Et recolit Veneris dulcia furtiva sua.

Ille etiam liquido perfusus odore capillos,

Exercet tenerum nocte iuuante latus:

Inq₃ sinu domine primos reminiscitur igneis,

Quos leuiter pennis aureus afflat Amor.

Nec cupit, Aethiopum qua canent vellere syluis.

Nec

Nec qua Sidonio lana cruore rubet.

Solus habet, fuscis quicquid portatur ab indis:

Solus habet ripas aurifer Herme tuas;

Et quascunq; metit sigetes fragrantibus aruis

Medus, & assiduo sole perustus Arabs.

Non auro, aut gemmis miseri torquemus amantes.

Qui dominam poterit flectere, diues erit.

Diues ero ante alios, si te, mea vita, volentem

Sustineam ignota pauper, & exul humo.

Nam quid rubra iuuant fulgentibus aequora conchis?

Aut qua multa niger rura Sabaeus arat?

Quidue torus prodest: pluma spectandus, & ostro,

Si non est gremio chara puella meo?

Si trahere infelix inter suspiria noctem

Cogor, & aeternos esse, negare, Deos?

Num me neglectis deuouit saga sepulchris?

Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?

Carmen inaccessa traducit ab ilice glandeis:

Carmen nocturna suppressit ora canis.

Carmen & informi pallentem sanguine Solem

Inficit, & Luna sistit euntis equos

Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent

Carmina, nec nostro pectore inesset Amor.

Ille vel Aea superat cantamina Circes,

Ille vel Aemonijs nata venena iugis.

Parce puer: non vana queror: tu vulnere nostro

Crescis, & exultas saue cruore meo.

Quod si te nostra ceperunt tadia vita:

Ne cesset, quaeso, funeris atra dies,



Parde decus patriæ, spes maxima Parde tuorum
 Atq; idem Hispani gloria rara soli:
 Quem iuuat immensi causas exquirere mundi,
 Primaq; constanti corpora iuncta fide:
 An magnum eterno voluatur numine cœlum:
 An propria hoc ingens mole laboret opus:
 Cur falsi fluctus: cur ignibus aestuet Aetna:
 Cur vomat epotas vasta Charybdis aquas:
 Vnde nitor stellis: cur nox maiôrue, minôrue:
 Cur non ipsa suo lumine Luna micet,
 Felix, cœlestis cui fas nunc scandere sedes:
 In queis post obitum fata manere sinant.
 At nos per siluas, & sordida rura capellas
 Versamos quando Phyllis amare iubet.
 Et teneris nostros vlmis incidimus igneis,
 Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
 Et nunc capreolos, & nunc venamur onagros:
 Intendum seuas fallimus arte feras.
 Sape iuuat pictas visco captare volucres:
 Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
 Quod mihi si liceat tenui reuocare cicuta
 Erinacry niueas V pilionis oueis:
 Rura colam semper: populi valeatis, & vrbes:
 Rura dabunt oculis grata theatra meis.
 Illic gramineas, pastorum bella, palastras
 Aspiciam, & celeri premia parta pede.
 Nec me pœniteat sudibus certare columnis.

Aue

Aut armare cauis pectora corticibus.
 Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci,
 Victores molli cespite ferta ferent,
 Plenaq; pellitus lustrabit ouilia pastor,
 Ponet & agricolis rustica liba Deis.
 Stabunt capri pedes abierno robore Fauni:
 Stabit & indocta falce dolata Pales.
 Quorum solennis ictus cadet agnus ad aras:
 Ictus ut innumeras expiet agnus oueis.
 Tum milium, & niueo statuet fumantia lacte
 Pocula: votiuus concipietq; preces:
 Et ter transfiliet flammanteis potus aristas,
 Ter quoq; non tarda rustica turba pede.
 Dii facite, inter oueis, interq; armenta canendo.
 Deficiam, & siluis me premat atra dies:
 Ut me non docta deploret pastor auena:
 Utq; sub umbrosa contumuler plantano.
 Ossaq; pascentes venerentur monstra capellae:
 Nec procul à tumulo candida balet ouis:
 Exultent alij Paucha munere manes,
 Et querant Parijs marmora caesa iugis.
 Mi sat erit, veteres recolat si Phyllis amores,
 Conserat & vernas ante sepulcra rosas.

A D A M I C A M.

Nulla meo poterit mulier prauertere sensus,
 Ipsa licet caelum linquat, & astra Venus,
 Tu puero teneris ignis mihi primis ab annis:
 Vltima tu tremulo flamma futura seni.

F S

Iam

Iam saxere semel nos inter fœdera diui,
 Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
 Vt si nostra tuo superesset funere vita:
 (Dij tamen in ventos omen abire sinant)
 Ipse ego composito venerarer operta sepulchro
 Ossa, ferens mœsta thura, merumq; manu.
 Umbrarumq; sacer custos, tumuliq; sacerdos
 Concinerem querula tristia verbalia lyra.
 Nec me complexa quisquam diuelleret vrna,
 Quin cineri moriens oscula summa darem.
 At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
 Lumina formosa condere nostra manu:
 Tunc mihi cum charos vultus spectare liceret,
 Atq; anima tecum iam fugiente loqui:
 Ipsa meos tumulo manes laniata vocares,
 Inq; tuo legeres ossa minuta sinu:
 Flecilis & longos scindens ad busta capillos
 Clamares nomen iam moritura meum.
 Tum cineri, & muta persoluens iusta fauilla,
 Mist a dares rutilis lilia cana rosas.
 Illic mœsta dies, illic consumeri nocteis
 Optares, nec te vinceret alter Amor:
 Sed memor vsque viri, canis veneranda capillis,
 Adferres tremulo munera chara manu.
 O mihi dum tales tumulo reddantur honores,
 Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
 Non, vt nostra novos Arabum bibat vrna liquores,
 Vstus & Assyrio spiret odore cinis:
 Aut vt clara mei noscat fama sepulchri.

Altaq;

Altaq̄ marmoreus sidera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas,
Ex gerere è lachrimis ferta rigata tuis:
Tum ego Letheæ spatiat in aggere ripæ,
Qua nitet obtuso lumine falsa dies,
Quaq̄ leuis Casia nemus, Ambrosiaq̄ virentis,
Et fortunatos abluit vnda greges:
Dulcia præterita repetens insomnia vita
Ostendam Elysjs tot mea dona choris.
Felicisq̄ animas inter felicior ipse
Excipiam plausus lata per arua nouos.
Atq̄ aliquis comitum, latusq̄, hilarisq̄, recenteis
Sparget humi flores, & mihi ferta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores,
Narrabitq̄ alijs de pietate tua.
Sed quoniam tenera vernant nunc læta iuuentæ
Tempora, & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
Iam properat mortis panda senectæ comes.
Iam properant rugæq̄ gnanes, & serior ætas:
Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
Vltima iam soluet, cum volet, hora duos
Dy facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD

Cornelia Piccolominea, Anto-
nij Garlonij Allifarum

Domini con-
iuge.

Affer opem tenera tandem Lucina puella:
Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te vocat, & madidis solam suspirat ocellis:
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insueto lauguet malè firma dolore:
Vixq̄, potest longæ tot mala ferre mora.
At tu Diua veni, tecumq̄, vnguenta reposta
Pyxidis, & si qua est, quæ iuuet herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic vna poteris, sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metū iam comprime Garlon:
Non frustra est lachrymis illa vocata tuis.
Da costum, myrrhamq̄, focis, quæq̄, orbe remoto
Cynnama per rubras nauita vectat aquas.
Ipse Deam venerare, sacrasq̄, proiectus ad aras,
Et genio annosum saepe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere quærela:
Iam parit aduentu tacta puella Dea:
Iam puerum est enixa: vides, vt lumine matrem
Exprimat? eo, tenero quantus in ore decor!
Salve parue puer, cui iam felicia rident
Secula, cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces,

SAN

Seu potius iactare leues pueriliter alas.
 Et dare neglectas post tua terga comas:
 Quis te non Paphijs eductum vallibus, aut quis
 Idaliae puerum non putet esse Dea?
 Viue precor, blandumq; oculis ridere parenti
 Assuesce, & dulces disce mouere iocos.

AD IULIUM SENENSEM,
 EXVLEM.

Cum mihi languentes dolor oppugnaret ocellos,
 Cogerer & tristi soluere verba sono:
 Ingratus inter gemitus, mœstasq; querelas
 Allata est manibus littera missa tuis.
 Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina Musas,
 Pieriosq; haustus, Castaliumq; decus.
 Poscis, vt iratum placent mea carmina Phoebum,
 Et flectant duras ad tua vota Deas.
 Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
 I, precor, atq; alio flumine pelle sitim.
 Ille mihi facilis iampridem denegat aures,
 Et vetat argute tangere fila lyra.
 Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
 Nec docet optatos Calliopia choros.
 Quid petis extinctam dilapso à torre fauillam?
 Quid miser à nostro vulnere quæris opem?
 Iam tibi felici decurrunt carmina vena
 Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
 Ipsa mihi visa est, te lamentante, Ithalia
 Ingemere, & tristi Delius ore queris.

Qualis

Qualis Stymonias olim cum fleret ad vndas
 Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
 Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
 Adtonuit quercus, adtonuitq; feras:
 Saxaq; Bistonys deduxit montibus, & te
 Currentem adstrictis Hebre repressit aquis;
 Scilicet egregios semper fortuna poetas
 Tanget, & ancipiti deprimet vsq; rota?
 Neue sit extremos tantum submotus ad axeis
 Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
 Te quoq; nunc rigidi premit inclementia fati,
 Longius & patria cogit abesse domo.
 Sed nisi per magnos quaeratur fama labores,
 Omnis in ardenteis & abitura rogos.
 Sic pius Aeneas, sic stirps Laertis Vlysses
 Maius post cineres emeruere decus:
 Sic quoq; sublatis Tyrinthius vndiq; monstris
 Visit ab Oetæa regna paterna pyra.
 Et te (crede mihi) tot seua incommoda passum
 Virtus sublimi ducet in astra via.

IN FVNERE SARRI BRAN-
 CATII. LVCRETIA VXOR.

ERgo importuna ruperunt stamina Parca,
 Stamina lanifica tam bene ducta colo?
 Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
 Frigida nunc tristis conqueror in thalamo?
 Quiq; his dignus erat vitam exhalasse labellis,
 Occidit

Occidit externus aduena littoribus?

Felices nimium, fortunaq; sorores.

Qua datis aeternis thura Sabaea facis.

O utinam nunquam amplexus, nunquam oscula nossem:

Essem pars vestri nempe ego parua chori.

Chare vir, audaci nimium confisæ iuuenta,

Et nimium lacrimis umbra gemenda meis:

Qui te tam desos immittere corpus in hostes

Iussit? an ad pugnam non satis vnus erat?

Me miseram, non vlla tua te cura puella,

Non subijt moesta certa ruina domus.

Tu mihi per sanctos solitus iurare Hymeneos,

Per non ledendi foedera coniugij.

Te non immemorem chara fore coniugis vnquam,

Et si lathæus tingeret ora liquor.

Quin ipsa admonui, ne sic violentus in arma

Irrueres: eheu quò violente ruis?

Quò raperis? quò iam nostri tibi cura recessit

An potes vxoris non meminisse tuæ?

Vix equidem credo, quamuis heu credere cogar,

Tam citò pectoribus me cecidisse tuis.

Sed cecidi, sic fors tulit impia, nullaq; pro me

Vota salutareis demeruere Deos.

Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem,

Sic misera extinctum Laodomia virum.

Nunc mea virginitas, quando inlibata remansit,

Seruetur cineri non violanda tuo.

AD PL.

Sancte senex, quem nec sceleris contagia nostri,
 Nec pessum vitijs secla dedere suis,
 Aequasti magnos qui paupertate triumphos,
 Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
 Sylva tibi sedes, viridiq; è cespite lectus:
 Explebant mensas annis, & herba tuas.
 Talis erat priscis victus mortalibus olim:
 Sed priscis tantum viuere cura fuit.
 At te diuersos naturæ expendere casus
 Iuuit, & instanteis diuûm aperire metus:
 Submotumq; oculis animo percurrere cælum:
 Quasq; tenes sedes, mente adÿsse prius:
 Noscere prætereà cunctarum exordia rerum:
 Quod vix humanæ conditionis erat.
 Magnum opus, vt prima surgentis origine mundi,
 Omnia sunt senis edita luciferis:
 Viq; pater sancta demum cessare quiete
 Perfecto artifices iusserit orbe manus.
 His addis cultusq; pios, ritusq; verendos,
 Cunctaq; legiferos tradita sacra duci:
 Quæq; suis castæ seclis cecinere Sibyllæ:
 Quæq; sacer vatuum spiritus ore refert:
 Sidereos partus, demissaq; pignora cælo,
 Atq; inopes cunas stramineumq; torum.
 Speratumq; diu terris, cæloq; probatum
 Verum hominem, verum mente, animoq; Deum.
 Hinc & supplicium infandum, atq; obprobria mortis;
 Claraq;

Claraq̄, de Stygia ducta trophaea domo.
 Deniq̄, vt ad patrem populo spectante suorum
 Cesserit, igniferis praesideatq̄, locis:
 Quantaq̄, nos maneant promissa gaudia vitae,
 Quantaq̄, ventura gloria lucis erit.
 Miremur, tibi si placidi penetrabile Tonantis,
 Et patet immensi regia clara poli.
 Cum tantum his superas meritis, sit scandere in arces,
 Quà plaga securum lactea monstrat iter.
 Scilicet inde datur terras spectare iacentis,
 Et circumfusi brachia curua maris:
 Solis & ardenteis radios, Lunaq̄, recursus:
 Qualiter & pacta stent elementa fide:
 Nec minus aeternis niteant vt sidera flammis:
 Et peragant varias noxq̄, diesq̄, vices.
 Felix qui nostras potuisti linquere curas,
 Et procul humanas despiciere illecebras
 Felices, qui te colles videre loquentem,
 Quaeq̄, tibi gratos praebuit herba toros,
 Quaeq̄, arbor, rupesue sacra te fouit in vmbra:
 Et quae nunc manes continet vrna tuos.
 Nam licet incultis fuerit tibi vita sub antris,
 Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.
 Attamen o dic sancte pater, dic addite caelo
 Gloria, dic patria fama, decusq̄, tua:
 Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
 Mollis vbi Elysium concitat aura nemus?
 An iuuat aurata meditantem carmina canna
 Nectere purpurea tempora cana rosa?

An mage virgineis sedet inuigilare choreis:

Cum deceat celo quicquid in orbe libet?

An potius toto superum spectante senatu,

Diluis aethereo crimina nostra foro?

Denique quicquid agis nitidi nouus incola caeli,

Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCHA
FORTI MAXIMUM REGIS GAL-
liarum Cancellarium.

Quod pectus forte, quid ardua pectoris arx est,
Quod forti dignum pectore nomen habes:

Quod leges sua iura tenent te vindice, quodque

Omnia virtuti peruia facta tua:

Autumni sedem, chelasque Astra reliqui,

Adueni que tuos noster alumne lares,

In cunis ego te, si nescis sedula foui.

Reptasti gremio sarcina grata meo.

Ipsa tuos sinxi mores, animumque, manusque:

Ingeniumque sagax, iudiciumque dedi.

Hic nostri cultusque, frequens, optandaque rerum

Cognitio, hinc fidei nomina tanta tua.

Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas

Insuetis tendo sollicitata malis:

Ne patiare meas Latio languescere vires.

Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.

Deprimor audaceis inter derisa ministros:

Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.

Quodque diu partum est virtute, & fortibus armis

Impe.

Impèrium, fœdè seruit auaritiæ.
 Nec mirum, vestro tantum cum dislet ab orbe,
 Terraq; censura sit procul illa tua.
 Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis,
 Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes,
 Fiscus opes miserorum. hoc est, heu parcere victis?
 Hoc est Ausonio reddere iura solo?
 Cogitur infelix alienas ire per oras
 Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
 Culpaturq; fides, domino seruata priori,
 Et maris & terra non labefacta minis.
 Scilicet est crimen dum contemnere mortem:
 Scilicet est Reges crimen amare suos.
 O bene fortune memores, quicumq; superbas
 Gentibus à victis abstinuere manus.
 Nam quamuis seuos ille et præda tyrannos:
 Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
 Delentur nullos hominum benefacta per annos,
 Quaq; licet faciunt nos ratione Deos.
 At si quis seræ spernit præconia fama,
 Quertibus Alpinis adnumerare potes.
 Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem,
 Da desiderijs vela secunda meis.
 Effice, iustitia soliti reddamur honores:
 Dignus te, altricem qui tueare tuam.
 Sed soror & nostros æquet clementia fasces:
 Qua sine dura nimis, difficiliq; vocer.
 O decus, ô lapsi spes constantissima secli,
 O vir fortuna fortior ipse tua.

Sic tibi contingat Solyma de gente triumphum,

Captaq; per nostros signa videre duces:

Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto:

Perq; Araris ripas plurima laurus eat.

Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctaq; Sorores,

Hoc pietas, hoc ius, nobilitasq; rogant.

DE STUDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

Q*ui primus patrios potuit liquisse penates,*
Et maris, & longa tadia ferre via:

Quem non mœsta domus, quem non reuocare parentes,

Non potuit fufis blanda puella comis:

Impiu; & scopulis, & duro robore natus,

Atq; inter tygres editus ille fuit.

Non mihi circumstet solidum praecordia ferrum,

Nec riget in nostro pectore dura silex:

Vt possim dulcesq; lares, limenq; puella

Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.

Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,

Vocalemq; vndam, Thespiadumq; choros,

Vt fugiam nigras supremo in funere flammâs,

Et volitem populi docta per ora mei:

Meq; inter claros attollat fama poëtas,

Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:

Et nostro celebrata superbiat vmbra sepulchro,

Spernat & è Pharijs marmora casa iugis.

Non tamen vt magni tumulum tentare Maronis

Audeat, aut tantum speret habere decus:

Sed

Sed quis tam niueis vellat mea colla lacertis?
 Quis vetet optato membra fouere sinu?
 An tanti fuerit sacro Parnassus hiatu,
 Perq₃ suas passim templa habitata deas,
 Vt tibi sit nitidos lacrymis corrumpere ocellos:
 Discessum fleas chara puellæ meum?
 Ah pereat quicumq₃ leueis sectatur honores,
 Et sequitur fama nomina vana suæ:
 Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
 Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
 Deductum q₃ leui crinem perfundere amomo?
 Et noctem insolitis ducere blanditijs?
 Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
 Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
 Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
 Aureaq₃ ætherea sidera fixa domo:
 Vtq₃ imbres, lapidesq₃ pluant, vt nubibus ignes
 Exiliant, salsas vt mare voluat aquas:
 Hesperidumq₃ hortos, excussa q₃ poma draconi,
 Rusticaq₃ ad primos munera missa toros:
 Delicias Lepidina tuas, resonansq₃ vicissim
 Pastorum argutis carmen arundinibus:
 Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis,
 Et Pompeianus prælia tentet eques:
 Audeat arguto neu quis contendere versu,
 Ille vel æterno digna Marone sonat,
 Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
 Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
 Inde vocas sacrum festas Hymenæon ad aras,

Optati referens fœdera coniugij:
 Utq; tuus primùm surgens complexibus vxor,
 Visa sit erepta virginitate queri.
 Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
 Vidisti sobolis pignora certa tua:
 Neniola q; rudes cecinisti, & blanda parentis
 Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
 Felix, excultum torsit qua Fannia vatem,
 Quaq; illi regnum Cinnama subripuit,
 Quamuis dissidij leges patiantur amaras,
 Spectabunt cineres nomen habere suos.
 Eridani post hæc sed te quis credet ad amnem,
 Populea canas fronde ligasse comas?
 Et Stellam cecinisse, atq; impendisse querelas,
 Spectandos cum iam vix daret illa pedes:
 Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita Nymphis,
 Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
 Tum superum laudem, mutisq; incisa sepulcris
 Nomina, colapsos & reparare rogos:
 Deniq; Pindaricosq; modo, resonantia plectra,
 Et Methymnaea fila nouasse lyra?
 Cum tamen intereà motus, atq; agmina Regum,
 Bellaq; Campana discutis historia.
 Quin & iucundo distringis secula morsu,
 Dum vaser in Stygio disputat amne Charon.
 Varroni q; tui, Nigidiq; exempla secutus,
 Grammaticæ aut spectas incipis ire vias.
 Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
 Dignatus pueri verba referre senex.

Quid

Quid loquar, vt sacros Mariani exhauriat amnes
 Aegidius, verum dum canit ore Deum?
 Aut apta ingratos taxet sub imagine mores,
 Qui super infusa spernit Asellus aquas?
 Te iuuenesq³, senesq³ colunt praecepta ferentem,
 Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
 Ex adytis quicquid diuûm sapientia pandit,
 Ex Stagera tui dogmata firma senis:
 Quid deceat fortemq³ virum, quæ Principis artes,
 Largifica præstet quæ dare dona manu:
 Parendi leges quæ sint, legesq³ loquendi:
 Edat vt argutos lingua diserta sales:
 Quid fortuna homini, quid det prudentia, quantum
 Immanes animos incitas ardor agat:
 Magnanimiq³ viri quæ sint ad singula partes,
 Sine colat pacem, seu fera bella gerat.
 Nec fugis astrorum causas aperire latenteis,
 Et Ptolemæi fata reposta poli.
 Salue sancte senex, vatium quem rite parentum
 Præficit terris Delius Ausonijs.
 Non te Letheæ carpent obliuia ripæ,
 Nec totum in cineres vertet auara dies.
 Nec tibi plebio ponetur in aggere bustum.
 Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
 Quid tibi victrices expectas Umbria palmas?
 Mœnibus has patria rettulit ille meæ.
 Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
 Me iuuet in domina consenuisse sinu.

G +

AD

104 E L E G I A R V M
A D I O A N N E M S A N G R I V M
P A T R I C I V M N E A P O L I T A -
 num, de suo immaturo
 obitu.

Sime saeuus Amor patrijs pateretur in oris
 Viuere, vel saltem matre vidente mori,
Vt quæ vix vno nunc sunt ingesta libello,
 Essent illa suis continuata locis:
Forsitan immites potuissim temnere Parcas,
 Ducta q̄ de pulla tristia pensa colo:
Nec me plebeio ferret Libitina sepulcro,
 Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesq̄ lacus & amoena vireta,
 Pieridumq̄ sacros destituisse choros:
Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
 Emendaturo subdere iudicio.
Sic heu, sic tenera sulcis resecantur arista:
 Implumes nido sic rapiuntur aues.
Prò superi, tennes ibit Syncerus in auras?
 Nec poterit nigri vincere fata rogi?
At tu quandoquidem Nemesis iubet, optime Sangri,
 Ne fas est homini vincere posse Deam:
Accipe concussa tabulas, atq̄ arma carinæ,
 Naufragyq̄ mei collige reliquias:
Errantesq̄ cie quocunq̄ in littore manes,
 Taliaq̄ in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: spes mecum extincta quiescit:
 Solus de nostro funere restat Amor.

IN

LIBER I. 105
IN MALEDICOS DE-
TRACTORES.

Quid ruis in sacros temeraria turba poetas?
Suaq; mordaci praelia dente moues?
Desine sacrilega conuitia fundere lingua,
Desine, pro populo stat Deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
An monet hoc Stygijs immersus Scuccha lacunis,
Dum flens Eumenidum verbera torta timet?
Illum olim tincta iuuerunt felle sagittæ:
Nunc miserum facti poenitet vsq; sui.
Parcite tam chari manes violare parentis:
Per stupra, & talos, per cyathosq; rogo.
Ars sua quenque iuuat: non vos Helicon subire,
Non fas virginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Iouiani Musa cothurno
Hauriat, & magno digna Marone sonet.
Cui comes intacta lustrans sacraria sylvæ
Attilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Musæ repetens monimenta iocosa
Compater, argutos ingerat ore sales.
Elysiusq; hedera comptus florente capillos,
Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendatq; armis titulos Aquiuuius auitos,
Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
Quiq; velut tenera surgit nouas arbore ramus

Corvini, quavis aure probanda canat.
 Et qui Pieris resonat non vltimus antris
 Albinus, referat Principis acta sui.
 Tu quoq; quid cessas doctis deslere quevelis
 Excidium patriæ culte Marulle tue?
 Quiq; tot egregias animas, tot clara virorum
 Ingenia enixu format, aliq; suo.
 Nectat honorata Maius sua dicta corona,
 Tamq; pias ferulas, regia sceptrâ vocet,
 Quin & ritè suos genio Chariteus, honores
 Præbeat, & festas concinat arte dapes.
 Aelius at blanda fretus dulcedine lingua.
 Facunda totos conterat arte dies.
 Nec te iam pudeat venturo ostendere seculo
 Eloqui vires Scala diserte tui.
 Certent Socraticis Zenonis scripta libellis,
 Cuius apis nervos intulit ore fauos.
 At tu Castalijs non inficiande choreis,
 Castalidos Carbo nunc cane regna tua.
 Te quoq; quem gemina mulcet sapientia lingua,
 Parde, iuuet studijs inuigilare tuis.
 Atq; alij quorum doctas it fama per aures,
 Extremo properant vincere fata die.
 Nos quoq; si magnus non auersatur Apollo,
 Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
 Nam bene Thespiacas, liuor licet audiat, vndas
 Nouimus, & dextro pressimus antra pede.
 At vos incautis socijs aconita parate,
 Et furtis miseris extimulare domos:

Oedipo

Oedipodisq³, modo, thalamos foedate paternos,
 Si modò dat certum vulgus habere patrem:
 Nocturnisq³, dolis agitate, & cadibus Urbem,
 Perq³, fora infestam reddite, perq³, vias.
 Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
 Non Aganipæa tangere fila lyrae.
 Nam neq³, Calliope vobis, nec dexter Apollo
 Permessi sanctos exhibuere lacus:
 Dira sed Alecto gemina comitata sorore
 Pocula œnosa de Phlegethonte tulit.
 Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo
 Pallent & foedo liuos in ore sedet.
 Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna Cyclopes:
 Mitis & hanc sentis tu quoq³, terra luem?
 Heu mea Parthenope, quæ te non contagia ledunt?
 Talia tu nunquam gignere monstra soles.
 Dii patrij, quorum monitis huc aduena classis
 Appulit, Euboicas constituitq³, domos:
 Littoribus talem nostris auertite pestem,
 Mœnia felici si posuistis aue.
 Vosq³, vmbrae insontes, quos iam lethale venenum
 Ante diem Stygias ire coëgit aquas,
 Ultrices huc ferte faces, fumoq³, sequaci
 Autores vestrae sollicitate necis.
 Et vos o vatum certissima numina, Musæ,
 Numina carminibus non violanda meis,
 Parcite, si vestros nunc primùm lesinus aures:
 Iusta laceßita sumpsimus arma manu.

ACTII

ACTII SYNCERI SANNAZARI
 ZARI ELEGIARVM LIBER II.
 ad Alfonsum Ferdinandi filium Aragonium Siciliae Regem.



ALFONSE inuito laus accessura parenti,
 Hesperios inter non leue nomen auos:
 Qu d me laudatos Parnassi mittis ad
 amnes?

Obruitur largo flumine nostra sitis.
 Gloria Virgilio est, currus, atq; arma referre:
 Nasonis Medio fata in amore mori.
 Battiaden docti sectatur Musa Properti:
 Flaccus Pindaricos diuidit aure modos.
 Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
 Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
 Omnia non vno desudant effeda campo:
 Noster in exiguo tramite currit equus.
 Si me Castalia docuisset Phœbus in vmbra,
 Oraq; Gorgonea nostro rigasset aqua.
 Meq; vel Aeschyleo donasset Musa cothurno,
 Et foret in nostro grandior ore sonus:
 Non ego Phasiaca canerem certamina pubis,
 Aequora non prima sollicitata rate:
 Non coniuratos subuerture Pergama Reges,
 Non Troia profundos post duo lustra deos.
 Thebanasue acies, fratrumq; immitia bella,
 Saueq; discordi funera raptâ pyra.

Teq;

Teq₃ tuosq₃ meo celebrarem carmine : nec me
 Pignore tam grato dulce grauaret onus.
 Nam canerem victosq₃ duces, Hispanaq₃ regna,
 Horridaq₃ à proavis bella peracta tuis:
 Demissumq₃ genus antiqua ab origine Regum,
 Quantaq₃ magnanimi gesta feruntur aui:
 Dum Libyæ tractus, veteres Carthagini arces,
 Lotophagum dices & populetur agros
 Regina accitu mox Italia regna secutus,
 Chalcidicæq₃ arces, Parthenopenq₃ subit.
 Sed quoniam instabiles animos muliebria versant
 Pectora, suspectos deserit ille lares,
 Ac patriæ petit arua sua, nec longa moratus
 Ultiores rursus ducit in arma Deos,
 Obsessamq₃ intrat nymphis comitantibus urbem,
 Quà per operta vagus labitur antra liquor:
 Aurea quin illo dicunt sub rege fuisse
 Secula: felices qui meruere frui.
 Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
 Classica per campos Daunia terra tuos:
 Disiectosq₃ tuos ducet, populataq₃ castra, neq₃ vllis
 Clara magis regum prælia temporibus?
 O mihi supremos si Parca indulserit annos,
 Quanta canam, quantus vox mea plausus erit:
 Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fonteis,
 Sauiq₃ terribili bella tonare tuba.
 Ut alios sileam, tua fortia facta referrem,
 Prouerberentq₃ animos tot monumenta meos:
 Ut puer extremas regni percurreris oras,

Lustratis

NO ELEGIARVM

Lustratis referens premia littoribus:
 Et malè pacatos sedaueris ante tumultus,
 Quàm patrijs hostes sinibus expulueris.
 Primus honos, forti defensos milite Locros
 Seruasse, & muros vrbs Melibœa tuos.
 Nec non Marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, inq̃ suo templa sacrata iugo,
 Tempa Deæ vastis latè qua præsidet vndis,
 Vna Iouis coniux fida sororq̃ Iouis.
 Testis Chæris erit, testes Sybariides vnda,
 Oraq̃, qua fluctus prospuit Ionios.
 Adde quod Hetruscos oppleueris agmine campos:
 Et tibi captiuus fluxerit Arnus aquis:
 Totq̃ pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Ausonijs dederis manibus inferias.
 Grata dijs Italis, prærupta Ceraunia, & arces
 Butroti nostras pertinuere minas:
 Captiuumq̃, Ducem, fractosq̃, aspeximus arcus.
 Detulit hinc domita quos tua classis aqua.
 Hinc Ligurum furias, compressaq̃ iurgia ferro,
 Gallicaq̃, in partes oppida versa duas.
 Ipse ego quæ vidi referam: scit tuseula tellus,
 Quæq̃, cadit summo lymphæ Aniena iugo.
 Nam duce te, Latios ferro dum subruis agros,
 Tempora militia prima fuere mea:
 Bis Nomentanas, bis magni Tyburis arces
 Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
 Cùm iam sit media trepidatum penè Suburra,
 Et Capitolino vota parata Ioui.

Nec

Nec semel (vt fatear) Collina ad limina porta
 Fregimus armatos repulimusq; duces.
 Parce tamen veneranda parens, si iusta secutus
 signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
 Lanuuium infelix, fatis contraria nostris
 Terra, potes certas tu variasse vices.
 Nam quod ad hostileis flexit victoria partes,
 Fortuna magis hoc, quam fuit artis, opus.
 Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
 Contendens, chara regna sororis adit:
 Metaturq; locum castris, Insubria passim
 Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
 Dicite id populi, turmas spectastis ouanteis,
 Et per victrices fœdera iuncta manus.
 Ipse quoq; haud sileat quos cedere Farfarius hostes
 Risit, & exutum vertere terga ducem.
 Heus vbi nunc Roberte tuæ vocesq; mina q;
 Campani peteres cum tibi iura soli?
 Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabas:
 Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
 Hortarisq; tuos dimittere signa maniplos,
 Heu pudor, & longa præmia militia.
 Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
 Alfonsus mihi fouit, & auxit ope.
 Maecte animo custosq; hominū, maecte optime Regum,
 Ausonia tu Sol, tu pater vnus ades.
 Quid memorem pacisq; artes, belliq; labores,
 Perpetuumq; animi tempus in omne decus?
 Sed me formosa deterrent iussa puella,

Ne

Ne possim tantis inuigilare choris:
 Et vetat asper Amor dulces contemnere curas,
 Cogit & inuiso subdere colla iugo.
 Nec profunt lacrymæ, nec verba precantia mortem:
 Ille suas in me concutit vsq₃ faces.
 Quare si nostri veniet tibi nuntia lethi
 Fama, triumphales iam propè siste rotas:
 Atq₃ hac ad cineres mœrens effare sepultos:
 Seuitia domina rapte Poëta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NA-
 zarij martyris, qui Poëtæ
 natalis est.

ECce mihi totum lux expectate per annum
 iam redit, Aonia ferta nauate Dea.
 Hæc me vitales genitum produxit in auras,
 Iussit & erectum tollere ad astra caput.
 Nunc mihi purpureis aram cumulate Hyacinthis:
 Cingite & intexa limina nostra rosa.
 Sic etenim coluisse decet geniumq₃ laresq₃:
 Ferte coronato thura, merumq₃ foco.
 Tuq₃ apio innexos dudum acceptura poëtas,
 Splendida solenneis instrue mensa dapes.
 Hic mihi Puniceo Pontani Musa cothurno
 Incipiet posito carmen hiare mero:
 Naturaq₃ vias: teneriq₃ exordia mundi
 Proferet, & certa cuncta obitura die.
 Crassus at æterno frondis redimitus honore,
Soluar

Soluat Pierijs ora rigata modis:

Et mihi linternumq³, vetus, placidumq³, Parinum;

Ostendatq³, at aui regna opulentia mei:

Regna male ad seros, heu, peruentura nepotes,

Dum versat varias fors inimica vices.

Altiliusq³, novos superis laturus honores,

Pindarica feriat carmina docta lyra.

Sfortiadum mox dicat, Aragoniosq³, lymeneos:

Iure quibus tantus aequet Homere tuos.

Nec gemat exilium Spartani Nusa Marulli,

Ventura ad nostras ingeniosa dapes:

Verba sed antiqua reddat, numerosq³, Lucreti:

Dum magis diuor laudibus accumulat.

Adde tuos Puderice sales, adde inclyta patris

Eloquia, adde animo tot bona parta tuo.

Iamq³, Panhormitæ lusus, & scripta recense,

Et Iouinianeæ tempora amicitia.

Hos inter meritis rediens Aquiuuius ab armis,

Prodat honoratæ premia militia:

Atq³, chori princeps docti argumenta Plutarchi,

Cumq³, suis referat dogmata principijs

Ipsè autem haud dubitet Cabanilius acta referre,

Vel sua, vel magno iuncta parentis auo.

Nec Phœbo minus ipse suo, quam Marte probatus,

Phocaico pexas tingat in amne comas:

Tu quoq³, quem iuuenem veneror, dulcissime Garlon,

Incipe iam docta pleetra mouere manu:

Allifasq³, tuus mihi concine, dum vaga Lunam

Sidera per tacitum nocte sequuntur iter:

H

Talibus

Talibus auspicijs geniales ducere coenas,
Thespiadumq; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS,
AD FVSCVM.

EXoritur lux alma, caput Sol detegit Aureum:
Qui toties nostros exhilarauit auos.

Exoritur: redit ecce anni melioris origo.

Quisquis ades, sancta concipe voce preces.

Cingantur de more sacris fastigia templis,

Quae vaga Sebethi Nais ab amne legit.

Ipsae sui Ianus praepandat limina templi:

Cui geminum liquido stillet odore caput

Illius & castas sument pia thura per aras:

Atq; focos supra stet, videatq; suos:

Nuntiet & tibi Fusce novos virtutis honores.

Iam reor haec animum vota fouere tuum.

Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,

Quas voluit flauis lympha superba Tagi

Nec magis vberibus quicquid sibi colligit aruis

Medus & assiduo Sole perustus Arabs.

Iusta precor: Latijs vtinam discedat ab oris

Hostis, & indecori victus oberret equo.

Victus Hydruntinas cogatur linquere terras,

Et plangat nostram sanguinolentus humum.

Hac veniet lux Fusce tuis latissima votis,

Cum pax optatas ducet in Vrbe moras

IN MORVM CANDIDAM.

Nunc Erato virides capiti subnecte corymbos,
Profer & aurata fila canora lyra.

Arboris umbrifera casus referamus acerbos.

Non erat haec nostro fabula nota solo:

Audiat, & molli cantentes protegat umbrâ

Ipsa,

*

Olim Baianis fuerat pulcherrima syluis

Naias, errantes figere docta feras.

Quam liquidus clausis Lucrinus saepe sub antris

Optavit lateri iungere posse suo.

Nec semel illius pharetram, laudavit & arcum

Pasterum incultis fistula carminibus.

Testes Cumæ, testes Linternides undæ,

Sanctâq; Gaurana numina Hamadriades;

Illam Sylvanos, Panasq; odisse bicornes

Et quoscunq; colit sylua, nemuq; deos.

Sed quid fata parant? solit Morinna redibat

Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:

Cum subita coelum texit caligine nimbis,

Et multa canam grandine fecit hæmum.

Illa hyemem fugiens, diuersa per arua cucurrit;

Tecta caput fertis grandine tecta caput

Vallis erat prope fulfureos malè peruia montes;

Candida quam Graio nomine signat humus:

Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,

Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.

Pugnantes huc forte coegerat imp ger hircos

Semideusq³, caper: semicaperq³, Deus.
 Quem procul ut vidit Nymphæ, sic pectore toto
 Insequitur, tales & iacet ore sonos:
 Quò properas ab dura, measq³, ingrata querelas
 Despicias? aspectus ne fuge Nymphæ meos.
 Mecum capreolos, mecum venabere damas:
 Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
 Nil est, quòd fugias: mihi crede, recentia semper
 Pocula de niueo fagina lacte madent.
 Semper picta rosis, semper contexta ligustris
 De nostro poteris munera ferre sinu.
 Dixit, at illa volans celeres præuertitur atras,
 Imbre nihil motos impediende gradus
 Iamq³, patens triste s³, lacus, sterilemq³, paludem,
 Consitaq³, arbustis non minus arua nouis,
 Adspicit exesi longè sub faucibus antri
 Obscurum cæce puluere noctis iter.
 Huc, tanquam in latebras se conijcit. haud minus ille
 Insequitur prædæ tractus amore suæ.
 Iamq³, patens cælum rursus, Solemq³, videbat,
 Liquerat & montem post sua terga cauum:
 Dextra pontus erat, præruptaq³, saxa sinistra:
 Et iam defessam, iamq³, premebat amans.
 Protinus exclamans: Fer opem mihi Delia, dixit:
 Oraq³, supremo diriguere sono.
 Attulit auxilium Nymphæ Dea, seq³, vocanti
 Præbuit: illa cadens sponde recumbit humi:
 Fitq³, arbor subitò: Morum dixere priores,
 Et de Morinna nil nisi nomen habet.

Pes

Pes in radicem, in frondes iuere capilli,
 Et quæ nunc cortex. cærulea vestis erat.
 Brachia sunt rami, sed quæ nitidissima poma,
 Quas malè vitasti Nympha fuere niues:
 Fleuit Misenus, mutatum fleuit Auernus,
 Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
 Quinetiam fleuere suis Sebethides antris
 Naiades, & passis Parthenopea comis.
 Sed tamen ante alios lacrymas in stipite fudit
 Faunus, & hæc tristes addit ad inferias,
 Inter syluicolas ô non ignota sorores,
 Nunc Morus, duris candida corticibus,
 Viue diu: & nostros semper tege fronde capillos,
 Cedat vt ipsa tuis pinus acuta comis.
 Tu nunquam misera maculabere sanguine Tybes,
 Immemor heu fati ne videare tui,
 Tu, nec fata negant, niueis vberrima pomis
 Hic olim stabis frondea limitibus:
 Et circum pueri q̄ canent, faciles q̄ puellæ,
 Ducentes festos ad tua sacra choros.
 Hactenus insigni cecinit testudine Musa:
 Aonias q̄ violans lata reuisit aquas.

A D B A C C H V M.

Bacche bimater ades: sic sit tibi nexa corymbis
 Cornua, sic nitidis pendeat vua comis:
 Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
 Siue habet vmbrosis Naxos amica iugis.
 Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso

H 3

Huc

Huc potius gressus dirige Bacche tuos.
 Sed pallam iam pone grauem, pictosq; cothurnos,
 Et musta teneros tu quoq; tinge pedes.
 Tecum etiam Dryadesq; Deæ, Satyrig; bicornes
 Adsint, & calamos, concauaq; æra sonent.
 Raucaq; subductis percurrant tympana palmis,
 Bassaridum fulsis turba verenda comis.
 Quas malè festinans Silenus pone sequatur,
 Et procul ut maneant, subsidiantq; roget.
 Tum secum auriti fatum deploret aselli,
 Incedet serula dum titubante senex.
 At Deus hortorum, cui vertice fixa rubentia
 Canna tremit, seuæ falce repellet aues.
 In medio crater calato maximus auro,
 Spumet inexhaustum, Lesbia dona merum:
 Et circum de more tuas caua tibia laudes
 Intonet, appositas concelebretq; dapes.
 Ipse ego perq; vias Urbis, perq; omnia passim
 Compita, perpetuò sacra colenda feram.
 Ipse Giganteo referam memorata triumpho
 Nomina, & ouanteis, Orgia lata, choros.
 Nec sileam fuscas acies, Gangetica regna,
 Gestaq; odoratis prælia littoribus.
 Mox thalamos Ariadna tuos, tedasq; iugales,
 Quæq; nitet medio fixa corona polo:
 Iamq; pios ritus, indictaq; sacra frequentans,
 Instituum virgas fronde virente tegi:
 Incendamq; tuas vates tam magnus ad aras,
 Quàm nec Virgilius, quàm nec Homerus erat.

Tu mihi sancte pater mordaces exime curas,
 Nubilaq; annoso pectora solue mero.
 Tu mihi securos adige in praecordia somnos:
 Afflatusq; iuua lumina fessa tuo.
 Scimus enim quantos iuuenta etate laboreis
 Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
 Infelix Semele quid munera poscit amantem,
 Quae tibi, quae nato sunt nocitura tuo?
 Posce Iouem, quae digna tuis sint praemia votis,
 Posce: feris votis praemia digna tuis.
 Non tibi syluicolum proles de plebe deorum,
 Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq; pares.
 Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
 Noscere, quam lato Iupiter ore probet.
 Salue chara patris soboles, mitissime diuum:
 Salue hominum requies, latitiaq; parens:
 Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
 Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTA-
 LIVM SYRACVSANVM, CAROLI
 Cæsaris scrinij magistrum.

Mons altus nomen clarum tibi, siue niuosis
 Nascenti dederit fertilis Aetna iugis,
 Seu lustrata vagis Nebrodis saxa Naphæis,
 Siue Dionæo numine clarus Eryx,
 Seu quod Olympiaco reptaris vertice, teq;
 Pertulerit placido blanda Arethusa sinu

H 4

Nobile

Nobile frondoso defluxit nomen Olympo,
 Elai referens sacra vestuta Iouis.
 Seu magis quod celsas puer exuperaueris Alpes,
 Dum patet in laudes Belgica terra tuas:
 Oceaniq; petis non explorata Britanni
 Murmur, nec canæ Tethyos antra times:
 Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
 Aëria nomen venit ab Alpe tibi.
 Quicquid id est, quicumq; huius tibi nominis autor
 Mons, & inaccessi verticis asperitas:
 Non mores, non facta, sed alta montis acumen
 Vidit, & ingenij præuia signa tui.
 Nam licet ipse animo nubes & sidera vincas,
 Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
 Non te per duros aditus, rupesue fragosas,
 Sed per floriferum vallis adimus iter,
 Vallis, perpetuo quam vestit gramine riuus,
 Et quam vicini littoris aura fouet.
 Hoc est, hoc (mibi crede) deos æquare merendo:
 Hoc est æterni sceptræ tenere Iouis.
 Cetera mortaleis inter peritura labores
 Desere, & hoc vnum vita sequatur opus.

A D I V N I A N V M M A I V M
 R R A E C E P T O R E M.

CVM tibi Baianæ spectantur ab æquore Nymphæ,
 Stagnaq; vicinis hospita littoribus:
 Quæ vetus Herculeos perduxit semita tauros,
 Longius excluso concita claustra mari,

Quaq;

Qua^q iacet Baulos inter lucum^q Sibylla,
Et prochyta rectum per iuga tendit iter:
Nos hic (vt nostri) dura parere puella
Cogimur, & tristes ducere in vrbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Dum^q tot vnanimis dederint mihi fata sodales
Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat:
Instat saeuus Amor, reficit^q in cote sagittas,
Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
Querimus, vnde queant tanta venire mala.
Atq; vtinam tristes Lachesis mihi finiat annos.
Claudat & etatis tempora dura mea:
Aut aliquis, seui qua sit medicina furoris,
Non vanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
Muta^q Cumae virginis antra silent.
Nec Pan Mœnalia reddit responsa sub vmbra:
Nocte licet pastor viscera libet ouis.
Nec mihi Chaonia spes est audire columbas:
Cornigerum^q pudet fata referre Iouem.
Oblitas^q loqui iam pridem Græcia quercus
Mirata est posito conticuisse Deo.
At tibi venturos Mai prædicere casus
Fas est, & mites consuluisse Deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
Fulgura, sed Stygijs somnia missa locis,
Somnia qua miseram perturbant saepe quietem,

Dum mens incertis pendet imaginibus.
 O quoties per te vanum posuisse timorem
 Me memini, & letos continuasse dies
 O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
 In nostram caui damna futura caput.
 Sape me a tibi cum narrassem visa puella,
 Dixisti certos haud procul esse metus.
 Sape illam madidos lustrare in flumine crines
 Insisisti, & misto solvere farrasale.
 Quid si olim terris talem te fata dedissent,
 Spreuisset Tuscos Martia Roma viros.
 Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
 Consulere aërias aut potuisset aues?
 Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem,
 Nec foret in cineres obruta pene suos.
 Nec fera vidisset Cannensis funera pugnae,
 Aut aquilas Parthos tam male ferre duces.
 Scipiadam patrijs habitarent sedibus umbrae:
 Tanta nec Hispanum conderet ossa solum.
 Te duce veridica potuissent scripta Sibylla:
 Non intellecto quæ nocuere deo.
 Fortunate deum interpres, quem sidera norunt,
 Cui superum mentes explicuisse licet.
 Non te lethali tetigi puer improbus arcu:
 Quamuis & dominos implicet ille deos:
 Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
 Fallaces Veneris despicias insidias.
 At nos incertis cæci iactamur in vndis:
 Ducimus & nullo tempora consilio.

Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,

Cum videat vitæ tadia tanta meæ?

Non me Sisyphio superent impulsa labore

Saxa, nec infernis dolia adacta vadis.

Et Tityi rostro cedit mihi vultur obunco.

Pomaq̃, Lethæis risa sub arboribus.

Vos igitur, qui me victum iam stetis amici,

Sic mea compositis cedit busta notis:

Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:

Iam vaga post obitus vmbra dolore vacat.

IN DOMINAE NATALEM

AD IVNONEM.

IVnoni fer sacra, nouas lege Muso coronas:

Natalis domina iam mihi festus adest.

Ipsa sed in primis solennes indue cultus,

Et mihi purpurea tempora cinge rosa.

Vtq̃, aliquid gratas diua meditemur ad aras,

Affer inaurata garrula plectra lyra.

Tu quoq̃, vita tuos auro subnecte capillos:

Plurimaq̃, in niueo pectora gemma micet.

Hæc mihi te, mea lux, seros promisit in annos,

Hæc mihi te certam iussit habere dies.

Quanta mihi hac primùm fulserunt gaudia luce?

Quantus in hoc vno tempore venit honos?

O mihi Erythraeis meritò signanda lapillis:

O mihi delicias inter habenda meas.

Quisquis ades, bona verba, & latos edite cantus,

Libaq̃, de Siclo dulcia mella date.

Alba.

Alba mihi vestis nullo violata veneno
 Adsit, & in geminos defluat apta pedes.
 Ante aram viridi texant umbracula quercus
 Formosis Dryades, rustica turba, comis.
 Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
 At myrto duplices tu Cytheræa fores.
 Ipsa Arabum merces Nisæia turba ministret:
 Leneusq; ferat Naxia vina pater.
 Omnia sint letis operata ex ordine sacris.
 Et cœlum niueis constrepat alitibus.
 Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
 Huc ades, & votis annue diua meis.
 Vos quoque per vacuum quæ luditis aëra, Nymphæ,
 Cingite felici nubila summa choro.
 Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
 Huc eadem plena nuntia letitiæ.
 Ipse ego vestra sequar iucundo gaudia plausu,
 Et peragam varios ore manuq; modos:
 Quin etiam fertis, & thure calentibus aris
 Excipiam sancta numina vestra die.
 At tu natalis, nullis non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
 Quodq; opto, innumeras (si quid prece posse putamur)
 Cumææ vincas vatis olympiadas.

AD RVINAS CVMARVM

VRBIS VETVSTISS.

Hic, vbi Cumææ surgebant inclyta fama
 Mænia, Tyrrheni gloria prima maris,
 Longinquis quò sæpe hospes proberabat ab oris,

Visurus

Visurus tripodas Delie magne tuos.
 Et vagus antiquos intrabat nauita portus,
 Quærens Dædalia conscia signa fugæ.
 (Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
 Nunc sylua agrestes occulit alta feras.
 Atq; vbi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
 Nunc claudit saturas vespere pastor oues.
 Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
 Serpentum facta est alituumq; domos.
 Plenaq; tot passim generosis atria ceris,
 Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
 Calcanturq; olim sacrus onerata tropheis
 Limina, distractos & tegit herba deos.
 Tot decora artificumq; manus, tot nota sepulchras,
 Totq; pios cineres vna ruina premit.
 Et iam intra solasq; domos, disiectaq; passim
 Culmina setigeros aduena figit apros.
 Nec tamen hoc Graijs cecinit Deus ipse carinis:
 Præuia nec lato missa columba mari.
 Et querimur, citò si nostra data tempora vitæ
 Diffugiunt? vrbes mors violenta rapit.
 Atq; vtinam me amefallant oracula vatem:
 Vanus & à longa posteritate ferar
 Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
 Nec tu, quæ medijs æmula surgis aquis.
 Et te (quis putet hoc?) altris mea durus arator
 Vertet, & Vrbs, dicet, hæc quoq; clara fuit,
 Fata trahunt homines fatis vrgentibus, vrbes,
 Et quodcunq; vides auferet ipsa dies.

MALA

Quid miser externas perquiris nauita gentes?
 Et tam longinquo gurgite quaris opes?
 Nec te ventorumq₃ minas, pelagiq₃ procellas,
 Nec piget ignota damna subire viae.
 Aspice, quam tenui velemus cortice gemmas:
 Iam tibi quicquid habent littora rubra, damus:
 Seu vix purpureos roseo fulgore Hyacinthos.
 Infensam Baccho siue Amethyston amas:
 Ardenteis seu quae torres imitantur, & igneis:
 Seu magis diluto lumine Chrysolithos.
 Sed rude diuitias extollit vulgus inanes:
 Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
 Diuitia fera bella viris, lethumq₃ tulerunt.
 Nam prius aeterna pace vigeat humus:
 Diuitijs natoq₃ pater, natusq₃ parente
 Ceditur, & charo fratre verenda soror.
 Nec tantum seue tractant aconita nouerca:
 Sed iugulat partus mater auara suos.
 Adde quod & gemma solo fulgore probantur,
 Adscitusq₃ illis quaritur arte decor.
 At nobis natura oculos tardare tuenteis
 Et dedit arenti pellere ab ore sitim.
 Nec nostra populos armant in praelia gemmae,
 Nec suadent magnos clam violare Deos:
 Sed semper placidis visunt conuiuia mensis:
 Stant vbi iucundo pocula plena mero.
 Illic nos tenera vir porrigit ipse puella,
 Porrigit & cupido fida puella viro.

Pacis

Pacis opus sumus, & pacati munus amoris,
 Quod capit à Satyro Nais amata suo.
 Nunc temere, infernis cum nos libasset in hortis.
 Noluit ad matrem nata redire suam.
 Nos quoq;, dum Lybicos errat Pomona per agros;
 Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
 Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
 In sua de patrio transtulit arua solo.
 Ergo Punicea laus hæc & gloria sylvæ.
 Vincere gemmiferi lucida dona maris:
 Pallentiq;, graues depellere corpore morbos;
 Aegraq;, Paonijs ora leuare modis.
 Quod nec Erythraei præstabunt littora ponti,
 Non opibus pollens Indica terra suis.
 Tu verò, duplici fulgent cui tempora lauro
 Militiæ, & sacri Dux Aquiuuæ chori:
 Accipe nos, ludum contentus luce tuarum:
 Muneraq;, inuisa despice luxuria:
 Et seu carminibus, seu de lassaberis armis,
 Diluat exundans hæc tibi gemma suum.

ACTII

A C T I I S Y N C E R I

S A N N A S A R I I E L E

Igiarum Liber I I I. ad Federicum
Ferdinandi filium, Arago-
neum, Siciliae Regem.

*Ergo ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore
queris?*

*Nec me Pieria spectabit Phæbus in
vmbra*

*Inter certantes carmina ferre choros?
Quà densos Helicon saltus, collesq; virentes
Pandit, & Aonidum perluit antra liquor.
Dispositæq; iuges intexunt ferta puellæ,
Pendentesq; sonant per caua saxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus vndam,
Et lustrare sacrum, quà via nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina vires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
Nil mihi cum fertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax virides Parnassi in vertice lauros
Decerpam, aut syluis Pinde canore tuis,
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, premia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lasciuus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heros me subleuat aura cothurnos:*

Maior

Maior & in nostro personat ore Deus.
 Latus ades Federice: tuas ex ordine laudes
 Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
 Nam quamquam antiquis Regum bene fulta triumphis
 Stat domus, & tantus se tibi iactat avis:
 Maiorum tua non titulis innixa recumbit
 Gloria, nec priscis gestit imaginibus:
 Sed certat magnos virtus antecire parentes,
 Aeternum & vera laude parare decus.
 Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit:
 Immensum magni carminis illud opus.
 Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
 Aetatis referat tempora prima tuae:
 Seu casus rerum varios, durosq; labores,
 Exhausta & saevo praelia Marte canat.
 Exgressum vix dum cunis Aeneia nutrix
 sensit, & aduentu mota repente tuo est:
 Terq; Deos venerata, caput ter substulit urna,
 Et tandem Phrygio lingua voluta sono est:
 Et iterum Sol magne, me & post diruta Troia
 Pergama, post Latios spes mihi surgit auos:
 Hac aetate vagi quondam per prata Scamandri,
 Aeneam vidi ludere saepe meum.
 Nec tu maior eras, cum iam post fata Creusa
 Reptares gremio pulcher iule meo,
 Certaresq; iocis curas mihi demere aniles,
 Duducens blandas nostra per ora manus.
 His tamen auspicijs Albana ad sidera turres
 Creuere, & rerum maxima Roma caput:

Hinc Decios, Fabiosq; hinc pectora dura Catones
Vidimus, & fasces Brute seuerè tuos.

Vidimus & ductos non vno ex hoste triumphos,
Auctaq; iudais stemmata Caesaribus.

Ingredere, ô, felixq; subi pede nostra secundo
Mœnia, propensos & venerare Deos.

Ingredere, Antiphata pollens tibi regia seruit,
Et Lestrygonio limina tuta metu.

Sit Ioue Creta potens, sint clari ab Apolline Delphs,
Laudet Amicleos Tenaris ora duces:

Alcidem, Bacchumq; ferant ad sidera Theba:
Terra rudimentis nostra beata tuis.

Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes,
Ardua magnanimus misit in arma pater.

Auspice te nostræ nullis incurfibus arces
Succumbent, nullis littora nostra minis.

Sed bene habet, cessere metus, cessere periclas
Barbarus hostiles ad sua vertit equos.

Iam iuga, iam lati respirant vndiq; campi:
Nec tuba veliferas concitat vlla rates.

Tu tamen ad patrios reuocabere victor honores,
Maternoq; sinus, Parthenopenq; petes.

Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quà secat Oebalia culta Galefus aqua.

Sed quò liuor edax non irruis? ecce repentè
Fata iubent longas te procul ire vias:

Romanumq; patrem, sacrasq; inuisere sedes,
In primis magnos promeruisse Deos.

Tum pontes, arcusq; ducum, delubra, viasq;

Cumq;

Cumq; suis cernes structa theatra foris.
 Interea Vaticanas numerare per ades
 Tot signa artificum, tot monumenta licet.
 Mox Veios, veteresq; Umbros, forteisq; Sabinos
 Transgresso, Adriacum stat superare latus,
 Aemiliaq; domos, Apenninumq; niualem,
 Et Phaethonteo proximo regna Pado.
 Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicas
 Munera, Arestinis edita principibus?
 Iam veteres superas diues Ferraria ludos,
 Aurea dum celeri premia ponis equo,
 Effigiesq; deum, spectandaq; signa per oras
 Extrahis, & varijs pegmata celsa locis.
 Quis rursus Veneta miracula proferat urbis?
 Vna instar magni quae simul orbis habet!
 Vna Italium Regina, alta pulcherrima Roma
 Aemula, quae terris, quae dominaris aquis.
 Tu tibi vel reges ciues facis o decus, o lux
 Ausonia, per quam libra turba sumus:
 Per quam barbaries nobis non imperat, & Sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat.
 Proxima sunt Gonsaga tua spectacula terra,
 Donaq; per magnos ante parata duces:
 Mantua queis, largosq; exultat Mincius ore,
 Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
 Mincius aeterni sacrum gemiale Maronis,
 Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
 Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
 Dictaq; lanigera moenia pelle suis,

Taurinosq³, altasq³ Alpes, Pœninaq³ castra,
 Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas,
 Inde per immensum lati spatia bere campi,
 Ostendit sacrum mons vbi iura nemus:
 Et veteres felix custodit Claudius arces,
 Claudius aeterna conciliator opis.
 Hic formidatas acies, ipsumq³ videbis
 Elatum longa prosperitate ducem:
 Finitimis dum bella parat, tibiq³ arma, virosq³,
 Commendans, magni ius dabit imperij:
 Nimirum ingeniumq³ sagax miratus, & artes.
 Quaq³ dabis mentis plurima signa tua.
 Quapropter medijs generum te deligit armis,
 Pollicitus nata spemq³, torumq³ sua.
 Ac velut Oenomai currus, astumq³ secutus,
 Eludet pacti fœdera coniugij.
 Sed male vt Oenomao currus cessere, doliq³,
 Perfidia pœnas sic ferus iste luet.
 Ter victus, ter iam castris exutus ab hoste,
 Postremò miseram corruet ante diem.
 Nam deiectus equo, fossaq³ iuuentus in alta,
 Obsœnam turpi sanguine tinget humum.
 Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes,
 Non lapis, incisit qui tegat ossa notis.
 Tu celsus, tu sublimis, tu victor honorem
 Accipies, tibi quem Gallia tota dabit:
 Bisq³ tuus referet superatos Lingonas armis,
 Duçtaq³ bis pulsos signa per Eluetios:
 Prætereà quantum populorum Mosa coërceat.

Quam

Quantum cerulea Rhenus inundat aqua.
 Atq; erit is nostra gentis vigor, omnia credi
 Vt possim iusto succubuisse metu.
 Hic ego te, laudesq; tuas fortissime Iuli
 Non sileam, & valida praelia gesta manu.
 Quem titulis Aquiuina domus praelustribus ornat,
 Mortalesq; inter, semideosq; locat.
 Et iam militiae moles tibi creditur omnis,
 Omnia sub leges allicis ipse tuas.
 Ad te patratato iuuenum pulcherrime bello
 Tempus erat patrijs dona tulisse Deis,
 Mendacisq; simul factus, odiumq; tyranni
 Cum prope defenso deseruisse solo.
 Eia agè rumpe moras inuisaq; castra relinque,
 Fidaq; magnanimi limina regis adi.
 Cui vel ad Oceani fines tot littora parent,
 Iuraq; dant sceptri Celtica regni sui.
 Hic tibi felices tedas, certosq; hymeneos
 Expediet, tutas & simul addet opes.
 Testis erit Liger, Aruernis qui fusus ab antris
 Libera deuexum per loca findit iter.
 Interea patrem, Campanaq; tecta reuise,
 Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis,
 Debita, sed fatis citò iam cessura malignis,
 Euertat tantas cum ferus hostis opes.
 Dij maris Hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
 Macraq; ceruleis iungitur altus aquis,
 Dum redit patriam iuuenis, tot honoribus auctus,
 Candida felici soluite vela noto.



Vosq³ cita puppes iussum properare per aquor:
 Fata dabunt ista sæpi iterare vias
 Nec semel hos tractus, Ligurumq³ videbitis oras,
 Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
 Vallatosq³ sinus scopulis Toroëntia claustra,
 Et sparsas medijs Stechadas aquoribus.
 Deniq³ Phocæicosq³ sinus, Marioq³ refossam
 Littus, & antiqua moenia Masilia.
 Donec fatales Turonum accedere muros
 Permittant vestro fata sinistra duci.
 Ab Liger, ab nimium lacrymis vrgende meorum,
 Qualia spectabis flumine busta tuo!
 Busta, quibus magni ponant diademata reges,
 Grataq³ solenni flore parentet humus.
 Atq² aliquis Latio veniens nouus hospes ab orbe,
 Portet honoratas munus ad inferias:
 Et dicat, Federice tuorum hîc meta laborum
 Hæsit: habet nostros hæc breuis vrna Deos.

QVOD PVERITIAM EGE-
 rit in Picentinis, ad Cassan-
 dram Marchesiam.

Est Picentinos inter pulcherrima montes
 Vallis: habet patrios hic pia turba Deos:
 Quam super hinc cælo surgens Cerretia rupes
 Pendet: at huic nomen Cerrea sylua dedit.
 Parte alia sacra respondent saxa Thebenna,
 Quiq³ rigens Merula nomine gaudet apex.
 Et circum nigra latè nemus accubat vmbra,

PLYNIA

Plurima qua riguis effluit vnda iugis,
 Semiferi, si vera canunt, domus horrida Fanni,
 Conuectant auida quod sua lustra fera.
 Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
 Accipit immundum sima capella marem.
 Mille tori Dryadum, Satyrorum mille recessus,
 Antraq; syluicola grata latebra Dea.
 Viuula nomen aquae, tenuiq; subucula riuo,
 Et quae de gelida grandine dicta sonat.
 Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
 Deducens charo nupta nouella patri,
 Adtulit indigenis secum sua munera diuis,
 In primis docto florea ferta gregi.
 Grex erat Aonidum: cœtu comitata sororum
 Ipsa sui princeps Calliopea chori.
 Delius argutis carmen partitus alumnis,
 Flectabat faciles ad sua plectra manus.
 Atq; hic me sacro perlustrauere liquore,
 Cura quibus nostra prima salutis erat.
 Tum lotum media puerum statuere chorea,
 Et circumfufis obstrepuere sonis.
 Deniq; præcinctumq; hederis, & virgine laura,
 Ad citharam dulces edocuere modos.
 Tantus erat letis auium concentus in agris,
 Vt posses ipsos dicere adesse Deos.
 Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
 Atq; illa festum luce habuere diem.
 Tunc ego pastorum numero syluestria primiam
 Tentavi calavis sibila disparibus:

I ♀

Dedu-

Deductumq; leui carmen modulatus in vmbra,
 Innumeros pavi lata per arua greges.
 Androgoum q;, Opicum q;, & rustica sacra secutus,
 Commoui lacrymis mox pia saxa meis,
 Dum tumulum charæ dum festinata parentis
 Fata cano gemitus dum Melisea tuos.
 Ac tacitas per operta vias rimatus, & antra
 inspecto, & varijs flumina nata locis.
 Mox maiora vocant me numina: scilicet alti
 Incessere animum sacra verenda Dei,
 Sacra Dei Regisq; hominum, dominiq; Deorum,
 Primæuum sanctæ religionis opus.
 Nuncius æthereis vt venerit aliger astris,
 Dona ferens castæ virginis in gremium.
 Quid referam caulasq; ouium lususq; canentum
 Pastorum, & Reges Arfacis ora tuos?
 Nec miuus hæc inter piscandi concitus egit
 Ardor in æquoreos mittere lina sinus,
 Fallacesq; cibos vacuis includere nassis,
 Atq; hamo vndiuagos sollicitare greges.
 Quandoquidem salsas discendi primus ad vndas,
 Ausus inexpertis reddere verba sonis.
 Quid referam mollesq; Elegos, miserabile carmen,
 Et superis laudes non sine thure datas?
 Quæq; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
 Dum spargo varios per mea dicta sales.
 Multaq; prætereà dilectæ grata puella,
 Adscisco antiquis rursus Hetrusca Modis,
 Vt sileam nunc impensos tot regibus annos,

Tot data belligeræ tempora militiæ:

Et sileam vexata malis mea corpora morbis,

Vixq̃ Machaonia restituenda manu.

Addi graues populiq̃ fugas procerumq̃ ruinas,

Inflicta & miseris vrbibus exilia.

Ipsè per infestos tecum Federice labores

Multa adq̃ terra, multa pericla mari.

Tuscorumq̃ vadis, Ligurumq̃ exercitus vndis,

Postremò littus Massiliense subi.

Iam Rhodanum, Volcasq̃ feros, Vocontiaq̃ aua

Legimus, & fines Belgica terra tuos.

Bisq̃ pruinosas cursu superauimus Alpes:

Bis metas magni vidimus Oceani.

Atq̃ hîc te tandem desleuimus optime Regum,

Quantum Hecube notos fleuerat ipsa suos:

Quantum discisses fratres Cassandra capillis,

Andromacheq̃ sui dum legit ossa viri.

O fatum infelix, ô sors malè fida quid illic

Egimus: ô tristi mersa carina loco.

Cùm nullum intere à frugis genus imbre, vel estu

Redderet ingenio Musa vocata meo.

Et iam miramur, longo si pressa labore

Amisit vires paruula vena suas.

Ipsè deûm simul, atq̃ hominum celebrator Homerus

Deficeret, nedum segnis, inersq̃ lyra.

Deficeret pater ipse, & carminis autor Apollo,

Pegasidum sacras qui tenet vnus aquas.

Ergo tanta meæ cum sint dispendia vitæ

Facta, potes nostram quisq̃ dolore vicem,

Quòd non ingenio, quòd non profecimus arte,
 Quòd mea sit longo meus propè victa situ:
 Quòd mala subrepens imos, ceu pestis, in artus,
 Irruerit, fracto corpore, segnities:
 Nec pote iam lapsa studium reuocare iuuentas,
 Ingenij cum sit tacta ruina mei.
 Tu saltem bona posteritas ignosce dolori,
 Qui facit, vt spreto sit mea fama loco:
 Musarum spolierq; bonis, & nomine claro
 Vatis, & hac vltro credar habere mala.
 Profit, amicitia sanctum per secula nomen
 Seruasse, & firmam regibus vsq; fidem,
 Vosq; vel ignauo, vel tardo, parcite amici,
 Cui natura suas dura negarit opes:
 Dum tamen ambitione mala, atq; libidine turpi,
 Et caream inuisa crimine auaritia.
 Tu quoq; vel fessæ testis Cassandra senectæ,
 Quam manet arbitrium funeris omne mei,
 Compositos tumulo cineres, atq; ossa piato:
 Neupigeat vati soluere iusta tuo.
 Parce tamen scisso, seu me mea vita, capillo,
 Siue. sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVO-
CAT IN EXTRVENDA DOMO.

Dii nemorū saluete: ego vos de rupe propinqua,
 De summis patriæ mœnibus aspicio:
 Aspicio, venerorq;: caua mihi plaudite valles,
 Garrula vicinis perstrepat aura iugis.

Yee

Vos quoq; perq; focos felicia dicite ciues
 Verba, per intactas flore decente vias.
 Victima solennes eat inspectanda per aras:
 Turbaq; Palladia fronde reuincta comas.
 Mosq; vt ab antiqua repetatur origine Roma,
 Exterior forda cum boue taurus aret.
 Ac prius infosso tectum quam cingere sulca
 Incipimus, iustos thure piate Deos.
 Nulla per obductam decurrant nubila coelum:
 Candidaq; augustum concinat omen auis.
 Exurgat paries, ventos qui pellat, & imbres,
 Qui multa circum luce serenus eat.
 Adsit dispositis series concinna columnis,
 Quaeq; ornet medias crebra fenestra fores.
 Ipse biceps primo custos in limine Ianus
 Occurrat letis obuius hospitibus.
 Protinus à dextra sacra, mea turba, sorores
 Cingant virgineis atria prima choris.
 A leua nitidis stratum Pythona sagittis,
 Miretur posita Cynibius ipse lyra.
 Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
 Visendas Regum praebeat historias.
 Ac primum triplici sese defendat ab hoste
 Fernandus, rapido iam metuendus equo,
 Alfonsusq; pharetratas, dira agmina gentes,
 Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
 Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
 Alpinos adigat relinquere castra duces.
 Postremò Federicus, auito latus honore,

Dalmat

Dalmaticas grandi classe refringat opes.
 Infestosq; Deos, metuendaq; iura minatus,
 In licat nato bella gerenda suo.
 Hic bene conueniens membris variantibus ordo
 Adspiciat celebres è regione situs.
 Exhedra, Xistiq;, Tablinum, Hypocausta, Dieta,
 Et quæ priuatis vsibus apta velim.
 Atq; alia occasus, alia vertantur in ortus,
 Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notum.
 Iungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
 Et capiat structos plurima cella toros.
 O studijs placitura meis, ô mille per artes
 Ocia Pierijs nostra iuuanda modis
 Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu,
 Dum veniat fatis mitior hora meis.
 Viximus arumnas inter, lacrymosaq; Regum
 Funera, nunc patria iam licet vrbe frui:
 Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
 Restituat vati Parthenopea suo.

FINIS.

141

A C T I I S Y N C E R I

S A N N A Z A R I I N E A P O
litani, viri patricij, Epigram-
mâron Liber 1.

Ad Federicum Regem.



CRIBENTI *studium mihi tu
Federice dedisti,
Ingenium ad laudes dum trabis om-
ne tuas.
Ecce suburbanum rus, & noua prœdia
donas:*

Fecisti vatem, nunc facis agricolam.

Ad villam Mergillinam.

*Rupis ô sacra, pelagiq; custos,
Villa Nympharum domus, & propinqua
Doridos, Regum decus vna quondam,
Deliciaq;*

*Nunc mea tantum requies camœnis,
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis aura
Linquimus æstus.*

*Tu mihi solos memorem recessus
Das, & herenteis per opaca lautus
Saxa: tu fonteis, Aganippidumq;
Antra recludis.*

*Nam simul tete repeto, tuasq;
Sedulius mecum veneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegasis vnda*

Effluit, de qua chorus ipse Phœbi,
 Et chori Phœbus pater, atq; princeps,
 Nititur plures mihi iam canenti
 Ducere riuos.

Ergo tu nobis Helicon & vda
 Phocidos saltus, hederisq; opacum
 Thespiæ rupis nemus, & canoro
 Vertice Pindus.

I puer, blandicomitem laboris
 Affer è prima citharam columna,
 Affer & flores, procul omnis à me
 Cura recedat.

Principis nostri decus, atq; laudes
 Fama per latas spatiosa terras,
 Euehat, qua Sol oriens, cadensq;
 Fræna retorquet:

Quaq; non notos populos, et vrbeis
 Damnat æternis Helice pruinis,
 Quaq; feruenteis cumulos arenas
 Dissipat Auster.

Ille crescenteis veneratus annos
 Vatis, antiquum referentis ortum
 Stirpis, & clarum genus, & potentum
 Nomen auorum.

Contulit larga numerosa dextra
 Dona, & ignauæ stimulos iuuenta
 Addidit, syluas & amica Musis
 Otia præbens.

Calendæ

Calendæ Maij.

Maius adest, da ferta puer: sic sancta vetustas
Instituit, prisci sic docuere patres.

Iunge bederam violis, myrtum subtexe ligustris,
Alba verecundis lilia pingere rosis.

Fundat inexhaustos mihi decolor indus odores:
Et fluat Assyrio sparsa liquore coma.

Grandia fumoso spument crystalla Lyæo:
Et bibat in calices lapsa corona meos.

Post obitum non vlla mihi carchesia ponet
Aeacus, infernis non viret vna iugis.

Heu vanum mortale genus quid gaudia differes?
Falle diem: medijs mors venit atra iocis.

In tumulum Ladislai Regis.

Miraris niueis pendentia saxa columnis
Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.

Quid si animos, roburq; ducis, præclaraq; nosse
Pectora, & inuictas dura per arma manus?

Hic Capitolinis deiecit sedibus hostem:

Bisq; triumphata victor ab Vrbe redit:
Italiamq; omnem bello concussit, & armis.

Intulit Hetrusco signa tremenda mari.

Nèue foret Latio tantum diademate felix,

Ante suos vidit Gallica sceptræ pedes:

Cumq; rebellantem pressisset pontibus Arnum,

Mors vetuit sextam claudere Olympiadem.

Inunc, regna para, fastusq; attollo superbos:

Mors etiam magnos obruit atra Deos.

Ad Federicum Regem.

Clausa quod effossis erumpunt ossa sepulchris,

Et referant veteres putria saxa rogos:

Nimirum tanto cupiunt sub principe manes

Viuere, & ad nutus vmbra vocata venit,

Vtq; decet, longo mansuras tempore sedes

Spondent, & regnis otia leta tuis.

Quaeq; diu ambiguis tecum fortuna vagata est

Passibus, hic certa stat bene nixa rota.

Sume animos Federice: tuis hic menta periclis

Haeret: habent manas, & pia busta fidem:

Ad Ninam.

Sexcentas Nina, da precor, roganti

Sed tantum mihi basiationes:

Non quas dent bene filia parenti,

Nec quas dent bene fratribus sorores:

Sed quas nupta rogata det marito

Et quas det iuueni puella charo.

Iuuat me mora longa basiorum,

Ne me tam citò deserat voluptas.

Nolo marmora muta, nolo pictos

Dearum Nina basiare vultus:

Sed totam cupio tenere linguam

Insertam humidulis meis labellis,

Hanc & sugere, mos siunculasq;

Molles adycere, & columborum

In morem, teneros inire lusus,

Ac blandum simul excitare marmur:

Hac sunt suauia dulciora melle

Hylae

Hybleo, & Sicula liquore canna.

Hæc sola ambrosiæq̄, nectarisq̄
Succos fundere, sola habere possunt.

Quæ si contigerint mihi, tuisq̄
Admouere sinas manum papillis:

Quis tunc diuitias, quis aurum, & omneis

Asse me putet æstimare Reges?

Iam non maluerim mihi beatas

Aurora, venerisq̄ habere nocteis:

Non hebes thalamos beatiores:

Non si deserat hæc suum maritum:

Non si me roget vsquequaque: non si

Aeternam mihi spondeat iuuentam.

De natali Altilij vatis.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,

Cui rite Altilius fundit in igne merum:

Accipe seruatos hyberno frigore flores,

Quæq̄ madent Siculis annua liba fauis.

Quandoquidem magnum Latio, rarumq̄ dedisti

Pignus, & Aonijs non leue nomen aquis.

At tu, sic tristeis nunquam experiare tenebras,

Sic Phœbi nitido semper honore mices:

Fausta precor, longos tamen expectata per annos,

Altilioq̄ tuo concolor vsq̄ redi.

Ad Federicum Regem.

Hybernas tibi Pampineis cum vitibus vuas

Mittimus, ô regni gloria, honosq̄ tui.

Præla vacant, riget omnis ager, spumiantia tandem

Musta silent: mensis est tamen vva tuis.

K

Iam

Iam pater Autumnus vernantia lilia mittet,
Talia si medio frigore bruma dedit.

De expeditione Alfonsi Regis.

Venturos olim Romana ad moenia Turcas,

Dixerunt vates: credite, vera canunt.

Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem

Expectas fatis anxia Roma tuis.

Pone metum, vincet: sed te meliora manebunt

Imperia: Alfonso principe maior eris.

In tumulum Lauræ puellæ.

Et lachrymas etiam superi tibi Laura dedissent:

Fas etiam superos si lacrymare foret.

Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas

Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.

Sed quamvis homines tangant tua fata, Deosq̃:

Nulli flebilior, quàm mihi, vita iaces.

Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras,

Et datur Elysium sic habitare nemus.

De partu Nisææ Charitei
coniugis.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas,

Scinditur incerta seditione polus.

Pierides puerum, Charites optare puellam:

His Venus, ast illis docta Minerva fauet.

Astat amans Veneri Mauors, Phœbusq̃, Mineruæ

Magnanimusq̃, æqua Iuppiter aure sedet:

Cùm subito aurato surgit puer improbus arcu,

Et cœlum notis territat omne minis.

Assensere metu superi: pater ipse Deorum

Risi

Risit, & Aonias iussit abire Deas.

Exultat palma Venus, & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

Ad Federicum Regem.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
Audacine quis stringeret arma manu:

Deposuisse tuum vel primus diceris ensen,
Et monstrasse palam primus inerme latus.

Quid maius popalisue tuis Federice, vel vrbi
Accidere huic nostra per tua dona potest?

Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis viuere posse tuis.

Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium, cum Rex, quod iubet ipse facit.

De emendatione Catulli ad

Iouianum.

Doctus ab Elysiaredeat si valle Catullus,

Ingratesq; trahat Lesbia sola choros:

Non tam mendosi mœerebit damna libelli,

Gestiet officio quàm Iouiane tuo.

Ille tibi amplexus, atq; oscula grata referret,

Mallet, & hos numeros, quàm meminisse suos

De Borgia, Alexandri Ponti-
ficis filio.

Qui modò prostratos iactarat cornibus vrsos,

In latebras taurus concitus ecce fugit.

Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto

Cingitur, & notis vix bene fudit aquis.

Terruerat monteis mugitibus: obuia nunc est,

Et facilis cuius præda sine arte capi.
 Sed tamen id magnum, nuper potuisse vel vrsos
 Sternere, nunc omneis posse timere feras.
 Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ,
 Amphitheatralis reddit arena iocos,
 Ad eundem, dum ab Vrfinis
 premeretur.

O taure, præsens qui fugis periculum,
 (Nam te nec odio, tædioue tam bonas
 Spreuisse sylvas, tam bonos putem lacus)
 Dic quis propinqua nubibus, tibi iuga
 Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
 Sudata, cornibus, tuiq; prælijs
 Deuicta? quis saltus, & amnium vberes
 Cursus, torosq; marginum virentium?
 Quis vda riuus præta? quis recondita
 Nemora? quis umbras sibilantium arborum
 Male aduocatus abstulit tibi Deus?
 Non amplius videbis, ah miser, miser,
 Amata regna, non videbis amplius
 Tuos amores: non licebit, heu, tibi
 Posthac cubanti sub genistulis tuis,
 Mollire fulto niueum amaraco latus,
 Audire voces ruminantium gregum,
 Meridianum non inire somnulum.
 Quæ nunc adibus Tesqua? quæ petes loca
 Miselle taure? quas subibis ilices?
 Vbi myrica? vbi virentis arbuti
 Iucunda sedes? vbi salicta, & omnibus

Eheu

Eheu iuuenca praeferenda pascuis?
 Iuuenca solos qua relicta ad aggeres
 Padi sonantis, heu malum sororibus
 Omen, dolenteis inter orba populos
 Te te requirit, te reflagitans suum,
 Implet querelis nemas, & vsq; mugiens
 Modo huc, modò illuc furit, amore perdita:
 Omnia peragrat arua, lustrat omnia,
 Numquà bisulca signa cernat vngula:
 Querit per alta montium cacumina,
 Quarit per ima vallium cubilia,
 Memor locorum, non tamen sui memor:
 Te mane primo, te rubente vespero
 Luget: nec illam Luna cùm recurreret
 Cælo, nec atra noctis alma sidera
 Videre dormientem. abire flumina,
 Abire Solem, abire cernit omnia:
 At ipsa mœstam sola non abit domum,
 Humi recumbens strata sub nudo aethere.
 Hanc & puella nemorum, & ipse corniger
 Sylvanus aspicit: hanc bubulcus intuens,
 Miser bubulcus, nec iuuare eam valens,
 Tantum, quod vnicum in malis refugium habet,
 Suspirat, ingemit, deum inuocat fidem,
 Iratus vrsis, quod coegerint procul
 Abire syluis albulum iuenculum,
 Et tam venustam clamitare buculam.

In gemmam suam.

Hec, mihi qua roseos iussit sordere hyacinthos,

Et nitet articulis vnica gemma meis,
 Cuius in exiguo ductor stat Troicus orbe,
 Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer:
 Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
 Et vili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras, nec te Sinuessæ pudebat
 Hoc decus heu terris occuluisse tuis.

Scilicet Aeneam natumq; patremq; gerentem,
 Ignibus ereptos obrueresq; Deos?

Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,
 Nec te tam turpi dedecorare nota.

Et dubitem Belgasq; feros, rigidosq; Britannos
 Hac comite ignotos & penetrare sinus?

Hac est Iliacos pietas spectata per igneis,
 Cum verita est profugos ledere flamma deos,

De Venere & Marte.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem,
 Distrinxit teneram sibula adunca manum.

Sensit, & ante Iouem ridens ait emula Pallas:
 Bella iterum gessit cum Diomede soror.

De Endymione, & Luna.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
 Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.

At postquam niueæ conspexit munera lanae,
 Posthabuit notas Endymionis oueis.

Qui simul ac tristeis somno inclinaret ocellos,
 Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

De Ferdinando iuniore.

Corniger æsculea Faunus recubabat in vmbra,

Cum

Cum propè latrantes sensit adesse canes.
 Mox iuuenem superis similem, diuināq; tela
 Conspiciens, trepido sic mouet ora sono:
 Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo,
 Iam iam linquo omneis te veniente feras.

De Poggio Florentino
 historico.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem,
 Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

De Barth. Platina.

Ingenia, & mores, vitasq;, obitusq; notasse
 Pontificum, arguta lex fuit historia.
 Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinae,
 Hoc Platina est, ipsos pascere Pontifices.

De pace post Sexti mortem.

Dic vnde Alecto pax hæc effulsit, & vnde
 Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

De Diana, & Ferd. I I.

Errabat Diana suis immixta puellis,
 Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis:
 Atq; ait: huc Nymphæ concedite: nanq; propinquas,
 Qui regat in seuas certius arma feras.

De mane, & vespere.

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; puellas
 Querere, & herbofo ducere monte choros.
 Decliuis, vitreas suadet descendere ad vndas,
 Doridaq; & lusus ô Galatea tuos.
 Causa patet: quia sublimeis cum tendit in arces,
 Nos quoq; per saltus, & iuga summa rapit.

K ↑

Cum

Cum verò Hesperios petit ima Tethyos amneis,
 Exemplo ad fonteis nos vocat ipse suo.

Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
 Ardua, caeruleis vespere gaudet aquis.

De Vulturno, & puero Regio.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
 Et tardos dura compede ferre pedes.

At magis occulto mirabimur vrier igni,
 Et puerum tota nocte vocare suum.

Tunc etiam formosa puer vaga flumina torques?
 An fuerit reges perdomuisse parum?

Quinetiam combure Deos, dominoq; Deorum
 Arma moue. & pulso da Ganymede merum.

In Quintium.

Clara tibi videor scripsisse epigrammata Quinti,
 Sunt fatior: medio scripsimus illa die.

Tu latebras obscurus amas: quia lumine nullo,
 Atq; intempesta scribere nocte soles.

De Mercurio, & Amore.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori,
 Aliger incauto subripuit faculas.

Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum?
 Sed non inuenta risit Amor pharetra.

In tumultum Annibalis.

Annibal huc victas secum Carthaginis arceis
 Transtulit: hac ambos terra Libyssa tegit.

De Venere, & Iunone.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis,
 Inguina setosus candida rupit aper.

Accurrit

*Accurrit miseranda Venus. tum nupta Tonantis,
 Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.
 In Fabianum.*

*Esse tibi sapiens, & vir Fabiane videris:
 At mihi nec sapiens, nec Fabiane vir es.
 De Prætores præfide deside.*

*Ait nefastas esse nundinas Prætor,
 Fati recusat: quid nefastius dicas?
 Atrementum scriptorium.*

*Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
 Mandet vt æternis scripta voluminibus.*

*Scilicet hoc illud, vatam volitare per ora:
 Hoc est, Pyramidas vincere Nile tuas.*

*Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
 Eripit inuiso nomina nostra rogo?
 Ad Federicum Regem.*

*Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
 Arguar, aut latam non celebrasse diem:
 Mittimus hybernis seruat as mensibus vuas,
 Insuper & faustas addimus ore preces,
 Vt mihi qui nitido cum Sole renascitur annus,
 Felici redeat candidus vsq; pede.*

In Mancinum.

*Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
 Fas violare putat quid putat esse nefas?
 Tumulus Maximillæ.*

*Hic, hinc siste precor gradum viator,
 Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
 Quæ cum frigiduli inuent amores,*

K S

BB

Et lusus, Veneresq̄, Gratiaq̄,
 Hanc illi misera seuera Clotho
 Pro dulci thalamo domum parauit.
 Has matri dedit, has patri querelas
 Pro plausu, choreisq̄, nuptiarum.
 Quid firmum tibi, quid putes viator
 Mansurum inuiolabile, aut perenne?
 Si quæ delicia iuuenulorum,
 Et decus fuerat puellularum,
 Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
 Luctus perpetuus iuuenulorum,
 Aeternæ & lacrymæ puellularum.

De mirabili vrbe Venetiis.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in vndis
 Stare urbem, & toto ponere iura mari:
 Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iupiter arceis
 Obijce, & illa tui mœnia Martis, ait.
 Si pelago Tybrim præfers, urbem aspice vtramq̄,
 Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

De Alfonso Duce Ca-
 labriæ.

Alfonfus magnum dum traicit Apenninum,
 Castraq̄, non solita primus in Alpe locat:
 Armorum sonitus, galeasq̄, arataq̄, tela
 Sylvarum dominum pertimere Deæ.
 Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
 Assueti imbelleis antè videre feras:
 Spectaruntq̄, procul celsa de rupe silentes:
 Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.

Atq̄

Atq; aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium vobis Urbis, & orbis erit.

De Innocentio VIII. Pon-
tifico Max.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

Ad Venerem.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post vris acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia: aut toruo lumine bella moue.

De Galla.

Omnes, quos scripsi, versus vult Galla videre,
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

De vetustino.

Emit sepulcro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredes,
Iratu æquè mortuisq; viuisq;
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo,
Habitat sub vrbe scandulis tribus tectus,
Ne pensione degrauetur, aut sumptu.
Dormit grabato, quo nec ipse iam vellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.
Cœnat per hortos alliumq;, capasq;
Et salgamorum iure, liuidos caules:
Vel, si quid optat vnctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut è cleaca colligit meras sordes,

Rutrem

Putrem palumbum, mortuumue caponem.
 Et doliorum turbidam bibit facem,
 Tanquam Falernum consulare, vel Chium,
 Opimiana quod refuderint cellæ.
 Nec iam profestis hoc, sed idibus tantum
 Sacrisq; potat ferculis calendarum.
 Et manè veste currit anxius raptæ
 Al architostos, marmorumq; sectores,
 Ut de sepulchro conserat nouas liteis.
 Quos iam misellos pessimis modis multat,
 Ducit, reducit, distrahit, rapit, vexat,
 Per angiportus, vinculosq; cliuosq;
 Et per ruinas vrbis, & per anfractus.
 Monstrat theatra porticusq; priscorum,
 Arcusq; claris principum sacros armis:
 Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
 Et quicquid aliis fornicum subest cliuis:
 Nec iam fauissas linquit, & nigros manes.
 Demum trecentis cum laboribus fractos,
 Et aestuanteis pariter, & fame siccos
 Vix officina post meridiem reddit
 Iam feriata, vectibusq; adhuc clausa.
 Culpat coronas, Zophorumq; permutat:
 Spiras reformat, & scapos columnarum:
 Et nunc Hetruscas, nunc Corinthias mauuls:
 Nunc Doricarum laudat ordinem tantum,
 Gustas, triglyphos, tancias, thoros, plinths.
 Quid cum columnis nunc tibi Verustine,
 Aut cum voluis, ionicisue puluibus?

Dormi

Dormi miselle, sat diu laborasti:
 Cœnare fessos & aliquando permitte.
 Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
 Cadaver istud vel gemonys conde.

In tumulum Neæræ.

Quæ voces? Charitum quæ circum pompa? Neæræ.
 Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
 Vnde pyra? ex pharetra, quinam struxere lepôres.
 Ast hæc illacrymas quæ legit ossa? Venus.
 Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
 Tu tegis in terris siquid honoris erat.

De Hybla.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli,
 Hybla suburbano nuper humata solo:
 Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
 Accipe de lacrymis humida ferta meis.
 Te rosa, te viola, te mollis amaracus ornet:
 Te pia suspensio pondere velet humus.
 Et tibi, quod rara possunt sperate puellæ,
 Contingant vatis carmina docta tui.

De Aufidio.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipsum
 Altius exquirat, quò videat cerebrum:
 Ingemit Aufidius, quid me chirurge fatigas?
 Cum subij rixam, non habui cerebrum.

Ad Alfonso.

Qui prius Herculeæ sensit Leo vulnera claua,
 Hic alfonsæ tuos corruet ante pedes.
 Quæq; viret nostras quercus passura secures,

Deseret

Deseret immundos fulmine tacta sues.
 Victa dabit Bellona manus: Pax arua reuifet:
 Claudentur dira Marte sedente fores.
 Tunc pia Parthenope latos tibi ducet honores:
 Per fora, per vicos ocia vulgus aget.
 Seberhosq; pater fluiuis metuendus Hetruscis,
 Aurea caruleum tollet ad astra caput.

In Lydam.

Cum dixi medio tibi macram algere sub aestu,
 Non dixi fluium Lyda: quid ergo? cutem

In Ollum.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
 Nil mirum: leuius dicere, quam facere est.

Ad Rufum.

Tanquam prisca mihi, saxoq; inuenta vetusto,
 Disticha Rufe soles saepe referre tua.
 Stultum aded me Rufe putas? ego tam mala credam
 Carmina Romano marmore posse legi?
 Archemoro longos affingis Nestoris annos:
 Andromaches puerum Laomedonta vocas:
 Desine mentiri Pyliam, Phrygianq; senectam.
 Sint vetera hac alijs, mi noua semper erunt.

De Cyparisso puero.

Flebat adhuc mcerens ceruo Cyparissus adempto,
 Cum sua conspexit cortice membra tegi.
 Delius exclamat: quid nostro sylua dolore
 Crescis? tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

De Harmosine.

Harmosinem quisquis seu vir, seu foemina vidit,
 Deperit

Deperit: anne oculos Actius vnus habet?

In Alexandrum v i. Pont. Max.

Piscatorem hominum ne te non Sexte putemus,

Piscaris natum retibus ecce tuum.

In eundem.

Europen Tyrio quondam sedisse iuuenco

Quis neget? Hispano Iulia vecta boue est,

Ille sed astrigere partem vix occupat orbis:

Hic coelum, atq; deos sub ditione tenet.

Vnde igitur, si par meruium, non par quoq; fatum

Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

De Iucundo architecto.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:

Iure tuum potes hunc dicere pontificem.

De Aenea, & Didone.

Immemor ab misera cur enssem linguis Elisa

Nate dea? profugas non grauat ille rates.

Anne parum fuerat causam dare mortis acerbae,

Ni ferrum fugiens tu quoq; triste dares?

Tolle precor tumidas tecum hoc, iam tolle per vndas.

Discessu, fatis est, si perit illa tuo.

In Cæcilianum.

Si tibi per genium fas est iurare Mineræ,

Per Veneris flauas Cæciliane comas:

Nec iubar excipitur Solis, nec cornua Phœbes,

Nec Capitolini crura, caputq; patris:

Cur mihi tu ventrem, cur intestina deorum,

Hispana tactus relligione, sonas?

Non pudet heu coelum rebus foedare pudendis?

An credis magnos hac quoq; habere deos?

Ad Marinum Caracciolum.

O dulce ac lepidum Marine factum,
 Dignum perpetuo ioco, atq; risu,
 Dignum versiculis, facetijsq;
 Necnon & salibus Marine nostris.
 Ille maximus vrbis imperator
 Caesar Borgia, Borgia ille Caesar,
 Caesar patris ocellus, & sororis,
 Fratrum blanditiæ, quies, voluptas.
 Montis populus ille Vaticanus:
 Ille inquam domine vrbis inquinator,
 Caesar Borgia, Borgia ille Caesar,
 Cinedi patris impudica proles,
 Mæchus ille sororis, atq; adulter,
 Fratrum pernicies, leues, sepulchrum,
 Montis bellua tetra Vaticanus,
 Quingentas modò qui vorauit vrbes,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Vrbes sub ducibus suis quietas,
 Quascunq; aut Latium ferax virorum,
 Aut Campania pinguis, aut per alta
 Diuisi iuga continent Sabini,
 Hisq; ingessit Ariminum, Pisaurum,
 Vrbinum, Populoniãq; magnam,
 Camertes pariter, Forumq; Liui,
 Corneliãq; Forum, Faucentiamq;
 Et quantum Aemiliae est, Hetruriaq;
 Quantum circuitu hinc & inde longo,

Neptunus

Neptuni lauat aestimantis vnda.

At nunc quis neget esse opus Deorum?

Cum vecors, animi impotente morbo,

Quarit plura, nec est potis misellus

Explere ingluuiem periculosam.

Ecce ecce euomit: ô Iouem facetum,

Opulchram Nemesim, ô venusta fata.

Verum scilicet id Marine, verum est

Quod dici solet, en fides probat nunc:

Fortunam si auidè vorare pergas,

Eandem malè concoquas necesse est.

Vt iure euomere hunc putemus ipsum,

Qui tantum miser hausit oppidorum.

At id omne, quod hausit, oppidorum,

Quod quinq; assiduis vorauit annis,

Imbutus scelere, & malis rapinis,

Scis quot euomit diebus? vno.

O lucem niueam, ô Iouem facetum,

O pulchram Nemesim, ô venusta fata,

O dulce, ac lepidum Marine factum.

In Alexandrum v. i. Pont. Max.

Visuram se iterum Sextum cum Roma putaret,

Pro Sixto Sextum vidit, & ingemuit.

De Cæs. Borgia.

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia. quid ni?

Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

Ad eundem.

Omnia vincibas: sperabas omnia Cæsar.

Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

L

Dies

Dies genialis.

Aureli perfunde meis vnguenta capillis
 Tu super, & vernas sparge Nearcherofas,
 Sed prius aestiuum ramis defendite Solem,
 Et viridi mollem sternite fronde torum.
 Non pluma, non picta iuuant me stragula, nec quae
 Pauonis vario sponda colore nitet.
 Largo coronata disponite pocula mensa,
 Satino & gelidas ad sociate niues:
 Certatimq; leues potanti inducite somnos.
 Sic iuuat etatis ducere fila mea.
 An scimus miseri, quid lux ventura minetur?
 Viuamus: mortem fallere nemo potest.

Ad Amicam.

Da mihi tu mea lux tot basia raptā petenti,
 Quot dederat vati Lesbia blanda suo.
 Sed quid pauca peto, petijt si pauca Catullus
 Basia? pauca quidem, si numerentur, erunt.
 Da mihi, quot caelum stellas, quot littus arenas,
 Syluaq; quot frondeis, gramina campus habet.
 Aëre quot volucres, quot sunt & in equore pisces,
 Quot noua Cecropiae mella tuentur apes.
 Hac mihi si dederis, spernam mensasq; Deorum,
 Et Ganymedae pocula sumpta manu.

In annum iubileum Alexandri

v i. Pont. Max.

Pollicitus caelum Romanus & astra sacerdos,
 Per scelera, & caedeis ad Styga pandit iter.

Ad

Ad Bassum de Phyllide.

Cum de cathedra Basse surgeret nuper
 Mammosa Phyllis, tunica mollis, ut saepe
 His accidit, qui obesulas habent clunes,
 Intrauit illuc vnde prodeunt aure,
 Quae te Sabaeis messibus nihil spirant:
 Quod ut animaduertit dicaculus quidam,
 Urbaniozem ut se faceret, ait ridens:
 Heus Phylli, quis nam mordicus tenet vestem?
 Vorabit hanc, ni praecaves. Ad hunc Phyllis,
 Imò, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
 Accede pupè, basiare te nam vult.

Ad Vesbiam.

Aspice, quàm varijs dstringar Vesbia curis.
 Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
 Sum Nilus, sumq; Aetna simul: restringite flammam
 O lacrymae, lachrymas ebibe flamma meas.

Ad Aeglen.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Iuppiter Aegle:
 Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

Ad Pulicianum.

Ait nescio quis Pulicianus,
 Ni pulex mage sit vocandus hic, qui
 Vnus grammaticus, sed his minutis
 Vel longè inferior, minutiorq; est,
 Diuinumq; sibi passerem Catulli
 Haud quaquam bene passerem sonare,
 Nec iam id esse, quod autument legentes:
 Sed quod versiculis parum pudicis

Ludens innuat ipse Martialis
 Da mihi basia, sed Catulliana:
 Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
 Donabo tibi passerem Catulli,
 Ut sit, quod puero poëta possit
 Post longas dare basiationes,
 Quod saluo nequeat pudore dici.
 Proh dij, quàm vafer es Puliciane,
 Solus qui bene calleas poëtas.
 Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
 Mutandum quoq; suspicaris illud,
 Quod nunc illepidumq; & infacetum
 Mendosis epigrammaton libellis
 Insulse legit imperita turba:
 Sic forsitan tener ausus est Catullus,
 Magno mittere passerem Maroni,
 Cùm sit simpliciuq; rectiusq;
 Mitti, dicere, mentulam Maroni.
 Sed quid vos Aganippides puella
 Ridetis? meus hic Pulicianus
 Tam bellum sibi passerem Catulli
 Intra viscera habere cocupiscit.

De eodem.

Vanas gigantum iras, & impetus graueis
 Miratur aliquis audiens mortaliū,
 Ausumq; cælo vincula inferre irrita
 Seuum Typhoëa, cum iugosum Pelion
 Adderet Olympo, matre nec Terra satum:
 Agnosceret sese, impium donec pater

Iratius

Iratus ardenti igne substulit caput,
 Ut par erat: nam quis petat sanus Deos?
 At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortaliū?
 Iners, pusillus, vnus, heu pulex ciet
 Turmas, cohorteis, copias, manipulos
 Muscarum, & altos scandere adparat toros
 Heroum, opacis qui sub vmbriis arborum
 Strati, ac perenni flore subfulti caput,
 Ducunt quietem perpetem, eternam, optimam:
 Nec nostra curant dicta, vel facta amplius,
 Ut qui beatos incolant tui locos,
 Et nomen alta in arce sacrarint suum,
 Functi periculis, & malis laboribus,
 Cunctasq; fortuna improba calcant minas,
 Nedum pusilli pulicis morsus leueis.
 At tu moleste, amare, vesane, impie
 Pulex, inepti concitator agminis,
 Quò proripis te? quò vocas muscarias
 Istas phalanges? quò volatilibus globos
 Impellis audax? i procul miser, miser,
 I criminosè maximam in malam crucem,
 Haud fas quietas manuum sedeis Deūm
 Muscas subire, pulicumq; copias.
 Nil hīc negoci vel tibi, vel pessimis
 Tuis maniplis: quid moraris impie?
 Abi profundam in noctem, & vltimum Chaos.
 Speranda certè gloria hīc nulla est tibi.
 Quos dī probauere semel, hos senper probant.

Actæon marmoreus.

*Viderat Ideo nudas in vertice Diuas**Phryx Paris, & dixit, Vincis viranq, Venus.**At si Gargabijs quam nos male vidimus vndis,**Vidisset: poterat dicere, Cede Venus.**Orpheo respicienti.**Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,**Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.**Echo loquitur.**Vidi, arsi, fleui, tristemq, (heu fata) repulsam**Spretatuli: sum nunc vox, sonus, aura, nihil.**Eadem iocatur.**Cum facie caream, quaris, cur dicar imago:**Cum tua verba sequar, dic, vbi lingua mea est?**In malum librum.**Si sapias, hospes abi miserum neu tange libellum,**Non hinc Mæoniden, Virgiliûm ue leges:**Sed fœdas Bauj chartas, & olentia Mæui**Carmina, Romani dedecus eloquij.**Quid dubitas sacros incendia poscere lucos,**Annuerit liquidas si dare Phœbus aquas?*

ACTII

ACTII SYNCERI

SANNAZARI NEAPOLITANI, viri patricij, Epigrammâton
Liber II.



Um vehor picta vacuus phaselo,
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc benè hærenteis scopulis laboro
Vellere conchas:

Tange vocaleis studiosa chordas
Musa, & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta

Regis amati.

Qualis herboseo spatiata campo
Virgo, iam matris decus, & voluptas,
Nectit è solis violis coronam,
Cætera linquens:

Hic tibi veras imitata turreis
Tot simul pinnis, niueisq; tectis,
Rupe Mergillina sedens propinquum
Spectat in æquor,

Adsit eximo Galatea funda,
Nil timens, sæuos Polyphemi amores,
Nec mihi durum resluens canenti
Obstrepat vnda.

Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis,
Cum puer celsas penetrauit Alpeis,
Saxaq; Rheni.

L 4

Texerit



Texerit latis pelagus carinis

Dalmatūm diteis populatus vrbeis:

Senserit presso propè fulminantem

Ore Timaeus:

Cinxerit sacra meritum corona

Et caput, Gallos quoniam feroceis

Contudit: totas reuocarit Orci ex

Faucibus vrbeis.

Nil tamen maius, nihil egit vnquam

Fortius, quàm quòd titubante regno,

Cum sibi sceptrum, & diadema posset

Sumere tutus,

Coniugem charam, propriosq; natos

Liquit, & fidas lacrymas clientum,

Fratri heu pulsam sobolem secutos

Per mare vastum.

Ergo nunc illi moderator alti

Aetheris, cui sunt pia facta cura,

Regium frontis decus, & negatos

Addit honores.

O fides, rarum, placidumq; numen,

O, mihi nullis reticenda seclis,

Tete ego aeternum prece, victimisq;

Pronus adorem.

De Andrea Matthæo Aquiuuo.

Cernis, vt exultet patrijs Aquiuuus in armis,

Duraq; spumanti frena relaxet equo?

Quis miteis illum Permessi hausisse liquores

Credat, & imbelleis excoluisse lyras?

Consuet.

Consurgunt niuea fulgenti in casside crista:

At clypeus torno Gorgonis ore turget.

Macte animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,

Qui Martem doctos cogis amare choros.

Hæc ducis est virtus, non vni insistere palma,

Sed nomen factis querere, & ingenijs.

In bubonem.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor

Adegit, importunum inire prælium,

Isto indecenti rostro, & alis luridis?

Quid bellicosæ volucris insulse asperos

Laceßis vngueis? desine miser, dum licet,

Ne dormientis excites somnum tuo

Cùm maximo (vt par est) malo, ac clade vltima,

Sed peruenire vis in ora vulgi, & hæc

Via cupis scelestæ fieri notior?

Non assequere, nec profectò tam bono

Fruere fato. An hoc pudendo sanguine

Se tingat aquila fulminum & cæli immemor?

Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

In Lucretiam de Alexandro

Sexto.

Ergo te semper cupiet Lucretia Sextus.

O fatum diri nominis: hic pater est?

Ad Mathonem.

Vt mandem victura meis tua nomina chartis,

Dicis amicitiam te Maibo velle meam.

Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,

Quos noster Latia vexit in astra tuba.

L S

Dumq;

Dumq̄ ego sum tanti te iudice, venit ab horto
Cum donis holitor b̄sue semelue tuus:

Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis. & fida pignus amicitia.

Mattho, quàm felix & amico, & vate reperto es.

Quam felix horto, muneribusq̄ tuis,
Si quod dijs genitis vix tot peperere labores,
Id tibi lactuca prototomiq̄ dabunt.

De patria Homeri.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, A-

Cedite iam: cœlum patria Mæonida est. (Ithene)

De Luna, & Pane.

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas

Pæn captus forma candida Luna tua.

Cumq̄ leui calamos cera coniungeret, addit,

Prædata es sensus tu quoq̄ canna meos.

In tumulum Amaranthæ.

Hic Amarantha iacet, quæ si fas vera fateri,

Aut Veneri similis, vel Venus ipsa fuit.

Ad Ferrandum Regem.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis

Secula: nam sub te principe nemo metit.

De Summontij pietate.

Excitat obstructas tumulis Summontius umbras,

Impleat vt sanctæ munus amicitia.

Vtq̄ prius viuos, sic & post fata sodales

Observat, tristes & sedet ante rogos.

Nec tantum violas cineri, ac bene olentia ponit

Seria, sed & lacrymis irrigat ossa p̄ys.

PATUA

Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis,

Cum possint longam saxa timere diem.

At tu, viuaci quæ fulcis nomina fama,

Poscenti gratas Musa repende vices:

Vt quoniam dulceis optat sic viuere amicos,

Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

De Venere, & Diana.

Incultam aspiciens syluis Cytherea Dianam,

Risit, & Antendes retia semper? ait.

Cui dea casta: Feris cur non ego retia tendam,

Tendere si potuit vir tuus illa tibi?

Ad Aeglen.

Absentem quæris, præsentem despicias Aegle,

Non redamas, sed me vis in amore mori.

De Venere, & Priapo.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:

Saua q̄, fœminea sumpserat arma manu.

Pone Dea, exclamat petulanti voce Priapus,

Pone, decent istas hæc magis arma manus.

In Gelliam.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis,

Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

In Flaccum.

Non largitur opes, & vult epigrammata Flaccus,

Iure suo hæc poscit, vult sibi verba dari.

De Peto compatre.

Petus delitie tua Dione,

Vni cui charitum sales beatos,

Cui fontes dederas facetiarum.

Ac risu simul eleganter omnes,
 Petus mortuus est tuus Dione,
 Petus compater vsq₃ ad astra notus.
 Qui puro niueæ colore montis
 Vincebat nitidissimos olores.
 Cui de lacteolis tuis papillis
 Donarunt violas Iocug₃, Amorq₃,
 Donauit teneram Thalia myrtum.
 Mox promens citharam decentiorem,
 Versus addidit eruditiores.
 O sæua nimium, maleq₃ Parca,
 Vestros non potuit tenere fusos
 Petus: qui rapidas domare tygres,
 Qui duras potuit mouere quercus,
 Vestras non potuit colos morari.
 Sic, sic occidis, heu miselle Pete:
 Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
 Quæ te per Paphon, & Gnidon videntem,
 Per colles Amathuntios vocauit,
 Fatis eripuerè tam malignis.
 At non vnanimis tui sodales,
 Quos tu pectore tam pio colebas,
 Quos tristes obitu tuo relinquis,
 Hoc duro tibi defuere casu.
 Quin me trans Ligerim, ferosq₃ Celtas,
 Lustrantem Morinûm pigras paludes.
 Dum quæro Oceani vltimos recessus,
 Veris nuntius obruit querelis.
 Ergo quid tibi tam vagus viator,

Cui

Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
 Colles Pausilypi, nec ipse adesset
 Sebethos pater, aut pater Veseuus,
 Inferre exequiarum amice possem?
 Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus
 Alterna veniens retundit vnda,
 Accessi, & procul angulo in supremo
 Stans supra pelagi alluentis aestus,
 Manes terq³, quaterq³ conuocaui.
 Hic fudi lacrymas amariores:
 Hic vici gemitus vel vnus omnes,
 Omnes & simul omnium querelas.
 Mox quamuis cineri tuo decentem
 Pontanus tumulum pararit, ac te
 Cognatas veneratur inter vmbas:
 Quamuis & diuturnius sepulchrum,
 Quod nec secula vincere ipsa possint,
 Diuinis paret excitare chartis:
 Nostrum non tibi qualecunq³ munus
 Inter frigora, solitudinesq³
 Cessauit, nec honore te supremo
 Fraudauit miser: hoc scit ipsa Tethys,
 Scit late Oceani vnda Gallicani.
 Stant ara tibi, stat, videnda nautis,
 Terreni tumuli pusilla moles.
 Et buxus super, & dicata quercus.
 Nam myrtum regio illa non habebat.
 Quae iussit pietas sacrare, vt esset
 Natura tibi terminus sepulchrum.

ignes

Ignes nocturni Romæ.

Aspicias, vt picti vultus imitetur olympi,

Certet & astriferos vincere Roma polos.

Scilicet hos Auguste tibi largitur honores,

Ne cupias magni tecta videre iouis.

Alta coronata iactant incendia turre:

Et Vaticano fulmina monte tonant.

Dumq; palam tantos cupit ostentare paratis

Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:

Viuant astra, inquit, summo contenta Tonante,

Parcat Augusto dummodò Roma suo.

De Tyrannis, & Bruto.

Cum tot Tarquinius passim consurgere cernas

Miraris, Brutum cur ferat Italia?

In tumultum pueri.

Nate patris, matrisq; amor, & suprema voluptas,

Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.

Busta eheu, tristeisq; notas damus, inuida quando

Mors immaturo funere te rapuit.

De Hercule, & Ganymede.

Palluit Alcides teneri Ganymedis amore:

Et vetus amissi cesserat ardor Hyle.

Quid linquit nobis puer hic? ait vxor: honores

Eripuit quondam, nunc rapit ecce virum.

In Vsentem crapulatore.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Vfens:

Ista olim. quid nunc? aut vomit, aut comedit.

In degenerantem.

Nomen aui, non fata refers: diceris ab illo

Alter

Alter, sed iuuenis tu, precor, ille senex.

De Ioue & Cupidine.

De Veneris nato quæstæ est Dictynna Tonanti,

Quod minus ille puer promptus ad arma foret.

Tum pater accito ostendens graue fulmen Amori,

Hoc tibi saue puer spicula franget, ait.

Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:

Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

In Riccium.

Aegrotat sedis vitio, & malè Riccius audit.

Quid si esset surdis Riccius auriculis?

De Danaë, & Ioue.

Formosam Danaën munibat ahenea turris:

Et satis hoc vanus credidit esse pater.

Indoluit, tenera miseratus fata puellæ

Iuppiter, & subito factus amator, ait:

Ergo arcere potes natam diuisq̃, virisq̃:

At si non arces imbribus, imber ero.

De Lucio Grammatista.

Nocteis, & nocteis iterat dum Lucius, illi.

Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

De Alexandro VI Pont. Max.

Bello, inimicitis, furtisq̃, & cadibus haustam

Italiam cernis Sexte, & obire potes?

De eodem.

Dic in amicitiam coëant & foedera iungant

Mortales, dixit Sextus, & occubuit.

Epitaphium eiusdem.

Fortasse nescis, cuius hic tumulus fiet.

Ad Pa

Adsta viator, ni piget.
 Titulum quem Alexandri vides, haud illius
 Magni est, sed huius, qui modo
 Libidinosus sanguinis captus siti
 Tot ciuitates inclytas,
 Tot regna vertit, tot duces letho dedit,
 Natos vt impleat suos.
 Orbem rapinis, ferro, & igne funditus
 Vastauit, hausit, eruit:
 Humana iura, nec minus caelestia,
 Ipsosq; sustulit Deos:
 Vt scilicet liceret (heu scelus) patri,
 Natae sinum permingere,
 Nec execrandis abstinere nuptijs
 Timore sublato semel.
 Et tamen in vrbe Romuli hic vel vndecimi
 Praesidet annis Pontifex.
 Inunc Nerones, vel Caligulas nomina,
 Turpeis vel Heliogabalos.
 Hoc sat viator: reliqua non sinit pudor.
 Tu suspicare, & ambula.

De eodem.

Mirum, si vomuit nigrum post fata cruorem
 Borgia: quem biberat, concoquere haud potuit.

De eodem.

Nomen Alexandri ne te fortassa moretur
 Hospes, abiacer hic & scelus, vitium.

De Vulcano, & Venere.

Horrida caelicola narrabat praelia Mauors,

Sanaq;

*Sæuaq̄, terribili capta trophæa manu:
Quod Venus audiret, doluit Vulcanus. & Heius tu,
Inquit, an expectas, vt mea vincla canat?*

De seipso.

*Miraris liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.*

*Mirror ego, in teneis potius non isse fauillas,
Assidua carpant cum mea corda faces.*

*Scilicet vt misero possim superesse dolori,
Sic lacrymis flammæ temperat acer Amor.*

De Hercule, & Ioue.

*Pendebat Phrygiæ Tirynthius ore ministri,
Delicias magno dum facit ille Ioui.*

*Tum pater: Haud equidem faui, fortissimè, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylam.*

De Venere, & Pallade.

*Induerat thoraca humeris, galeamq̄, decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.*

*Nil opus his, Sol, Diua, inquit, sumenda fuerunt;
Cum vos ferratæ circuire plagæ.*

Catonis tumulus.

*Hic, vbi libertas, magni & iacet vmbra Catonis,
Quam melius poterant Cesaris ossa tegi?*

De Venetorum signis.

*Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes,
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.*

De Andrea Matthæo Aquiuio

Duce Hadriæ.

Mæsta Bituntina duxerunt otia Nymphæ,

M

Nes

Nec Faunis solitos exhibuere choros.
 Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
 Ingratum est, tantus principis vrget amor.
 Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
 Questubus & totos continuasse dies:
 Ast etiam nostris faciunt conuiuia terris.
 Et nos Syrenas, Lothophagosq; vocant.
 Vera loquor: diua veniam date vera loquenti:
 Non amor hic certè, sed magis inuidia est.]

De Thelesinæ crinibus.

Dum necit flavos auro Thelesina capillos,
 Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
 Mox hæc ad superos: En auro iungitur aurum,
 Hoc est mortales, hoc superare Deos.

In Galeatium Caracciolum.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis vnus:
 Dic mihi, quid tota restat in vrbe boni?

In theatrum Campanum.

Dicite semidei, sylvarum numina, Panes,
 Et si qua aduentu es Nympha fugata meo:
 Cui licuit tantas saxorum euertere moles,
 Quas iam disiectas vix nemora alta tegunt?
 Hisne olim sueta est cuneis Campana iuuentus
 Amphitheatrales lata videre iocos?
 Nunc vbi tot plaususq; hominum, vocesq; canora,
 Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?
 Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus,
 Et quæ sustulerat deprimit ipsa dies.

De fonte Mergillines.

Est mihi riuo vitreus perenni

Fons, arenosum prope littus, vnde

Sæpe discedens sibi nauta rores

Haurit amicos.

Vnicus nostris sciatet ille ripis,

Montis immenso sitiante tractu,

Vitifer quæ Pausilypus vadosum ex-
currit in æquor.

Hunc ego vitta redimimus alba,

Fløre, & æstiuis veneror coronis,

Cùm timent annes, & hiulca sæuunt

Arua Leonem.

Antequam festa redeant calendæ,

Fortis Augusti, superantq; patri

Quattuor luces, mihi tempus omni

Dulcius auo.

Bis mihi sanctum, mihi bis vocandum,

Bis celebrandum potiore cultu,

Duplici voto, geminaq; semper

Thuris acerra.

Namq; ab extremo properans eos,

Hac die primùm mihi vagientib;

Phœbus illuxit, pariterq; diæ

Hausimus auræ.

Hac & insigni peragenda ritibus

Sacra solennes veniunt ad aras;

Nazari vnde omnes tituli, meaq;

Nomina gentis,

M 2

NAZARI

Nazari vastas cobibentis vndas
 Aequoris, sauosq; domantis astus,
 Quicquid & vani truculenta iussit
 Ira Neronis.

O decus caeli, simul & tuorum,
 Ritè quem parua veneramur ade,
 Cui frequentandas populis futuris
 Ponimus aras:

Si mihi primos generis parentes,
 Si mihi lucem pariter dedisti:
 Huc age, & fontem tibi dedicatum
 Sape reuise.
 Diuo Nazatio.

Natali quòd, Diue, tuo lucem editus hausi,
 Quòd tua nascenti lux mihi prima fuit:
 Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
 Dedico, tu nutu fac rata vota tuo:
 Ut quæ Sextiles lux venerit ante calendas
 Quarta, sic hic generi bis celebranda meo,
 Et quòd solennes reuocat tua festa per aras,
 Et quòd natalem contigit esse meum.
 De lauro, ad Neritiorum
 ducem.

Illam deùm letis olim gestata triumphis,
 Claraq; Pœbæe laurus honore coma,
 Iampridem malè culta, nouos emittere ramos,
 Iampridem baccas edere desierat.
 Nunc lacrymis adiuta tuis reuirescit, & omne
 Frondiferam spirans implet odore nemus.

Sed

*Sed nec iam lacryma tantum iuuere perennes,
Quantum mansuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiuuue Duces tibi, debet & ipse
Phœbus: nam per te laurea sylua viret.*

In tumulum Cottæ Veronensis.

*Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis viduata deos.
Nulla animum posthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.*

*Quæ tamen vt vidit morientis frigida Cottæ
Ora, suum fassa est crimen, & erubuit.*

In Picentem medicum.

*Quod noctu latras, quod sellas olfacis vnus,
Da veniam Picens, hoc canis est vitium,
Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem,
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.*

De Ferrando iuniore.

*Si merita audieris Ferrandi, Nestora credas:
Si numeres annos, dixeris Antilochum.*

De Card. S. Petri ad vincula.

*Ne valeam superi, bene si facere hic pote, quem fors
Exilio, & vinclis vexit ad imperium.*

*Et peream, ni cuncta euertere iam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.*

Tumulns, in quo ploratur
filius vnicus.

*Cur heu letitiam falsò dixere parentes?
Tristitiam qui me dicere debuerant.*

Natus erat misera lux vnica, matris ocellus

Vnicus, hunc Lachesis noxia subripuit.
 In nunc, vel Nioben confer mihi, cuius habet fors
 Hoc melius, fieri saxe a quod potuit.

In picturam.

Anna parens, cui coelestem sperare nepotem
 Contigit, intacta virginis Anna parens:
 Ut tandem tere meliori in sede locares,
 Credibile est artes edidicisse novas.
 Scilicet obscœna semper conuitia turba,
 Et scelera antiqui perpetiar domini?
 Vix hæc: & medicas inuadis protinus artes,
 Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
 Accurrunt agri, complentur compita rhedis,
 Occupat angustas sedula turba vias.
 Ecce in quo picta es paries excinditur, & te
 Accipit hospitio nata benigna pio.
 Nimirum sapis Anna, hoc contulit ipsa senectus:
 Haud aliter poteras hac caruisse domo.

De Iunone, & Ganymede.

Iusserat Iliacum mensis ad stare ministrum
 Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
 Ille verecundis libat crystalla labellis:
 Cui dea, Amatori da puer ista tuo,
 In Catonis laudem.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
 Insultat tumulis Caesar arena tuis.

De Homero in Latinum verso.

Quid septem de vate sacro contenditis vrbes?
 Ecce potest ciuem dicere Roma suum.

At vos aut nostrum, si fas auferte Maronem,
Aut alium vobis quaerite Maoniden.

In tumulum Assanij.

Tu, qui disiectos artus, inhumataq; furtim
Assanij occulto membra refers tumulo,
Maeste animi pietate, tamen nihil irrita busti
Gloria tam claros afferet ad cineres.
Quandoquidem voluit potius sic sparsa iacere,
Quam cadere ad tristes nobilis vmbra rogos.

Nunc late exigui fines egressa sepulcri,
Eo um fama verberat Oceanum,
Contempsit dulcemq; animam, floremq; iuuenta,
Sanguine vt agnato dedecus eluere.

Cumq; hausit seui stricto latus ensis tyranni,
Laudem obitu statuit quaerere, non tumulum.
Quodq; magis mirere, hilaris, ridensq; cruentos
Carnificis cultros cernere sustinuit.

Dissimulet patriam, taceat nomenq; genusq;
Qui facit hoc, dicit se Lacedemonium,
In tumulum Caudolæ.

Heu quæ te rigidi rapuit vis effera fati,
Qui matri miseræ tot peperit lacrymas,
Flos veterum Caudola virum? tibi mœsta sepulcrum
Illa dedit, tristes Actius hos titulos,
Hos titulos, qui te nigras descendere ad vmbas,
Obduci Stygia non pariantur aqua.

Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
Talis, cum caderet, martius Hector erat.

I precor, i nullos non durature per annos,

M 4

Nestor

Nestoreos qui iam viuere dignus eras.

De loue, & Amore.

Iuppiter infractos iactat dum saepe gigantes,

Et sibi seruati dat decus omne poli:

Sic est, inquit Amor: nanq³ hoc mugire solebas

Tunc quoq³, cum torua fronte iuuenus eras.

In Leonem x. Pont. Max.

Sumere maternis titulos cum posset ab vrsis

Caculus hic noster, maluit esse Leo.

Quid tibi cum magno commune est Talpa Leone?

Non cadit in turpes nobilis ira feras.

Ipsè licet cupias animos simulare Leonis:

Non Lupus hoc genitor, non sinit Vrsa parens.

Ergò aliud tibi prorsus habendum est Cacule nomen:

Nam cuncta vt possis, non potes esse Leo.

Hymnus ad D. Nazarium.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi

Littoris ripam, quis ad hos putasset

Tethyos fluctus, quis ad has daturum

Thura paludes?

Post tot emensos pelago labores,

Tot pererratos populos, sub ipso

Fine terrarum datur ecce amicum

Cernere numen.

Ergò in extremis, pater alme, terris

Barbara norunt tua sacra gentes,

Quà latus dextrum Liger astuosus

Obiicit vndis.

Iamq³ & Aulercos, genus acre, & ipsos

Cernis

Cernis ad te Lexouios citato
 Eppedo, & picta volitare flauos
 Puppe Britannos.

O mihi semper geniale cœli
 Sydus, ô fama decus omne nostra,
 Autor ô idem mihi gentis, & spi-
 rabilis aura.

Se tibi debet pro aurum origo, &
 Sanguinis si sunt decora vlla nostri:
 Debet & præsens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra, quæ magnum mihi prima solem
 Obtulit nascenti, & inane aperti
 Aëris, pulchrosq; micantis æthra
 Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis
 Munera, hinc natalitias coronas
 Annuis suevit sociare sertis,
 Dum fuit hæc sors.

Nunc in ignotis vagor ecce campis,
 Regis heu chari exilium secutus,
 Dum fides, & fas, & amor, piusq;
 Me rapit ardor.

I puer, buxum nemore è propinquo
 Collige, si quas tibi lituus offert
 Quercuum frondes: celebrare mcestum
 Sic iuuat annum.

O vbi dulces patriæ recessus
 Abluis Sebethæ loca illa myrto

M S

Confita

Consita, o qui Pausilypi virentes
Det mihi citros,

Qua tuum lambens maris vnda fontem
Margines parui minuit sacelli,
Nostrum opus, quo se recreet quotannis
Lata iuuentus.

Quae tibi sacris operata arenis,
Frondebis remos, celeresq; cymbas
Ornat, & forsitan mea nunc, vt olim,
Donare requirit.

Heu pater, cur, heu, mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur vetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis?

Si satis ventos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:
Da pater tecto sabientem auito
Cernere fumum.

De Amore fugitiuo.

Queritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserum, quid agam? durus puer, aspera mater,
Et magnum in me ius altera, & alter habent.
Si celem, video quantus Deus ossa peruret:
Sin prodam merito durior hostis erit.
Adde quod haec non est qua natum ad flagra reposcat,
Sed qua de nostro bella cruore velit.
Ergo istuc fugitiue late, sed parcius vre:
Haud alio poteris tutius esse loco.

De

De Camilla Scalampa Me-
diolanensi.

Fumantem ambustis olim Phaëthonta quadrigis
Exceptit rapidis fluctibus Eridanus.

Ecce recens Ticine tibi de Sole trophaum
Eriget auratis culta Camilla comis.

Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
Maioris numen sensit adesse Deæ.

O fatum fluuiorum: ergo noua fabula vestris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëthon.

De Violante Grappina fœ-
mina præclaris.

Vnde mihi has violas affers puer? accipe mater,
Quando aliud calida de niue nil potui.

De niue tu calida violas? perstrinxit ocellos
Candor: & ecce, riuem quod puto, pectus erat.

Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem violas, nunc Violantis habet.

De Morinna.

Sit spectanda comis, sit pulchro corpore tota,
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas,
Aoniasq; Deas, ipsam quoq; Pallada vincat
Ingenio, & dulci pectore mella fluant.

Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrij libera iura mei.

Arsimus, & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

Ad animum suum.

Arsisti, & miseræ consumpsit flamma medullas.

Arida q;

Arida q̄, in cineres ossa abiēre leues:
 Fleuisti, roremq̄, oculi fudēre perennem,
 Sebethus lacrymis creuit & ipse tuis:
 Ardendi, flendiq̄, igitur quæ tanta cupido est?
 O anime, exequias disce timere tuas:
 Nēue iterum tua damna, iterum tua funera queras:
 Serenum scopulos præterisse iuuet.

De Cassandra Marchesia.

Desine formosa dotes numerare puella,
 Desine iam extinctas sollicitare faces.
 Nam dum saepe comas, frontemq̄, humerosq̄, manusq̄
 Commemoras, proprios extruis ipso rogos.
 Dumq̄, oculis Cassandra, animo Cassandra recurset,
 Cassandra heu mentis ius habet omne tua.
 Blandus amor tacitis subrepsit in ossa venenis.
 Sic sibi vel fatum quilibet esse potest.

Hymus diuo Gaudioso.

Gaudete cœtus virginum
 Plenas habentes lampadas.
 Sponsus sacras ad nuptias
 Venit repetnè: surgite,
 Venit serenus Lucifer,
 Nocturna pellens sydera:
 Optata lux sollennibus
 Adest dicata gaudijs,
 Lux clara, qua fugans nigram
 Mundi sator caliginem,
 Vestri latere gloriam
 Patris diu non passus est.

Qua

Qua Gaudiosi segmina,
 Tot inreperta seculis,
 Suis videnda ciuibus,
 Diues retexit vrnula.

O ter beate & amplius
 Lapis pusille, qui tuo
 Tanti verendum praesulis
 Sinu recondis puluerem.

Praesul sed o beatior,
 Clara decus Neapolis,
 Tua benignus patriae
 Fer Gaudiose gaudia.

Adsit fides, & veritas,
 Adsit probata castitas:
 Morbos, famem, pericula
 Tuis repelle mœnibus.

Ergo tibi sit gloria
 Inseparata Trinitas,
 Verbum, Paterq;, & Spiritus,
 Qui condidisti omnia.

De eodem, ad vesperas.

Audiat surgens, pariter cadensq;
 Sol tuas laudes, meritosq;, honores,
 Urbis o nostra columen, tuaq;
 Gloria gentis.

Audiat caelum mare, terra, & aër,
 Annuos ritus tibi dum nouamus,
 Dum damus flammis adolenda sacris,
 Thura per aras.

Hus

Haud ades festa redimite fronde,
 Coelitem plausus, choreasq; linquens;
 Et tuam sedem, tua Gaudiose
 Ossa reuise:

Ossa, quae longa tumuli sub vrbra
 Abdita, ignaras latuere gentes,
 Nocte mox pulsa redeunt apertas
 Lucis in aurās.

Hic dies nobis celebrer, precamur,
 Latior semper redeat, nec vllos
 Hostium motus ferat, aut maligni
 Syderis astus.

Da tuis longam venerande pacem
 Ciuibus, da perpetuos honores,
 Da bonam mentem, superiq; plenos
 Luminis haustus.

Iusta poscentes animos benignus
 Adiuua, iniusto moderare sensus:
 Sentiatur te patuisse castis
 Aethera votis.

Laus tibi caeli Pater, atq; princeps,
 Omnium rector simul & creator,
 Quem fides veri studiosa trinum
 Credit, & vnum.

Ad diuum Nazarium:

Diue, cui vasti metuenda ponti
 Vis, & irata famulantur vnda,
 Quem per & spumas gradientem, & astus
 Nauta vocauit;

AB

Ab miser pœnas pelago daturus,
 Cùm niger circum streperet procellis
 Auster, & turbata minax feriret
 Sydera fluctus:

Te, mihi sanctum, patriumq; numen,
 Te canam, gentis columnen Latina;
 Auream prolem patris Africani,
 Perpetuaq;

Matris heu vulnus graue, dum relictis
 Tybridis ripis, Italoq; cœlo
 Sponte trans Rhætos iter, & niuosas
 Arripis Alpes,

Lacte depulsus, velut ille, primi
 Quem rapit cursus generosus ardor
 Pullus, & matrem fugit, & rapaceis
 Transilit annes.

Mox & ad Rhenum, horribilesq; tendis
 Treuerûm gentes animosus hospes,
 Morte festinans capere inuidenda
 Præmia palma.

Hic, vbi è chara gremio parentis,
 Iam necis magna comitem futurum,
 Excipis celsum pater, & salubri
 Perluis vnda.

Perluis totas, mora nulla & vrbes:
 Vndiq; exhaustis properatur agris:
 Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
 Ponere ritus.

NAZARI nomen, meritiq; famam

Andrj

Audyt, si quidem Liger in remotis
Occulit ripis, refugoue inundat,
Sequana cursu.

Te neq; iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus vrgens
Terruit enses.

Iam voluptatum, gelidaq; victor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesq; peraq; iberis
Notus, & indis.

Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse caelum est:
Aureum vultu inbar, & coruscus
Fundis honores.

Salve id magni noua lux Olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidusq; fumant
Ignibus ara.

Nos tibi hac grata scopulorum in vmbra
Rite paruis adiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.

Accipe aestiuam, nouaserta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesq; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.

O mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renouare ludos;

Et tuum castis sine fraude votis]

Poscere numen.

*De Ferdinando Haualo Pisca-
riæ Principe.*

Admoueant iterum cœlo si castra gigantes

Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:

Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Tyhoëus

Conferet, ipse Haualus cum Ioue bella geret.

In Nolam urbem.

Infensam Musis nomen, malè grata petenti

Virgilio optatam Nola negauit aquam.

Noluit hæc eadem Iouiano rustica vati

Hospitium parua contribuisse mora.

Iccircò nimirum hoc dicta es nomine Nola:

Nolueris magnis quòd placuisse viris.

At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros

Exhaustit populos Styx violenta tuos.

Iamq̄, quid, ò nullis abolenda infamia seclis,

Imprecer? & cœlum desit, & vnda tibi.

In Borgiam.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora,

Cumq̄, sua dominos spreuerit arce Deos,

Parcite mirari, qui talia poscitis, ac me

Credite Apollineo verius ore loqui:

Hoc, quod vos cœlum, quæ numina dicitis, ille

Esse apinas longo tempore crediderat.

In Lygdamum.

Queris Lygdame, musca cur voceris?

Nam musca es, mihi crede, tam molesta,

N

Quàm

Quàm nec sunt culices, grauesq³ fuci,
Quàm nec vermiculiq³ cimicesq³.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turde lae auxilium cacantis, vt te
Non muscaria miluiq³ cauda,
Non ala accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq² seuientem

ACTII

195
A C T I I S Y N C E R I

S A N N A Z A R I I N E A P O L I

tani viri patricij, Epigramma-
ton Liber ter-
tius.

Mariæ Garloniæ Grappinæ.



R O P A G O *formosa arboris*
Formosa virgo, quæ vagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia vincis,
Rosasq; molles, & croci

Pulchrè rubentis igneum
Florem, & vuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Redditura Neapolim;
Charo adnixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fatris dulcis amorem.
Quis, ô qui hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors;

N 3

Hue,

Huc, huc benigna, & abditam
 Barbiton cape, myrtheis
 Frontem vincta coronis

Thalia: quid dignum tuo
 Promis fauorè? quid bona
 Voce, vel fidibus student
 Respondere sorores?

Sed esse quid latum Dea
 Hic absq³ amoribus potest?
 Non mouet Chione suis,
 Non me Lyda papillis.

Procul faceffant hinc mala,
 Secli pudor, libidines,
 M³ sat est, minuat graues
 Si Garlonia curas.

Iuuenta cur me tam citò
 Ludendo inepta deseris?
 Hac erat facies nouis
 Non fraudanda libellis.

Ad Cassandram.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
 Cassandra vna choris addita diua tribus.

Se fidem feruaturum.

Si post fata nouos animas errare per artus
 Vera docent Samij dogmata nota senis,
 Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
 Erret aper syluis, seu vaga cantet auis:
 Ipse ego (mens quoniam est vni seruire puella)
 Exurgam mœstis turtur ab exequijs.

In Adrianum Pont. Max.

Classe, virisq̄, potens, domitoq̄, Oriente superbus,
Barbarus in Latias dux quatit arma domos:

In Vaticano noster latet: hunc tamen alto
Christe vides cælo (prò dolor (& pateris?
Ad Federicum.

Litibus abstinui semper, mihi testis Apollo est,
Et Musa, & studijs ocia grata meis.

Nunc me nescio quis per tristia iurgia versat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.

Es fateor magnus pulsus Rex inclyte Gallis:
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

Ad Eunum.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphisq̄, petisti,
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.

At Deus, extabis supra Regesq̄, Ducesq̄,
Veridico tandem rettulit ore tibi.

Tu tamen hinc vanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater Orbis eras.

Ecce crucem ascendis: non te Deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

Ad Porciam Branciam, & Isabel-
lam sororem.

Porcia & Isabella, venusta pignora matris,
Dicite quis vestras non amet illecebras?

Tu quoq̄, dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?

Natarum illecebris, matris simul ignibus vri
Qui cupit, is mortis flagrat amore sua.

Vita vale, in lucro est perijisse: sed hoc reliquum, mors
 Quod finis, est ipsis vix satis exequijs.

In Leonem x. Pont.

Sacra sub extrema, si fortè requiritis, hora
 Cur Leo non potuit sumere: vendiderat.

Ad patriam antequam iret in exiliũ.

Parthenope mihi culta vale, blandissima Siren:

Atq; horti valeant, Hesperidesq; tuæ.

Mergillina vale nostri memor, & mea flentis

Serta cape, heu domini munera auara tui.

Maternæ saluete vmbra, saluete paternæ,

Accipite & vestris thurea dona focis.

Neue nega optatos virgo Sebethias amnes:

Absentiq; tuas, det mihi somnus aquas.

Det fesso æstiuas vmbrae sopor, & leuis aura:

Fluminaq; ipsa suo lenè sonent strepitu.

Exilium nam sponte sequor. Fors ipsa fauebit.

Fortibus hac solita est saepe & adesse viris.

Et mihi sunt comites Musæ, sunt numina vatũ:

Et mens leta suis gaudet ab auspicijs:

Blanditurq; animi constans sententia, quamuis

Exilij meritum sit satis ipsa fides.

FINIS.



ACTII SYNCERI

SANNAZARI VITA

per Paulum Iouium.

*Doctorum item quorundam virorum
in eundem*

EPIGRAMMATA.

ACOBVS SANNAZARIVS
equestris ordinis Poëta, Neapoli
natus atq; educatus, quum præ-
clarum fœcundi, atque felicis in-
genij specimen daret, repudiato
auito gentilitioq; nomine, Actius Syncerus
appellari, voluit, adhortante Pontano, qui Io-
uiani cognomen, amicorum imitatione de-
sumpserat. Sed origo vetustæ stirpis è Sancto
Nazario Lauinellini agri oppido, inter Padû
& Ticinum non ignobili, vnde maiores ad-
uenerant, non obscure petebatur. Floruit a-
micitia Federici Regis, senescente Pontani
gratia: qui Aragonum nomen vehementer of-
fenderat, quum veluti personæ oblitus, victo-
rem Carolum inuidiosa, vel intempestiua
oratione publicè laudasset. Permanfit in ea
belli procella in officio Actius, redeuntique
Ferdinando iuniori, armatus inter fideles ci-
ues operam præstitit: vnde ei conspicuus in

N 4

aula

aula gratiæ locus. Sed infestius demum vr-
 gente Fortuna, quum Federicus regno pel-
 leretur; constanti studio atque integra fide,
 eum exulem in vltiorem Galliam secutus
 est; qua gratissimi animi testificatione, singu-
 larem laudem promeruisse, vel eius inimici
 iudicabant. Scripsit, tanquam ambidexter,
 Ethrusca simul, atque Latina carmina, pari
 lepore saleq; arridentibus vtrinque Musis,
 quum multo felle odij subamarus præpilata
 iacula iambis intorqueret; aut amorum suo-
 rum dulcedine resolutus, tenerrimè lasciui-
 ret. Graui autem & sacro poemate, de partu
 Virginis, viginti annorum lima perpolito,
 summum decus frustra expectasse videri po-
 tuit; quum illæ, quæ iuueni exciderant, pisca-
 toriæ eclogæ publico exceptæ plausu, reli-
 quorum operum famam oppresserint; ita, vt
 eam publici tanquam iniqui iudicij querelâ
 aperto cum pudore, nec tamen sine tacita vo-
 luptate deuoraret. Vixit annos septuaginta-
 duos, peramœno, virentiq; semper ingenio,
 accuratoq; & planè iuuenili cultu inter ama-
 torias oblectationes nunquam non festi-
 uus & hilaris: ex dolore autem indignantis
 animi, supremum concepit morbum, quòd
 Philibertus Aurantius dux Cæsaris Mergil-
 linæ villæ suæ delicias, temerè excisa turre
 deformasset: ea ad Pausilypi radices conspi-
 citur.

citur. Sed Aurandio demum acie interfecto, quum hora fatalis adueniret, audito eius interitu sese in cubitum erigens, Excedam, inquit, è vita hoc meo non inani voto lætus, postquam barbarus Musarum hostis, ultore Marte, immanis iniuriæ pœnas persoluit. Sepultus est iuxta villam Mergillinam in templo Deiparæ virgini ab se dedito. Marmoreo autem tumulo Bembus hoc carmen inscripsit.

Bembi.

Da sacro cineri flores: hic ille Maroni

Syncerus, Musa proximus, ut tumulo.

Marci Antonij Flaminij,

Quantum Virgilio debebit sylua Maroni,

Et pastor, donec Musa Maronis erit:

Tantum penè tibi debent piscator, & acta,

Acti, diuino proxima Virgilio.

Tibaldei.

Virginis intactæ partum, partumq; videbis,

Actia quem docto pectore Musa dedit.

Admirandi ambo. humana fuit ille saluti

Vtilis, humanis hic fuit ingenijs.

Petri Grauinæ.

Qui diuina legis Synceri carmina vatis,

Magnaq; viginei sacra puerperij:

Non hæc humano credas procedere sensu:

Authori mentem, mouit, & ora Deus.

N 5

Huna

EOZ IN SANNAZARIUM

Hunc sibi delegit, quo non coelestia quisquam
Grandius, aut pleno cultius ore sonet.

Basilij Zanchij

Has nassas, hac lina tibi Syncere sepulto,
Piscator tenui dedicat arte Mycon.

Hos calamos, myrtumq; tibi, viridemq; coronam
Arcadia pastory ponit ab arte Lycon.

Has lachrimas, vulsamq; à vertice Mergillina
Caesariem, & violas spargit, & ammineum.

Parthenope patria ipsa tibi de marmore bustum
Condit, & extentis funera temporibus.

Quid moror? aeterni te suspicit umbra Maronis,
Et tibi vicinum donat habere locum.

N. Nicolai Grudij.

Nuper ad Oenotrias aciem quum flecteret arces
Christus, & Euboicae mœnia Parthenopes,

Mergillina procul quâ Tethyos inspicit vndas,
Audit ab Aëtiaca munera blanda domo:

Arrectusq; diu modulamine carminis hæsit,
Inde sacro taleis fundit ab ore sonos:

Huc ades, ô Genitrix, illæsi virgo pudoris,
Arte pius vates dum tua facta nouat,

Anne iterum arcano compleri viscera motu,
Conceptumq; polo reddere credis onus?

Certe ego mi videor primis irrepere cunis,
Rursus & horriferae mortis obire vicem.

Dum mea sæpe tamen sic mors cantetur, & ortus,
Nec graue sit nasci, nec mihi sæpè mori.

Latomi.

Lato mi.

Dum vacat, & terras quoties petit illa Tonantis
 Mater, virgineo sed nec honore carens:
 Synceri ad tumulum properat visura, virescant
 Candida cum rutilis lilia sparsa rosis.
 Viuum dein laticem, dein altera munera flores
 Fundit, & arrepta sic canit orsa lyra:
 Conscie viue mei foelix Syncere pudoris,
 Atq; idem partus conscie viue mei.
 Namq; ego quo sacrum secretum teste peregi,
 Hunc quoq; tu testem carminis huius habes.
 Esto: ventris onus fuerit sine pondere pondus.
 Dum celebres, pondus sustinuisse velim.

Eiusdem.

Maior in assumpto ratio quo nomine constet
 Est vbi te cupiam fellis habere minus.
 Ioannis Pardi responsio ad eam epi-
 stolam qua incipit: Parde.
 Acci, cui simplex peperit facundia nomen
 Synceri, & vitæ candida simplicitas:
 Si pecus exiguum nobis, si commodus esset,
 Qui pecus, & dominum pascere posset ager,
 Ipse quoq; in syluis non dedignarer opacis
 Viuere, quas magni dij, deaq; colant.
 Ruris delicijs fruere, rurisq; labores
 Exciperem festis saepius agricolis.
 Hic ego longa meæ cupissem stamina vitæ
 Deduci, hic atram rumpere fila diem.
 Por igitur nobis studium, disparq; facultas:

Hinc

Hinc sequimur vitæ munera disparia.
 Ergò prædiolis, tu, qui potes, vtere auitis
 Pinguis, & Siculis pasce pecus gregibus.
 Mî quia nulla soli natalis cura relicta est,
 Cura sit externi sydereiq; soli.
 Cabr. Altilij ad actium Syncerum &
 M. Ant. fratres, epistola consolatoria.
 Vnanimi fratres, raptæ qui matre doletis,
 Et de syderio fletis vterq; pio:
 Desinite ab lachrymis tam sanctos ledere manes,
 Vos vetat elysii illa recepta choris.
 Illic optatis longum complexibus hærens,
 Iucundo fruitur coniugis ore sui:
 Fœlicesq; animas inter, cœtusq; verendos
 Narrat natorum de pietate parens:
 Scilicet his vi spem viduæ solatæ iuuentæ,
 Deserti tulerit frigida regna tori:
 Addet & obsequia, & dulces cum pondere mores
 Iam tum, cum patrias ferret vterq; vices,
 Cum simul & Nymphas, Satyrorum et, cantat amores:
 Estq; in Synceri carmine tota sui.
 Quod subito cantu turba excipiente deorum,
 Hinc, illinc varijs plausibus arua sonant.
 Massiliam chorus omnis, & æthereæ conualles,
 Massiliam totis reddit & aura locis.
 Illa autem æternos caro cum coniuge gressus
 Iungit, & elysium sic terit alta nemus.
 Quo iam pro lachrymis Panchæos vrite odores:
 Orphæaq; moue tu fidis alter opus.

Non

Non quibus infernas ille exorauerit umbras,

Flebilibus supplex ausus adire modis:

Sed quibus & diuūm laudes, ipsosq₂ canendo

Heroas cælo, syderibusq₃ locat.

Has miti iubet inferias, hæc funera mater:

Ipsa sibi has lachrymas, hæc sibi busta rogat.

Hieronimus Carbo Actio Syncero

Cum tibi cælesti faueat de virgine natus,

Mystica cui vatūm sacra canenda dedit:

Cumq₃ ingens noua Musa decus, laudēq₂ pararit,

Innectens capiti Delphica ferta tuo:

Famaq₃ cum volitet circum plaudentibus alis,

Gestiat & sacra limina adisse domus:

Quid cessas Syncere fores reserare, Deamq₃

Excipere, & docto continuisse sinu?

Illa tibi referet, quanto expectata triumpho

Carmina, & ingenij sint monimenta tui.

Surge igitur, viuensq₃ pia cape premia cura.

Post cineres sera est gloria, serus honos.

EX I. M. Toscani Peplo Italiae Epigramma
descriptum Ad Iac. San-
nazarium.

Plurima molitus præclara, per omnia summum,

Quod dare vel poterant singula, nomen habet.

Martis opus, dignum testatur sanguine equestri:

Exilio in Regem est certa probata fides.

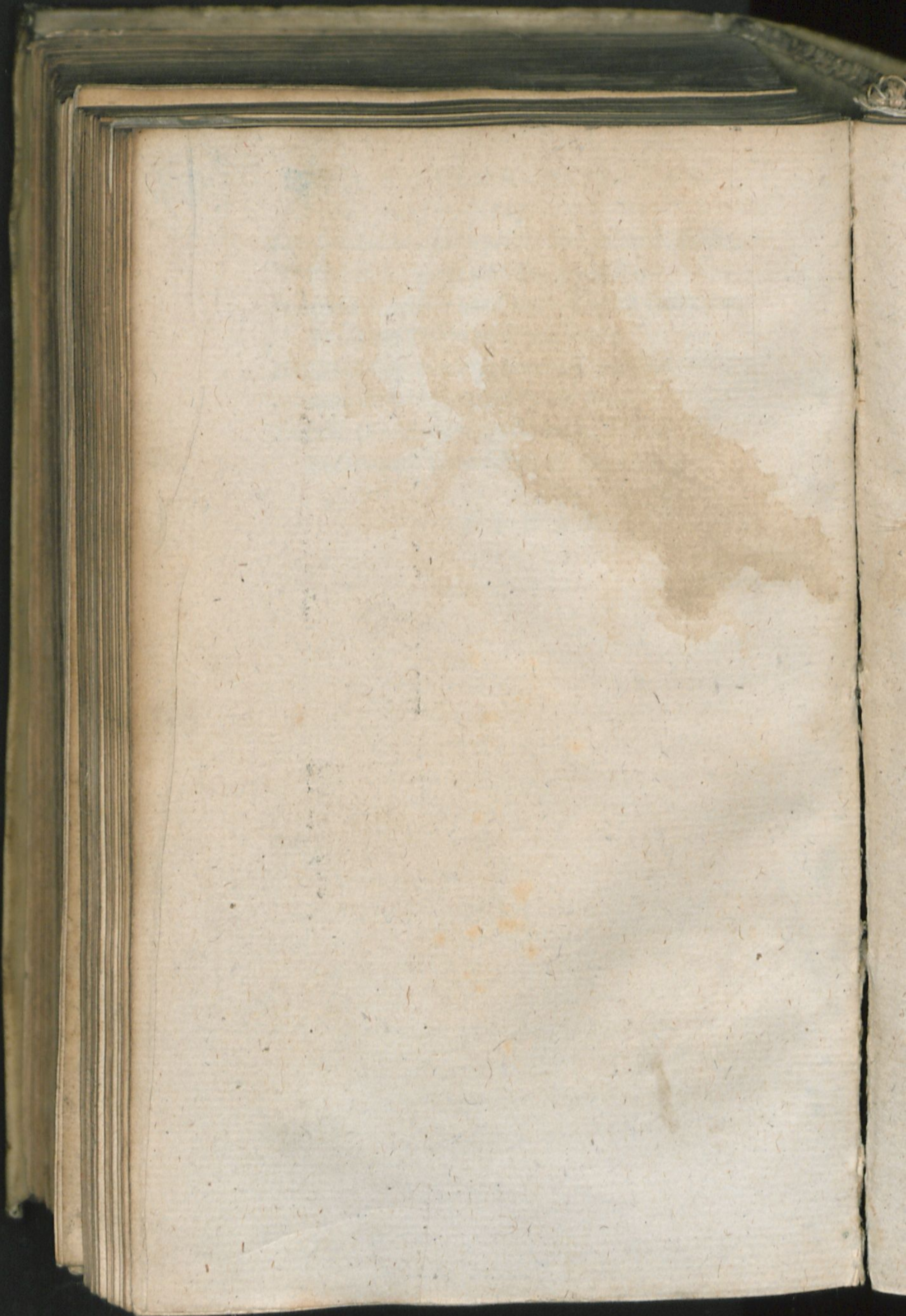
Sic illum piscator amat, sic acta remugit,

Vipe

204 I N S A N N A Z. E P I G R.

*Vt pecoris custos, sylvaq; Virgilium.
Iam sacra quid vatum pepererunt pectora Christo,
Virgineis quod se partibus aequiparet.
Sed noua Menalias quod ducis ad antra Camœnas,
Et calami Tuscos edidicere modos,
Hoc proprium, Syncere, tuum est: hoc Itala tellus
Ante Siracosi carmina vatis amat.
Tu belli, tu pacis honos: tibi deniq; lingua,
Et renouata vetus debet, & aucta recens:*

F I N I S.



Cb 1856. 08

ULB Halle 3
002 386 801

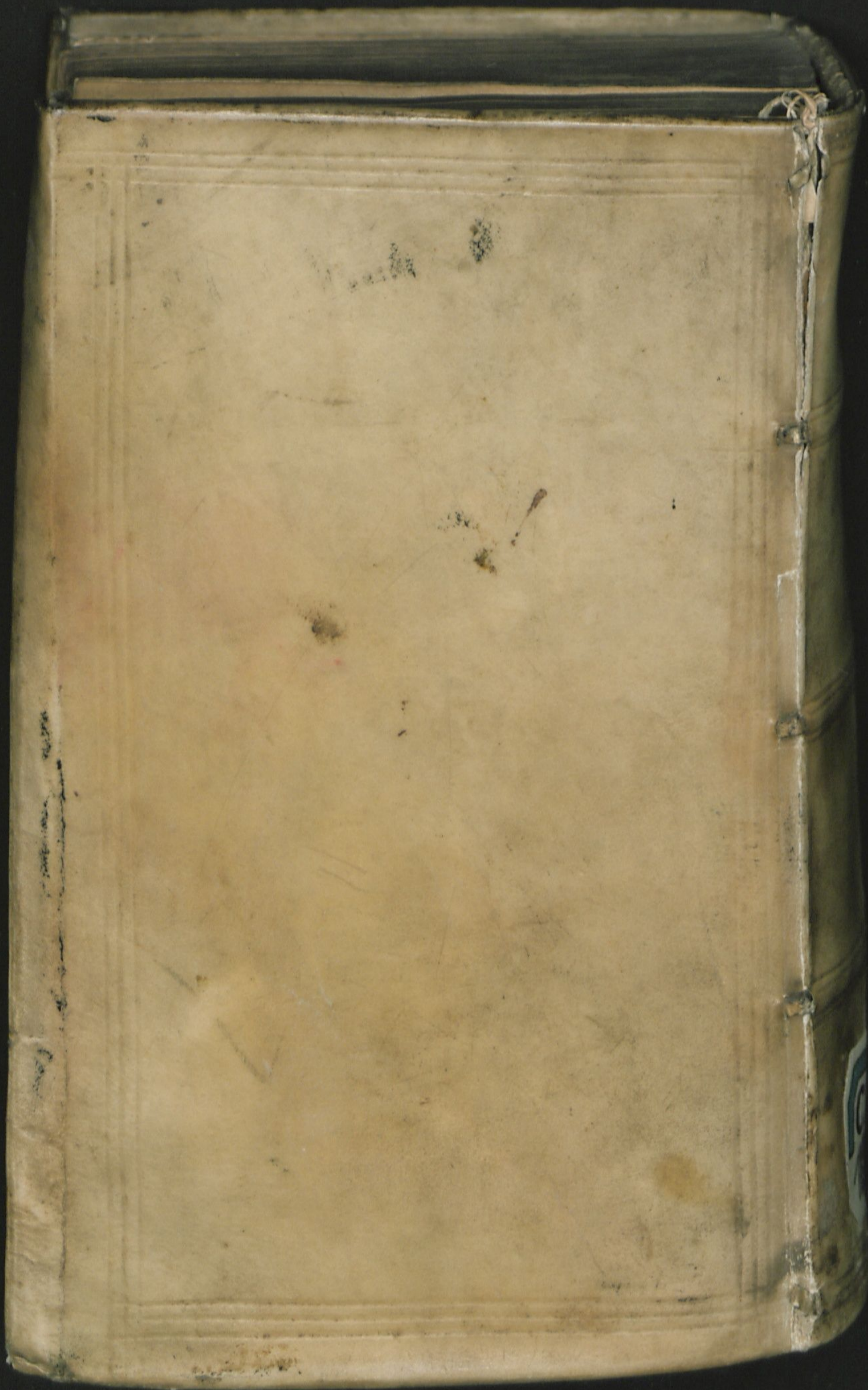


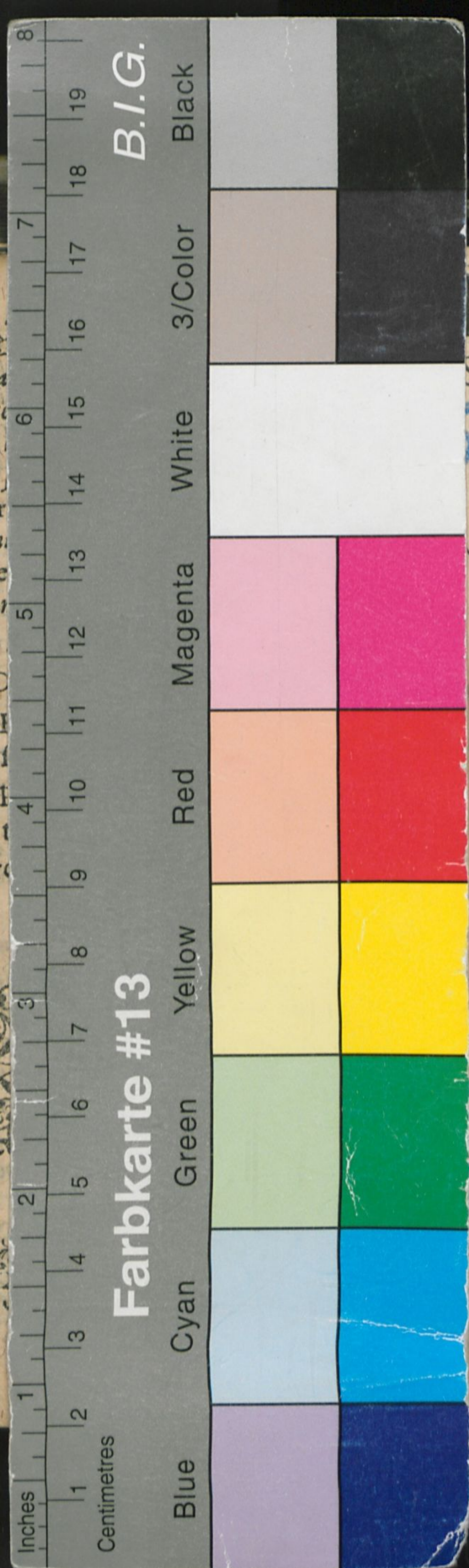
~~1856~~

U 077

m. i.







JACOBI
SANNAZARII
OPERA OMNIA.

QUORVM INDICEM SE-
quens pagella continet.

NUNC DEMVM A QVAM
PLVRIMIS MENDIS,
quibus ante scatebant, diligen-
ter repurgata.



COLONIAE,
APVD PETRVM HORST.
Anno d. b. LXXXVII.